

HRVATSKA PANEUROPСКА UNIJA
FOEDUS PANEUROPÆUM CROATICUM

Glas

BROJ 25

LISTOPAD 2010.

GODINA XV

PANEUROPE

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

IZAZOVI GLOBALNE KRIZE ZA EUROPU -

HRVATSKA I EUROPSKA UNIJA

ZAGREB 23. - 25. LISTOPADA 2009.

Dio sudionika Međunarodne konferencije pred Zagrebačkom katedralom

Mislav Ježić, Nevenka Nekić i Pavo Barišić

Vladimir Šeks, Mladen Vedriš i Mislav Ježić

Pavo Barišić, Franjo Topić, Alain Terrenoire i Gérard Bokanowski

Kazalo

IZAZOVI GLOBALNE KRIZE ZA EUROPU -

HRVATSKA I EUROPSKA UNIJA

Pozdravna riječ Mislava Ježića 3

IZLAGANJA

Pavo Barišić	4
Vlado Košić	6
Alain Terrenoire	7
Aleksandar Heina	8
Marjan Gjorčev	10
Franjo Topić	11
Siniša Grgić	11
Damir Boras	12
Vesna Dušak	13
Julien Vanderbeeken	14
Gérard Bokanowski	14
Nevenka Nekić	16
André Poulin	17
Mladen Vedriš	18
Mislav Ježić	19
Slavko Kolarić	22
Bernd Posselt	22
Vladimir Šeks	25
Jan Bicko	28

DOGAĐANJA UZ KONFERENCIJU 29

IZVJEŠĆA

Opća skupština Međunarodne Paneuropske unije	30
Sjednica Predsjedništva MPU u Strasbourgu	30
XXXII. I XXXIII. Europski dani u Andechs	31
Međunarodna Paneuropska unija Skoplje	32
Treća regionalna konferencija PU u Prištini	33
Konferencija PU Bosne i Hercegovine, Međugorje	33
Članovi Predsjedništva MPU posjetili Hrvatsku	34

PREDSTAVLJANJE KNJIGA

Dr. Slavko Lešan: Utopija ili šansa	34
Matija Maša Vekić: Ususret kanonizaciji	35
Jure Vujić - Tribina	35
Izložba č.s. Rozarije Radić	35
Joja Ricov: (S)LOVOM U LIK	36
Siniša Zrinščak: Solidarnost i supsidijarnost	36
Ogranak Karlovac - Simpozij	37

IZLOŽBE

Siniša Štrkalj	38
Danica-Danijela Kapusta	38
Antun Vuksan	38
Dean Ganza	37
Zlatica Kovačićek Poljan	39
Marija Vojnić	39
Miljenko Marotti	39
Žene danas - na tragu sv. Elizabete	40
Zvonko Lenner	40

AKTIVNOSTI HPEU

Koncert - Albert i Maksimilijan Vučinović	41
Božićni domjenak	41
Ženski pjevački zbor Čavle i Viškovo	41
Regina von Habsburg	42
IN MEMORIAM ČLANOVIMA HPEU	43

Nakladnik: HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA

ZA NAKLADNIKA: prof. dr. sc. Pavo Barišić

GLAVNI UREDNIK: Željko Obad, prof.

U UREĐIVANJU OVOG BROJA SUDJELOVALI:

akademik Mislav Ježić, prof. dr. sc. Pavo Barišić, Tomislav Čović, mr. sc. Tatjana Cindrić,

mr. sc. Vesna Izaković, Jasna Čmelić, prof., Tomislav Horvatić, Ružica Špoljarić

FOTOGRAFIJE: Željko Obad, prof.

ADRESA: Zagreb, Jurišićeva 1a, telefoni: 385/1/ 48 13 435, 48 13 451, faks: 48 13 453

www.hpeu.hr e-mail: hpeu@zg.t-com.hr

Tisak: Grafomark Zagreb

Tisak ovog broja pomogli su:

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH

Autocesta Rijeka-Zagreb d.d. Društvo za građenje i gospodarenje autocestom

Hrvatska Paneuropska unija korisnik je financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u programskom području "Institucionalna potpora stabilizaciji i/ili razvoju udruge"

Međunarodna konferencija

IZAZOVI GLOBALNE KRIZE ZA EUROPU - HRVATSKA I EUROPSKA UNIJA

Zagreb 23.-25. listopada 2010.

Cilj je konferencije raspraviti aspekte globalne financijske i gospodarske krize, čija se sjena nadvila nad svijetom, razmotriti izazove koje postavlja pred Europu te osobito njezine učinke na daljnje proširenje i stabilnost Europske Unije. Potaknuta raspravom na konferenciji u Opatiji o europskoj suverenosti i globalnoj krizi Međunarodna Paneuropska unija donijela je Izjavu koja u naslovu nosi Opatijska – *Appeal from Opatija*. Tu je naglašeno paneuropsko načelo s kojega treba pristupiti krizi tako što odgovorna europska politika i institucije moraju početi od „moralnoga ugovora“ s građanima svake pojedine nacije. Krizu valja iskoristiti da bi se sve financijske aktere podsjetilo na etičke temelje gospodarstva u službi ljudi i njihovih temeljnih potreba. Paneuropska je strategija da u slučaju pomanjkanja rezultata u mjerama financijskih aktera koje počivaju na njihovoj dobroj volji europske vlade neodgodivo i za potrebno razdoblje poduzmu sve neophodno i preuzmu punu odgovornost za sve financijske, bankovne i sigurnosne poslove. Paneuropsko je načelo da se sve ustanove trebaju promatrati kao javna služba i kao pogonska snaga gospodarske djelatnosti. A zacijelo bi paraliza gospodarstva dovela u opasnost cjelokupno europsko društvo. Stoga je najviša obveza onih koji u neovisnoj i suverenoj Europi nose odgovornost u području politike, gospodarstva i financija zaštita pet stotina milijuna građana i njihovih obitelji, koje žive na svojem teritoriju, kao i poduzeća od kojih ovisi njihov životni opstanak. Stoga je PEU pozvala sve odgovorne da jasnom političkom voljom sve postavbe na to da se financijska kriza na temelju nekontroliranih razvoja ne pretvori u političku i društvenu, a time u geopolitičku krizu s nesagledivim posljedicama za ravnotežu u svijetu. Paneuropski je pokret bio suočen s velikom financijskom krizom 1929. -1933. kada je spriječen prvi pokušaj ujedinjenja Europe na temelju Briand-Stresemannova dogovora. To je razlog zašto je Hrvatska Paneuropska unija za temu međunarodne konferencije odabrala izazove globalne krize za Europu.

Mislav Ježić, počasni predsjednik Hrvatske Paneuropske unije, moderator svečanog otvaranja Konferencije otvara konferenciju HPEU „Izazovi globalne krize za Europu – Hrvatska i Europska unija“.

Pozdravlja: preuzvišenog gospodina biskupa Vladu Košića, predstavnika Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i ravnatelja Uprave za Europu i sjevernu Ameriku Aleksandra Heinu, u ime Gradske uprave Vesnu Šimić, načelnicu odjela za međunarodnu i međugradsku suradnju, predstavnike diplomatskog kora koji su se najavili: Jose Pedro Torrubia, zamjenik veleposlanika Španjolske, Michala Rusinskog, zamjenika veleposlanika Republike Poljske, Danču Markovskog, veleposlanika Makedonije, Pellumba Qazimi, veleposlanika Albanije, a kao predstavnicu Ministarstva znanosti, koje je kao i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija suorganizator skupa, Anu Mariju Bogišić-Slovak.

Također pozdravlja i predstavnike Međunarodne PEU: međunarodnog predsjednika Alaina Terrenoira, glavnog tajnika MPEU Gérarda Bokanowskog, tajnika Paneuropske grupe u Europskome parlamentu Juliena Vanderbeekena, predstavnike PEU Slovačke, Švicarske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Andore, Njemačke i Srbije, zatim predstavnike ogranka Hrvatske Paneuropske unije iz Požege, Karlovca, Čakovca, Varaždina, Pazina i Dubrovnika (predstavnicu nekih ogranka ispričali su se za nedolazak).

Mislav Ježić se zatim zahvalio sponzorima – zakladama Hanns Seidel, Robert Schuman, Otto von Habsburg, zatim ministarstvima suorganizatorima ove Konferenciju te onima koji su dali potporu, a to

su Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, Ministarstvo kulture RH, Grad Zagreb, Grad Zaprešić i Turistička zajednica grada Zagreba.

Tema konferencije o kojoj ćemo govoriti je globalna kriza za Europu. Globalna kriza koju osjećamo se pojavila u obliku gospodarske krize, ali ona je pokazala i političku krizu i nešto što se može dijagnosticirati kao kriza morala u svijetu.

Pavo Barišić – predsjednik Hrvatske Paneuropske unije

Uvažene ekselencije, preuzvišeni oče biskupe, dame i gospodo, dragi paneuropski prijatelji! Kada smo u Opatiji prije godinu dana raspravljali o europskoj suverenosti u multipolarnom svijetu nad svijetom se već bila nadvila mračna sjena globalne financijske i gospodarske krize. Zato smo odlučili ovogodišnju konferenciju posvetiti razmatranju izazova koje globalna kriza otvara u Europi te osobito učincima na daljnje proširenje i stabilnost Europske Unije.

Svakodnevne vijesti o globalnoj krizi, recesiji, depresiji suočavaju nas s crnim slikama propadanja poduzeća, gubitka domova i dobara u prezaduženosti građana, ostajanja bez posla pa čak i samoubojstava kojima pribjegavaju očajni ljudi u bezizlaznim situacijama kao što je jedan od drastičnih primjera val od 25 samoubojstava u posljednjih 20 mjeseci u France Telecomu zbog masovnih otkaza i stresa na poslu. Postavlja se pitanje kakva je perspektiva čovjeka u suvremenom svijetu usmjerenom ponajviše na gospodarske vrijednosti, maksimiranje dobiti, sve veće zaduživanje, potrošnju i lagodan život.

Potaknuta raspravom na konferenciji u Opatiji o europskoj suverenosti i globalnoj krizi Međunarodna Paneuropska unija donijela je na sjednici Predsjedništva u Bukureštu 7. prosinca 2008. Rezoluciju, naglašavajući polazište prema kojemu se odgovorna europska politika i institucije trebaju zasnivati na „moralnom ugovoru“ s građanima. Istaknuto je kako krizu valja iskoristiti da bi se podsjetilo na etičke temelje gospodarstva u službi ljudi i njihovih temeljnih potreba. Zatraženo je da europske vlade poduzmu neophodne mjere i preuzmu odgovornost za financijske, bankovne i sigurnosne poslove. Paneuropsko je stajalište da ustanove treba promatrati kao javnu službu i pogonsku snagu gospodarske djelatnosti. Stoga je najviša obveza onih koji u Europi nose odgovornost u području politike, gospodarstva i financija zaštita pet stotina milijuna građana i njihovih obitelji, očuvanje poduzeća i ustanova od kojih ovisi njihov životni opstanak.

1. Značenje i korijeni suvremene globalne krize

Riječ *κρίσις* opisuje određeno stanje u čovjeku, društvu ili gospodarstvu. Izvedena je iz grčkoga izraza *κρίνω* što znači prosuditi,

odabrati i odlučiti. Izvorno je kriza značila „razlučivanje, sukob, prijemor, zatim odluku kojom se okončava sukob. Kriza je ono kratko stanje okreta u kojemu pada odluka o životu ili smrti, pobjedi ili porazu. Od 18. stoljeća riječ kriza proširena je u gospodarskoj uporabi kao oznaka za financijsko osiromašivanje i oskudnost staroga poretka. Otada se u određenim razmacima pod izrazom krize uočavaju i opisuju tjesnaci i katastrofe u razvoju industrijske proizvodnje, zastoji, recesije i propadanja koji su imanentni kapitalizmu. Što danas promatramo u globalnim razmjerima opisuje se dva stoljeća izrazima financijska, kreditna, burzovna, svjetska ili globalna gospodarska kriza.

Utemeljitelj Paneuropskoga pokreta Richard Coudenhove-Kalergi prepoznao je svojedobno glavne uzročnike krize koja je nastupila koncem dvadesetih godina prošloga stoljeća. Upozorio je na dvije glavne opasnosti, Scilu i Haribdu. Jedno je vojna diktatura koja Europi prijeti s Istoka, a drugo je novčarska diktatura koja prijeti sa Zapada. Centralizirana socijalistička gospodarstva pokazala su se neodrživima jer su gušila poduzetničku inicijativu i slobodu ljudi. Propala su i nestala s povijesne pozornice, barem u Europi. Međutim, i druga krajnost krije opasnosti. Kada se zajednica zasniva na iracionalizmu tržišta, privatnim probitcima i dobiti, a odbacuje državna regulativa, tada to dovodi do kriznih stanja i procesa koje valja zaustavljati i spašavati.

Suvremena globalna kriza posvjedočuje kako su pogubne i Scila i Haribda, kada se razvijaju do krajnosti. Zdravo socijalno gospodarstvo kakvo Europa treba razvijati traži dinamično slobodno tržište koje može poticati inicijativnost i poduzetnički duh, ali jednako tako i državnu regulativu i javne programe koje ne može razvijati privatni sektor: jaku infrastrukturu, javne zdravstvene ustanove i javne škole, ceste i mostove, vojnu obranu, investicije u projekte koje privatni kapital ne želi ili ne može financirati.

Premda je kriza kulminirala u različitim oblicima, ona ukazuje i na puno dublje momente, duhovne i civilizacijske. Potrebno je preispitati određene tendencije koje se javljaju u svijetu ideologije. Kriza u pravilu rađa preporod, stvaranje nečega novoga i propadanje odumrlih oblika koji više nisu u stanju nositi globalni svijet. Rastaču se desetljećima prihvaćani aksiomi tumačenja svijeta i napretka pred našim očima. Europa se kroz povijest stalno iznova preporadala, obnavljala svoju znanost i duhovnost. Tako je i sada potrebno preporoditi tu duhovnu dimenziju. Reakcije na krizu treba promatrati u zajedničkom nastojanju oko traženja novih rješenja prevladavanja i izlaska iz krize, traganje za novim tumačenjem zbiljnosti.

2. Pouka krize

Kriza je zacijelo poticaj za kritičko propitivanje suvremenih izazova konzumerizma i materijalizma, što ih je započeo Papa Ivan Pavao II. u vrijeme kada je prevladavala nekritična euforija razularenoga neoliberalnoga fundamentalizma. Činjenica je da se u suvremenom procesu globalizacije ne samo zapadni svijet, gdje je to postalo prvo uočljivo, nego i ostali dijelovi globalne zajednice kreću u pravcu izjadnačavanja osobne sreće s potrošnjom i kupovinom tvarnih dobara. Pojava nije nova, može se promatrati od prvih ljudskih civilizacija kako ljudi kupuju dobra i troše iznad osnovnih potreba. Ali od razvoja industrijalizacije u 19. i 20. stoljeću po prvi puta u povijesti proizvodi se pojavljuju u prekomjernim količinama koje višestruko nadmašuju ljudske potrebe. Tako se u modernom dobu masovne potrošnje, koja doživljava vrhunac posljednjih nekoliko desetljeća, svrha i smisao života počinju poistovjećivati s potrošnjom i uživanjem dobara. Francuski književnik i filozof Pascal Bruckner kritički je opisao takvu pojavu kao tržišnu religiju u knjizi *Bijeda blagostanja*.

Pouka krize može biti u traženju duhovnih sredstava za izlazak iz

tjeskoba i zastranjenja suvremenoga društva: pohlepe, konzumerizma, materijalizma. Nije svrha ljudskoga života u nezasićenom stjecanju dobiti. Pravedno društvo ne može se primjereno zasnovati na slici čovjeka kao egoista usmjerena na vlastiti probitak. Dvojbe o granicama ljudske pohlepe za moći i dobrima sežu na sam početak modernoga doba kada su filozofi kao Niccolò Machiavelli i Thomas Hobbes raskinuli sveze politike i morala, zasnivajući politiku kao tehniku na ljudskom egoizmu, nagonima za održanjem i stjecanjem. Suvremena kriza pokazuje kako nije moguće sve zasnovati na egoizmu gdje nedostaje ljudske solidarnosti. Potrebno je tržište i politiku međusobno povezati i urediti kako bi se sačuvala mreža odnosa solidarnosti među članovima političke zajednice. Individualne težnje i naravnu pohlepu za stjecanjem valja regulirati u političkom procedurama i staviti u odnos prema općem dobru.

Živimo u svijetu konzumerizma i prezaduženosti u kojemu nas mediji, marketing i tržište, svjesno i podsvjesno, stalno sve više potiču na potrošnju. Tako su prve godine trećega tisućljeća globalno u znaku lakšega dobivanja zajmova različitoga tipa, od nekretnina do kreditnih kartica ili kupovine auta. To je dovelo građane do sve većih zaduženja, do svojevrsnoga modernog dužničkog ropstva.

3. Europska politika racionalizira iracionalnosti tržišta

Kriza je pokazala kako puko smanjenje uloge države nije jedini način da se osigura gospodarski razvoj. Manjkavim se pokazalo geslo - što manje države, što više tržišta. Nakon mjera Bushova ministra financija Henry Paulsona i kriznih paketa mjera američkoga predsjednika Baracka Obame iščezla je magla neoliberalne ideologije slobodnoga tržišta. Uz Ameriku danas se mnoge vlade u svijetu natječu u izgradnji regulatornih mehanizama za dogradnju manjkave institucionalizacije financijskih tržišta. Američke mjere izlaska iz krize, primjerice ulaganje milijardi dolara u spas automobilske industrije, a stotina milijardi u spas gospodarstva, primjer su kako je bitno spasiti industriju i zadržati proizvodnju, sačuvati mnoštvo radnika i obitelji od nezaposlenosti i siromaštva. Opće dobro treba osigurati politikom smanjivanjem iracionalnosti tržišta.

U aktualnoj financijskoj i globalnoj krizi pokazalo se kako tržište samo ne uspijeva regulirati gospodarske i društvene odnose, nego je država počela ulagati milijarde dolara nastojeći spasiti privatne banke i korporacije koje su dospjele u krizu krivim ulaganjima. Unatoč činjenici što je zarada privatna dolazimo u paradoksalnu situaciju da privatnu kompaniju spašava država pomažući u nevolji 'pohlepne' vlasnike golemim financijskim sredstvima, uzimajući ih od puznih obveznika.

Dominacija neoliberalne filozofije podvrgavanja cjelokupnoga života, uključujući i prosvjetu, zdravstvo itd. logici maksimiranja dobiti i imperativima tržišta pokazala se problematičnom. Prostor zajedničkoga dobra koji mora popunjavati politika ostao je ispranjen. Europska Unija stoga kao pouku može izvući zaključak kako nije dovoljno održavati se na zajednici trgovačkoga kartela nego graditi savez na principima identiteta i zajedničkoga ostvarenja općega dobra naroda i zemalja članica. Europa mora očuvati svoj sustav izgrađenih vrijednosti i institucija socijalne sigurnosti i zaštite, zdravstvene skrbi i osiguranja.

Kriza je pokazala u Europskoj Uniji, ponajprije, kako je lakše zaštititi interes zajednički, s jedinstvenom valutom nego pojedinačno. Euro se potvrdio znatno stabilnijim od mnogih valuta tako da danas mnoge zemlje predlažu Euro kao prihvatljivije platežno sredstvo u odnosu na dolar. Oni koji su ostali izvan Europske Unije, osobito mali i osamljeni gospodarski subjekti, našli su se u povećanom riziku. Island je bankrotirao propašću tri najveće banke. Tako je i Hrvatskoj danas znatno teže nositi se s izazovima samostalno nego u okrilju većega zajedničkoga europskog tržišta i institucija.

Europska Unija pokazala je odlučnost u suočavanju s krizom i ublažila njezine pogubne učinke, ali na žalost nije uspjela potvrditi zajedničku financijsku politiku. Francuski predsjednik Nicolas Sarkozy u prosincu 2008. kao predsjedavajući Europske Unije predložio je zajedničku akciju u poduzimanju mjera za izlazak iz krize. Europske države odlučile su se samostalno provesti mjere tako da je Europska Unija u razdoblju od listopada 2008. do sredine srpnja 2009. ukupno odobrila državnih jamstava za ugrožene banke u iznosu od 2,9 bilijuna eura što iznosi 31,2 % od ukupne proizvodnje svih 27 država članica. Značajne su mjere poduzele Europska središnja banka i Europska investicijska banka u smanjenju kamata i produljenju rokova refinanciranja poslova. Zacijelo bi dio ovlasti u reguliranju iracionalnosti tržišta trebale još snažnije preuzeti institucije Europske Unije. Jer od početka procesa globalizacije devedesetih godina postalo je očito kako se politika ne može više nositi s izazovima tržišta samo na nacionalnoj razini nego mora tražiti uporište i graditi kapacitete za zajedničko djelovanje u nadnacionalnoj sferi. U tom je poseban smisao i zadaća Europske Unije kao jedinstvenoga povijesnog eksperimenta izgradnje modernoga državnoga saveza koji nadilazi okvire običnoga trgovačkoga kartela.

Nakon nekoliko valova proširenja Europska Unija od 2002. započela je institucionalne reforme koje su potvrđene Ugovorom u Lisabonu, potpisanim 13. prosinca 2007. Proces ratifikacije ugovora uz određene krize i poteškoće koje se se pojavljivale privodi se kraju i moguće je da će već koncem 2009. biti priveden kraju. Uspješno je proveden referendum u Irskoj, a sada padaju i posljednji bastioni euroskepticizma i otpora reformskom ugovoru u Polj-

skoj, Češkoj i Slovačkoj. Europske države moraju sebe shvatiti kao dijelove europskoga institucionalnog zajedništva u vlastitom interesu i otvoriti se perspektivi zajedničke europske gospodarske i vanjske politike.

4. Perspektive Hrvatske na putu prema EU

Republika Hrvatska suočena je isto tako s globalnom krizom i poteškoćama u izgradnji političke regulative tržišta. Ponekad pod pritiskom određenih krugova europske administracije ili svjetskih monetarnih institucija nekritično i bez ograda preuzima zastarjele modele divljega kapitalizma i privatizacije. U pregovorima za ulazak u Europsku Uniju dobiva se dojam kako premalo uspijeva zaštititi vlastite strateške grane i ulaganja. O bitnim strateškim gospodarskim perspektivama neophodno je prethodno javno raspravljati i postići suglasnost građana.

Uz potporu Europske Unije Hrvatska treba pod svaku cijenu izbjeći posvemašnju kriznu rasprodaju bogatstava i vlastitih povijesnih dobara. Ako se brodogradilišta ili neki drugi segmenti gospodarstva trebaju privatizirati, onda se to ne smije činiti u najtežim kriznim trenutecima i preko noći. Treba tražiti primjerene načine i rješenja koja će sačuvati višedesetljetnu hrvatsku brodograđevnu tradiciju i zaštititi prava radnika i njihovih obitelji. Ne smije se dopustiti da pod krinkom nesmiljenoga liberalizma i tržišne konkurencije ostvare korist oni koji imaju bolju početnu poziciju bez obzira na učinke u manje razvijenim sredstvima.

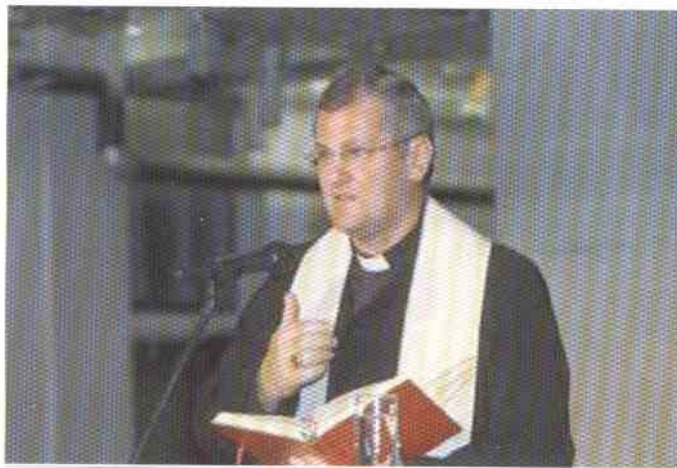
Takvu neravnopravnu borbu mogli bismo usporediti s utakmicom u kojoj bi se maloj djeći dalo dresove, kopačka i lopta da igraju protiv odraslih pod jednakim pravilima. Treba tražiti prijelazna rješenja i zaštitu interesa manje razvijenih, jer i to je u zajedničkom interesu Bruxellesa. Europska Unija nije samo obični tržišni kartel u kojemu će snažniji i spretniji nadigrati nejakoga, nego i solidarna zajednica u kojoj treba pomoći onoga koji je u većoj potrebi. U takvu ozračju nadamo se da će uskoro biti dovršeni pregovori za ulazak Republike Hrvatske u Europsku Uniju.

Zaključna pouka koju možemo izvući iz sadašnje globalne krize jest da konačno rješenje ne nude samo ekonomske analize i mjere. Treba posegnuti za tumačenjem cjeline života i smisla ljudskoga opstanka u zajednici. Osim dijagnoze lošega stanja, bolesti i propasti, kriza u sebi nosi i određeno optimistično značenje jer ukazuje na potrebu promjene toga lošega ili bolesnoga. Krizu treba uzeti ozbiljno i prepoznati u njoj poruke koje nam se otvaraju.

Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački

Želim pozdraviti sve sudionike ove Konferencije Hrvatske Paneuropske unije, predsjednika HPEU Pavu Barišića, predsjednika Međunarodne PEU i sve vas ugledne sudionike i goste. Prenosim pozdrave našeg kardinala zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića. Želio bih reći nekoliko misli jer sam upravo došao iz Dubrovnika gdje smo mi biskupi nekoliko dana zasjedali i također se spomenuli i ovih prilika u kojima živi naš narod i naša Crkva u Hrvatskoj, a to su također okviri ove globalne krize o kojoj ćete razmišljati ovdje na Konferenciji. Upravo je izašla Papina socijalna enciklika „Caritas in veritate“ koja osobito stavlja naglasak na potrebu solidarnosti. Drago mi je da je prof. Barišić u svojem izlaganju upravo i to spomenuo. Potrebno je posvetiti pozornost solidarnosti među narodima, među ljudima također i u duhovnom elementu, jer, rekao bih, kada se uspostavi prava hijerarhija vrijednosti, onda se lakše daje pravu vrijednost svakoj pojedinoj vrijednosti, a možemo reći i čovječanstva. Gledam zastavu PEU i vidim da su na njoj zlatne zvijezde, ima ih 12 oko sunca. Sjećam se vremena kada nam je sjala jedna crvena zvijezda, koja je hvala Bogu sišla sa scene, a ovdje u sredini je crveni križ. Čuo sam da je od osnivanja Paneuropske unije 1923. godine i vaše izvorište kršćanska duhovnost. Kada bi se zamijenilo, pa bi zvijezde bile crvene a križ zlatan, to ne bi bilo dobro, jer iz križa, iz sunca izlazi svjetlo i obasjava zvijezde koje onda reflektiraju samo ono što je iz izvora došlo. Kada se zamijene vrijednosti, kada se stavi u temelj ono što ne može biti temelj, onda se zapravo cijelo društvo gradi na iluziji i kad-tad je osuđeno na propast. Dokaz da je tako je taj što se takav sustav srušio prije 20 godina, 9. studenog bit će obilježen jubilej rušenja Berlinskog zida, taj simbol totalitarnog režima a rekao bih da je to za Hrvatsku još uvijek izazov. Mi se još uvijek nismo oslobodili crvene zvijezde i komunizma, balasta totalitarnog režima, o kojem je govorio i papa Ivan Pavao II, govoreći da su prošlo stoljeće obilježila tri totalitarizma: fašizam, nacizam i komunizam. Komunizam u kojem smo mi živjeli se nekako u zadnje vrijeme uljepšavao. Mnogi ljudi su u ovim zemljama i u našoj Hrvatskoj živjeli ne samo opterećeni, nego i uključeni u taj sustav i danas im je teško reći ako su ga gradili, da su zapravo gradili iluziju i da to nije bilo ispravno, jer da je bilo ispravno taj bi sustav opstao. On se očito sam od sebe urušio jer nije poštivao niti privatno vlasništvo. Ovdje je danas riječ i o globalnoj krizi ekonomije, ali taj sustav nije poštivao prije svega čovjeka i njegovo dostojanstvo, nije poštivao duhovni temelj na kojem čovjek može stajati ili pasti.

Mislim da je to vrlo važno i za naše hrvatsko društvo, da je to još uvijek izazov koji stoji pred nama ako želimo pravilno rješavati svoju budućnost, izgrađivati svoje društvo. Ja znam reći da nije pitanje titoizma samo u tome da se makne Trg Josipa Broza Tita, nego da se promijeni i taj mentalitet koji je on stvorio. Na primjer, po krilatici „snađi se duže“ ljudi su se i ponašali, a i danas se ponašaju pa i u ekonomiji, gradeći zapravo pogrešne odnose upravo u jednoj koruptivnoj svijesti da je moguće svakako, i po pravu i bez prava, važno se snaći i ići dalje. Te su se ideologije zapravo preselile u mentalitete i događa se danas da se ne možemo iskopati iz tih tereta prošlosti jer ih ne znamo točno definirati i staviti na pravo mjesto. Želio bih da se sa svim tim pitanjima pozabavi i ova konferencija Hrvatske Paneuropske unije, kojoj želim iskreno svako dobro i puno uspjeha. Zahvaljujem svim gostima koji su se odazvali i želim svima puno božjeg blagoslova.

Alain Terrenoire – predsjednik Međunarodne Paneuropske unije

Poštovani gospodine biskupe, gospodine Ježiću, Barišiću, dragi paneuropski prijatelji. Obvezan sam ispričati se prevoditeljima jer moja improvizacija na engleskom bit će teška za vaše uši i sposobnost razumijevanja onoga što bih želio reći, ali ću se potruditi. Za mene je ovo nova prilika biti u Zagrebu i Hrvatskoj. Ovo je zemlja koja mi se stvarno sviđa i u njoj se osjećam kao kod kuće. Mi smo naravno u Europi, ne samo zato što je Hrvatska dio Europe nego i zato što se ovdje točno osjećate kao Europljanin kod svoje kuće, dakle, zadovoljstvo mi je biti ovdje. O zadovoljstvu se može imati san o kojemu ću ovdje govoriti.

Napisao sam prije nekoliko tjedana u novinama da ste napokon postigli sporazum s našim i vašim prijateljima iz Slovenije i odmah, kao međunarodni predsjednik, napisao sam koliko sam sretan zbog toga jer mislim da nije samo sporazum u pitanju, već postoji sigurno još jedna činjenica koja će također postati istinita, a to je da će Hrvatska biti u Europskoj Uniji. Ne mogu razumjeti zašto moramo toliko dugo čekati, to nije prihvatljivo. Znamo što se dogodilo prije 20 godina, svi mi ovdje to znamo. Ali za vašu zemlju, koja ima visoki stupanj razvoja na svakom području, to nije razlog da čeka tako dugo.

Kada je moja država Francuska postala članica Europske Unije, odnosno zajedničkog tržišta, nitko nije ništa pitao, nije bilo uvjeta, to je bilo automatski. Također naši vrlo dobri prijatelji iz Velike Britanije ušli su u Uniju samo nedugo nakon što je Charles de Gaulle otišao. Vjerujem da su naši prijatelji iz Velike Britanije toliko za Europu koliko i vi u Hrvatskoj.

Dakle, zašto moramo čekati? Toliko visoki uvjeti za Hrvatsku nisu logični i normalni. Kopenhaški kriteriji prihvaćeni su i za Rumunjsku i za Bugarsku i druge zemlje. To mi je jasno, ali ne mogu prihvatiti zašto Hrvatska mora toliko čekati. Nije prihvatljivo prema paneuropskom pokretu, mi o tome dosta govorimo u Bruxellesu, kažemo stop birokraciji i stavljanju nije ispred pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji. Nama Hrvatska treba u Europskoj Uniji, pre-slabi smo, trebaju nam jaki ljudi koji vjeruju u Europu, u Hrvatsku i ljude u Hrvatskoj. Stoga treba brzo prihvatiti Hrvatsku u Europskoj Uniji. To je naše stajalište s kojim ste upoznati.

Pred godinu dana kada smo bili u Opatiji odatle smo poslali jedan apel vezan za globalnu financijsku krizu u Europi i svijetu. To nije bio sam početak krize, ali se kriza tek manifestirala i nismo bili iznenađeni s time. Tada smo izrazili bojazan od situacije koja je zapravo dolazila iz lošeg poslovanja, iz bankarstva, iz financija i bilo je vrlo loše. Mi smo još uvijek u lošoj situaciji. Pogledajte samo stopu nezaposlenosti koja se svaki dan povećava, pogledajte deindustrijalizaciju, ne samo deindustrijalizaciju u Europi nego i izvan nje, to je vrlo bitno. Tvrtke, poduzeća odlaze iz Europe i taj posao pripadne drugim zemljama, to je situacija koja je za naše gospodarstvo jako loša. Imali smo loše upravljanje bankarskog sustava i neki vodeći ljudi u bankarstvu vjeruju da je ta faza završila. Ali su opet odlučili dati nevjerovatne bonuse tvrtkama, dok istodobno imate puno bijede u Europi u puno regija, čak i u bogatim zemljama Europe. To nije situacija koju možemo prihvatiti.

Kao što je gospodin Barišić rekao, prije 80 godina, 1929. godine, gospodarska je kriza uvelike izazvala 2. svjetski rat. Stoga moramo paziti, nije dovoljno imati liberalno rješenje - radite što god želite. Trebamo suradnju između vlasti, ne gospodarsko upravljanje već usuglašenost između vlasti oko ekonomije. Zato trebamo usuglasiti situaciju u Europi o valuti, kao što je to učinjeno prema dolaru ili jenu. Gospodarstvo u Europi nije bolje nego što je u Americi ili u Kini. Zašto je euro tako visok? Zato što nemamo pravo upravljanje eurom. Imamo veliku europsku banku, ali svi znaju da je valuta vladino sredstvo da pomogne ekonomiju. To je razlog zašto je dolar toliko slab. Sada je to razlog zašto Kina slijedi dolar, jer Kina ima jako, jako puno dolara i istovremeno vidjet ćemo naše industrijske proizvode kako se povećavaju, a američke i kineske kako se smanjuju.

Je li to normalno? Nije. Potrebno nam je stoga više zajedničkoga gospodarskog upravljanja u Europi i to vrlo hitno. Ako to nismo u stanju napraviti, bit će teško u budućnosti, kada razvoj ponovo krene, izgraditi jako gospodarstvo u Europi. Ako su tvornice izvan Europe prazne, postavljati nove tvornice, poduzeća izvan Europe to bi bilo iznimno teško. Paneuropska unija iz tog razloga kao i uvijek kaže da ono što je bitno u svijetu jest ono što smo u stanju, kao što je rekao i gospodin Biskup, učiniti za čovjeka. Naše vrijednosti nisu biti što bogatiji nego što snažniji, što smo u stanju napraviti za našu ljudsku vrstu. De Gaulle je rekao da je jedina borba

koja je bitna borba za čovjeka, ljudsku vrstu, za čovječanstvo. Ne postoji osoba koja se može boriti sama nego zajedno s drugima. Mi imamo kapaciteta boriti se za „to nešto“, jer naša povijest nije uvijek bila toliko lijepa, posebno tijekom prošloga stoljeća. Što smo učinili svi zajedno, sve europske zemlje nije bilo za primjer. Sada znamo da smo izgubili puno mogućnosti za imati moć jer je posljednje stoljeće za Europu bilo iznimno loše, a najveća vrijednost leži u kapacitetu da se da, da se razumije i da se ima u politici i gospodarstvu socijalna komponenta.

Nije iznenađujuće kada vidite da predsjednik Obama ima toliko poteškoća oko provođenja nove zdravstvene reforme u Americi jer mi u Europi znamo da je zdravstvena skrb prva bitna obveza države. Dakle, to je današnja situacija. U slijedećih nekoliko tjedana, mjeseci i godina, morat ćemo lobirati za izgradnju nove Europe, svijeta. U multilateralnom svijetu morat ćemo i mi biti konkurentni. Europske zemlje bez zajedništva ne će biti konkurentne, čak i najveće zemlje poput Francuske, Velike Britanije, Španjolske, Njemačke trebaju biti zajedno u tome.

Imamo jednu posebitost, a to je da možemo biti zajedno poštujući i dalje naše različitosti. Ako imamo dovoljno pameti upravljati njima, te različitosti mogu biti vrlo pozitivne, jer nismo svi isti. Kada ideje dolaze s raznih strana Europe, a uvjeren sam da ako imamo želju biti Europa, Paneuropa, promijenit ćemo ne samo našu poziciju već i stanje u svijetu. Pogledajte Irce. Prije godinu dana rekli su „ne“ Lisabonskom ugovoru zato što su mislili ne treba nama još veća Europa, bili su zamoreni s time. Godinu dana poslije, nakon što su se upoznali s poteškoćama, većinom glasova tom istom Lisabonskom ugovoru rekli su „da“.

Dakle, ako uz pomoć vrijednosti, nebesa iznad nas, svega u što vjerujemo, svi budemo zajedno, bit ćemo u mogućnosti brže izgraditi Europu kakvu želimo i to će biti za čovječanstvo, za našu ljudsku povijest nešto divno. Hvala vam puno.

Aleksandar Heina – ravnatelj Uprave za Europu i sjevernu Ameriku MVPEI

Današnji je svijet globalan, povezan i međuovisan. Zato su i krize koje se pojavljuju isprepletene te se ne mogu odvojeno rješavati. To se ne odnosi samo na aktualnu financijsku i gospodarsku krizu, već i na klimatske promjene, onečišćenje okoliša, opskrbu energijom.

- Rješavanje kompleksnih problema današnjice traži zajedničko promišljanje i zajedničko djelovanje.

- Brojne aktivnosti Europske unije usmjerene su na suzbijanje krize i njenih posljedica. U ranim danima postojeće financijske krize Europska je komisija objavila **Plan za ekonomski oporavak** na razini EU¹ koji počiva na solidarnosti i socijalnoj pravdi.

⇒ Plan se sastoji iz dva dijela: (1) **izravan fiskalni poticaj** u iznosu od 200 milijardi EUR (oko 1,5% BDP-a EU), koji bi potaknuo potražnju, a sačinjen je od proračunskog povećanja država članica (170 milijardi EUR) i sredstava EU kao potpore mjerama s trenutačnim djelovanjem (30 milijardi EUR); (2) **poticanje kratkoročnih aktivnosti koje će dugoročno unaprijediti konkurentnost EU-a (mjere u okviru prioriteta Lisabonske strategije za rast i zapošlenost):** (a) ulaganja u energetska učinkovitost (stvaranje novih radnih mjesta, ušteda energije); (b) ulaganja u nove tehnologije (poticaj građevinske i automobilske industrije); (c) infrastrukturna ulaganja (učinkovitost inovacije).

¹ European Economic Recovery Plan, Brussels, 26.11.2008. COM (2008) 800 final

- Vrijedi spomenuti kako su neke EU države članice već objavile da su prebrodile krizu (*Njemačka i Francuska*).

- Izvan konteksta krize nalazimo pokazatelje velike pažnje koju EU poklanja socijalnoj koheziji među članicama i unutar pojedinih članica. Sredstva iz fondova (*strukturni fondovi i kohezijski fond*) također usmjerava ka osnaživanju socijalne kohezije.

⇒ Tijekom godina uspostavljena su **četiri strukturna fonda**: (1) **Europski fond za regionalni razvoj** (*European Regional Development Fund, ERDF*) – pomoć slabije razvijenim regijama; (2) **Europski socijalni fond** (*European Social Fund, ESF*) pomoć u okviru Europske strategije zapošljavanja; (3) **Europski fond za smjernice i jamstva u poljoprivredi** (*European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF*) pomoć razvoju i strukturnim prilagodbama ruralnih područja koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom; (4) **Financijski instrument za jamstva u ribarstvu** (*Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG*) pomoć restrukturiranju u sektoru ribarstva.

⇒ **Kohezijski fond** (*Cohesion Fund*) pokriva troškove okolišne i prometne infrastrukture, kao i projekata za razvoj obnovljive energije.

- Sve ovo dokazuje da je EU izvrstan okvir za suočavanje s krizom.

- Tu su prednost okrilja Europske unije prepoznali i na Islandu kada su, u trenutku najdublje krize u toj zemlji, predali zahtjev za članstvo u EU.

- Slične su okolnosti pratile i irsko, španjolsko, portugalsko i grčko pridruživanje EU. U ovim slučajevima nije se radilo o posebnim kriznim okolnostima, već o gospodarski daleko manje naprednim zemljama od tadašnje EU, koje su se nadale pod krovom Unije ostvariti gospodarski rast. Želje su im se doista i obistinile, a tako i državama koje su u EU ušle u petom valu proširenja.

- Prema iskustvima tih država Ekonomski institut iz Zagreba izradio je 2007. godine **studiju o očekivanim ekonomskim učincima pristupanja Hrvatske Europskoj uniji**.

- Studija je pokazala da je pristupanje EU popraćeno **pozitivnim ekonomskim učincima** te da je u svim novim državama članicama nakon ulaska u EU došlo do ubrzanja gospodarskog rasta. Ti učinci konkretno podrazumijevaju rast BDP-a, povećanje investicija, pad stope nezaposlenosti, porast plaća, intenziviranje međunarodne trgovine. Studija potom zaključuje kako okruženje Europske unije može dati pozitivan impuls gospodarskim kretanjima zemlje koja joj pristupa.

- Međutim, ova ista studija sugerira još jedan fenomen na koji bih vam danas naročito želio skrenuti pažnju.

- Naime, **učinak institucionalnih reformi** čak je mnogo zna-

čajniji faktor koji dovodi do ekonomskog rasta od pristupanja jedinstvenom unutarnjem tržištu EU. Drugim riječima, ostvarenje ekonomskih koristi pristupanja EU u većoj mjeri ovisi o **spremnosti države na prilagodbu institucija**, nego o ukidanju vanjskotrgovinskih ograničenja.

▪ Upravo je na ovome Hrvatska intenzivno radila proteklih godina vođenja željom da **državne i javne institucije** u potpunosti prilagodi potrebama svojih građana. **Reforme** kojima osnažujemo institucionalni okvir jedna je od bitnih pretpostavki ulaska u EU, ali naglasio bih kako ih prvom redu provodimo **zbog nas samih** – zbog naših građana, kojima želimo osigurati bolju kvalitetu života i rada.

▪ Reforme koje provodimo su ciljane, sustavne i sveobuhvatne. Neke od njih utječu na život naših građana neposredno, a druge posredno. **Reforma pravosuđa** dobar je primjer unapređenja sustava koji može direktno osjetiti svaki građanin koji posegne za nekom pravosudnom institucijom. Racionalizacijom mreže sudova doskočili smo problemu preopterećenih sudova i onih s više praznog hoda. Plan nadalje predviđa pravilnu geografsku raspoređenost sudova, kako se ne bi događalo da imamo dva ili više županijskih sudova na udaljenosti od 50 km.

▪ Specijaliziranim akcijskim planovima, donošenima na razini pojedinih sudova, uspješno se rješavaju problemi prevelikog broja neriješenih sudskih predmeta.

▪ Ovi, kao i mnogi drugi koraci legislativne i organizacijske prirode, kao i pažljiv nadzor nad implementacijom poduzetih mjera osigurat će nam moderan i u potpunosti učinkovit i profesionalni sustav.

▪ Jednaku pozornost posvećujemo **suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala**, sankcioniranju ovakvih slučajeva na svim razinama, kao i uspješnoj prevenciji. Od iznimne je važnosti, osim zakonskih izmjena, bila i uspostava **koordinacije tijela** nadležnih za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala.

▪ Intenzivan rad u ovom području rezultirao je **nizom uspješnih akcija** koje šalju poruku o štetnosti te pojave i promoviraju nultu stopu tolerancije prema njoj.

▪ Kako bi se osigurala **učinkovita i moderna državna uprava**, provode se mjere strategije koja se odnosi na reformu državne uprave. S tim ciljem posebna se pažnja posvećuje profesionalnom usavršavanju državnih službenika, kako na središnjoj, tako i na regionalnoj razini. Osnivanjem **Ministarstva uprave** ojačani su upravljački i administrativni kapaciteti tijela zaduženog za reformu državne uprave.

▪ Brojne druge izmjene i prilagodbe u području zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina pridonose jačanju demokracije i vladavine prava, osnovnih principa kojima se vodi EU i cijeli moderni svijet.

▪ Također, ustrojeno je **više agencija** specijaliziranih za ugovaranje **programa i projekata EU** kojima je zadatak osigurati efikasnu koordinaciju upravljanja programima financiranim iz fondova EU (*Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU, Agencija za pretpriprustupne mjere u poljoprivredi i ruralnom razvoju*).

▪ Istaknuo sam nekoliko važnijih primjera reforme institucija koje postepeno stvaraju sigurnije i stabilnije okruženje u kojem će naši građani kvalitetnije živjeti i raditi.

▪ Stabilnost institucija garancija je našeg gospodarskog rasta, ali i kvalitetnog suočavanja s krizom – financijskom, ekonomskom i svakom drugom koja bi u budućnosti mogla naići.

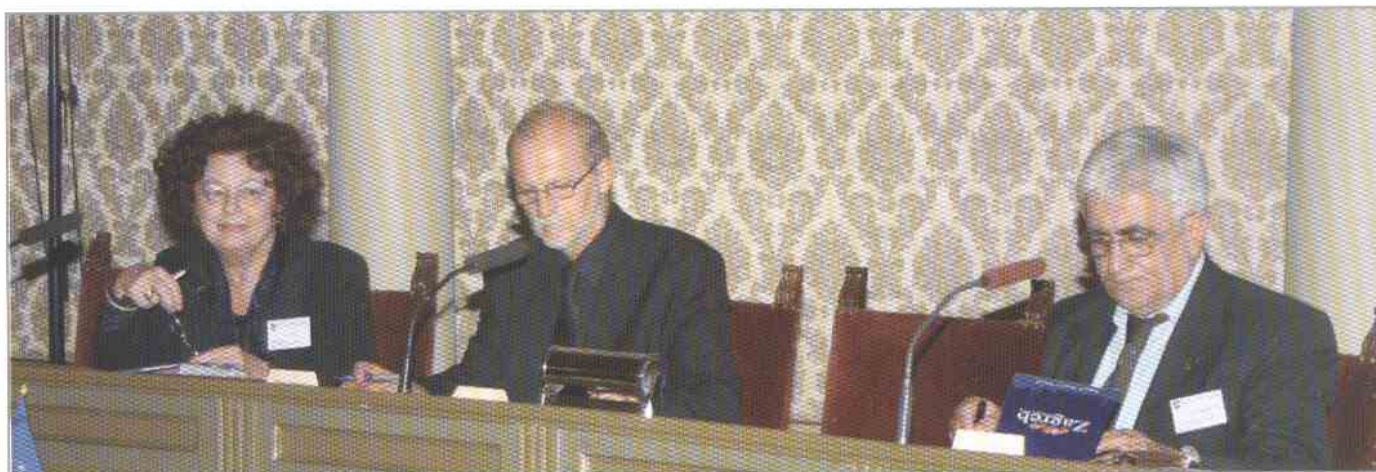
▪ U suprotstavljanju krizi ključnu ulogu imaju (a) institucije, to jest njihova stabilnost, (b) kvalitetna međuinstitucionalna suradnja tijela državne uprave te (c) povjerenje građana u državu i njen pravni sustav. Na tom polju napravljeno je jako puno, a rad na tome se nastavlja.

▪ Stabilnost institucija veoma je važna ulagačima, kako domaćim, tako i stranim, jer im jamči **sigurnost poslovanja**. Stoga se reforme kojima jačamo institucije pozitivno odražavaju na **investicijske aktivnosti**, a isto tako i na **kreditni rejting** Hrvatske. To je svakako jedan od faktora koji nam pomaže u prevladavanju ekonomske krize.

▪ Europskoj uniji smo zahvalni što nam pruža **konstantan poticaj** u provođenju reformi, koje nisu uvijek lake, a ulazak u EU očekujemo s nestrpljenjem jer je suočavanje s krizom uvijek lakše kada se snage udruže, a posebno onda kada imamo tako kvalitetnog partnera kao što je Europska unija.

⇒ Sve države članice EU-a spremne su potporu pristupanju RH EU, iskazanu na političkoj razini, konkretizirati pružanjem **bilateralne pomoći**. U pogledu opsega i vrste bilateralne pomoći, možemo ih podijeliti u tri skupine: (1) države koje nude **konkretnu programe pretpriprustupne pomoći** (Nizozemska², Danska, Velika Britanija) – pomoć se uklapa u širi strateški okvir politika ovih država prema državama Jugoistočne Europe; (2) države koje aktivno nude **prenošenje svojih iskustava i znanja** o procesu pregovora ili provođenju pojedinih politika EU (uglavnom zemlje petog vala proširenja) – prioritet suradnje uglavnom se određuju temeljem iskazanih potreba RH; (3) države koje bi bile spremne prenijeti svoja iskustva u procesu pregovora ili provođenju pojedinih politika EU, **ukoliko bi RH za time iskazala konkretnu potrebu** (Austrija, Estonija, Malta, Rumunjska, Portugal) – inicijativa se očekuje od RH.

² RH prima bilateralnu pomoć od Nizozemske od 2005. godine u okviru MATRA i G2G programa (Government to Government) – ukupna pomoć do ove godine iznosi 7,7 milijuna EUR.

Marjan Gorcev – predsjednik PEU Makedonije i bivši ministar u Vladi Makedonije

Poštovani predsjedniče Međunarodne Paneuropske unije, poštovani predsjednici Hrvatske Paneuropske unije, dragi prijatelji, poštovane dame i gospodo. Čast je biti na ovoj konferenciji. Najprije vam želim izručiti pozdrave svih članova Paneuropske unije Makedonije. Dvadeseto je stoljeće, umorno u svom posljednjem desetljeću, promoviralo devedesetih godina peti globalni svjetski ekonomski ciklus: telekomunikacije, kompjutrionika, biotehnologija, nove alternativne izvore energije, sunca, biomasa, plime i oseke, vjetra. To su bila mjerila suvremene svjetske ekonomije. Početkom trećega milenija izgledalo je da svijet očekuje blistava perspektiva u razvoju ne samo ekonomije nego i u razvoju kulture, međuljudskih komunikacija. Na žalost, umjesto toga, poslije samo nekoliko godina u prvom stoljeću ovog milenija nastao je ekonomski suton.

Opći je dojam svih ekonomskih eksperata kako je ekonomski suton ovisan o tri bitna faktora. Prvi je to što je ekonomsko predviđanje bazirano isključivo na globalnom financijskom svjetskom tržištu koje je izrazito nestabilno jer počiva na špekulativnom interesu privatnih investitora i želji za brzim povratkom profita kratkoročnih investicija. Drugo, čuveni profesor Ulrich Beck još je 1992. godine ukazao na jedan znanstveni fenomen nazvan „filozofija individualizma“ koji očito otuđuje osobito mlade generacije od obitelji, od zajednice i od ustanova sustava. On ima negativan utjecaj na ekonomsku aktivnost čovječanstva uopće. I, treće, globalna ekonomska nestabilnost prouzrokovana je isto tako onečišćavanjem ljudske sredine i okoliša.

Suočeni s time pitamo se koje su perspektive nove europske moderne ne samo ekonomske politike nego politike uopće. Kakvi su izgledi zemalja kao što su Hrvatska i Makedonija, koje teže postati članice EU, Hrvatska nadamo se uskoro, Makedonija nešto kasnije, ali ipak nastoje biti zajedno u približavanju tome cilju? Dugi niz godina Europa je snivala idiličan san o tome kako će imati siguran i stabilan ekonomski razvoj, dostignuće svih ljudskih i građanskih prava. Međutim, zaboravila je kako ostali dio svijeta, prije svega Amerikanci, Rusi, Kinezi, otkrivaju nove ekonomske teorije, primjenjujući zakone fizike i kemije i nove modele koji su vrlo inventivni, dinamični i kreativni i koji njima stvaraju profit, a Europi ne donose dobit.

Dugi hod te spore i neefikasne odluke u institucijama Europske Unije u Bruxellesu i Strasbourgu osjetila je i Hrvatska kao i Makedonija. Nazvao bio to nerazumljivi novi „Berlinski zid“ prema zemljama zapadnoga Balkana. Po mojemu dubokom uvjerenju, kao

i uvjerenju svih članova Paneuropske unije Makedonije, Europi treba novi model investicija koji se mora osloboditi od dojučerašnjih promašenih investicija. Burza u Wall Streetu više ne će biti ono što je bio nekada. Banke Merrill Lynch i Lehman Brothers nestale su s lica zemlje. To su bili gurui, to su bili uzori suvremene ekonomije tri desetljeća prošloga stoljeća.

Europi treba novi poticaj za ulaganja u materijalna dobra za što Europa ima velika iskustva. Irigacijski sustavi na rijeci Po ili, recimo, britansko-norveški projekt osamdesetih godina za naftna nalazišta u sjevernom Oceanu. To je nešto što i dan danas održava ekonomiju Norveške i zato ona ne želi biti članica Europske Unije. Zato i mi na Balkanskom poluotoku moramo naći nešto što je novi poticaj, nova materijalna dobra. Možda je to izgradnja nove željeznice na zračnim jastucima koji će povezati Balkanski poluotok od Austrije do Turske. Možda su to nove energetske postrojbe, možda je to korištenje plime i oseke Jadranskoga mora ili nove alternativne energije sunca koje mi na jugu Europe imamo dovoljno.

Međutim, važno je da mi kao zemlje moramo prihvatiti isto tako kao što su velike svjetske međunarodne institucije, međunarodni monetarni fond i svjetska i europska banka za rekonstrukciju i razvoj razumjele, da privatna inicijativa više ne može predvoditi svijet naprijed. Zato one sada traže investicije u kojima će garantirati država, županija, općina, u kojima će se napraviti jedan 'mix' gdje će svi drugačije razmišljati. Jer nije u pitanju samo ekonomija, očito je da mjere domaće ekonomske politike ne mogu biti više izvedene od općih načela međunarodne ekonomske politike. Nije važno samo provjeriti ekonometrijske modele na osnovi racionalnoga razmišljanja ili marginalne troškove. To su možda akademska pitanja za sveučilišne profesore. Za ljude u Hrvatskoj i u Makedoniji bitno je da naše ekonomije moraju počivati na kartografiji realnoga sadržaja domaće ekonomije. Na tom temelju, na temelju tradicije i onoga što je trajalo vjekovima treba primijeniti strukturne fondove, IPAR programe i uvećati nacionalno bogatstvo zemlje.

U prilog nam ide suvremena ekonomska klima koja promovira povratak starim vrijednostima života, kojima je temelj kršćanska religija. U Paneuropskoj uniji njegujemo nove potrebe za humanost i ljudskost u ekonomskoj aktivnosti čovječanstva. Zar je solidarnost bila samo privilegija socijalizma? Prava je ljudska kultura ona koja se ne može formirati pod utjecajem bezličnih multinacionalnih korporacija. U njihovim strukturama mogu se formirati samo ljudski klonovi. Istinska ljudska kultura, kultura osobe, kultura obitelji, kultura međuljudske komunikacije formira se u malim preglednim oblicima života. Toga vi, poštovani prijatelji, u Hrvatskoj imate mnogo, u Slavoniji, u Zagorju, Dalmaciji, Istri. Toga mi u Makedoniji imamo u Vardarskoj dolini ili na jezerskim visoravnima. U Makedoniji ekonomski proizvod nije samo aspekt ponude i potražnje. Na ruku ide konfiguracija geografskih prostora, na ruku ide temperament juga, vremenske dimenzije u kojima stoljeća ne idu jedna iza drugih u Europi nego ih živimo paralelno. Na ruku ide i multietnička tolerancija, što smo uspjeli vojnu krizu razriješiti političkim sporazumom.

Bitno je za Hrvatsku kao i za Makedoniju da ostanemo svoji, naši, autentični, biti svoji a biti Europljani. Ako postupimo suprotno, onda ćemo se otklizati na klizalištu Lafferove krive. To je prosta ekonometrijska formula koja traži maksimum fiskalnih davanja za državu i maksimum efikasnosti gospodarstva. Stabilnost se nalazi negdje na krivini između dvije ekstremne točke. Na krivini se teško održava ravnoteža, najčešće se pada. Nadam se da ni Hrvatska ni Makedonija ne će pasti. Mislim da smo zajedno sklopili mirovni sporazum s vremenom po mjerilima Europske Unije. Niti mi jurimo vrijeme niti ono progona nas. Naći ćemo se jedna i druga, Hrvatska već iduće, a Makedonija nadam se za nekoliko godina u Europskoj Uniji. Najvažnije je da naše male fragmente sreće u našim državama očuvamo dok ne dočekamo veliku europsku sreću.

Franjo Topić – predsjednik PEU Bosne i Hercegovine

Poštovano radno predsjedništvo, poštovani gospodine Terrenoire, gospodine Ježiću i Barišiću, dragi prijatelji, dragi paneuropejci. Pozdravljam vas u ime Paneuropske unije Bosne i Hercegovine. Gospodin Terrenoire je rekao da se ovdje osjećam kao kod kuće, a ja mogu reći da se još više osjećam kao kod kuće, i kao Europljanin i kao Hrvat, zajedno s velikom delegacijom Paneuropske unije Bosne i Hercegovine. Ja se nigdje ne osjećam ugroženim, niti prije, niti u ratu, a niti sada. Govorim to i kao vjernik, naravno uvažavajući sve one koji to nisu ili su različitih vjera. Mnogi ljudi na ovim prostorima, a to je posljedica komunizma, ali i pomalo općeljudska pogreška, smatraju rad nečim negativnim, smatra se umijećem što manje raditi. Sjećamo se one socijalističko-komunističke parole: „Ne možeš me tako malo platiti, koliko malo mogu raditi“. Naravno, bez rada nema ništa. Često studentima na predavanjima kažem da mogu biti 24 sata u crkvi, ali neće položiti niti jedan ispit, nego treba učiti i raditi. Veliki svijet i Europska unija počiva po mojem sudu samo na dva stupa. Jedan je rad, a drugi je dobra organizacija, što nama nedostaje. Mi ovdje imamo ministre, ali nemamo dobre organizacije, dobri smo improvizatori, ali nemamo sustava. Organizacija se ne vidi, jedino se vidi kad ne funkcionira. Jedan primjer što znači sustav su dvije bivše Njemačke. Imate isti narod i imate dva različita sustava u kojem u jednom dobijete mercedes, a u drugom trabant. Rad treba shvatiti kao dar, a ne kao kaznu Božju. Talent je samo pretpostavka, a sve ostalo je rezultat rada.

Mene često pitate kako je u Bosni i Hercegovini, a moj je odgovor da nije dosadno. Imamo opet novi Dayton, a i to je jedan od plodova rada Paneuropske unije, jer znate da mi stalno zagovarano novi Dayton. Ja znam da to nije jednostavno napraviti, ali se mora jer do sada su bile samo kozmetičke izmjene i to vidimo po tome kako funkcioniramo. U Bosni i Hercegovini je to najizraženije. Još nismo preživjeli tranziciju, negdje smo napola između socijalizma i kapitalizma. Ovdje je problem s kojim se stalno mučimo, a političari su nas uspjeli u to uvjeriti, a da ljudi nisu toga niti svjesni, da su glavni problem sada i u novom Daytonu nacionalna prava, a ona to uopće nisu. Nisu u pitanju nikakva hrvatska, srpska ili bošnjačka prava, nego su u pitanju samo politička prava, a to se krije. Političari su uspjeli da čak i crkveni ljudi govore u njihovo ime i ono što oni žele. Svaka stranka želi imati sto posto vlasti, a to je nemoguće. Naravno, da je onda svaka stranka nezadovoljna. Ja sam rekao i na našoj konferenciji u Banja Luci, da nama

stranke često više štete nego koriste. Paneuropska unija Bosne i Hercegovine želi promicati nešto dobro i pozitivno. Mi ovdje imamo pripadnika različitih naroda. To nije bratstvo i jedinstvo, nego naprosto se svi međusobno poštujemo. U Bosni i Hercegovini bilo bi dobro kada bi ukinuli stranke (ovo je opasna misao), samo da imamo administraciju. To se može dokazati time, da naši ljudi, koji odu u inozemstvo nezadovoljni nacionalnim pravima u B i H, nemaju veća nacionalna prava, imaju samo građanska prava. Rade svoj posao, istina je, plaćeni su možda više.

Nažalost, 90% djece čiji su roditelji otišli u inozemstvo, ne vraća se više u B i H. Na kraju pozdravljam konferenciju, zahvaljujem predsjedniku Barišiću na uvodnom izlaganju pa i izlaganje predstavnika PEU Makedonije, kojeg sam prvi puta čuo, mi se dopalo i želim ovoj konferenciji puno uspjeha. Paneuropska unija Hrvatske puno je pomogla Hrvatskoj i predstavljanju Hrvatske u Europi. Što se tiče Paneuropske unije B i H i mi ćemo nastaviti tim poslom, naučili smo živjeti u svim uvjetima pa ćemo i dalje izdržati. Hvala lijepa.

Siniša Grgić – predsjednik Europskoga pokreta Hrvatske

Pozdravljam naše drage prijatelje iz Paneuropske unije u ime Europskog pokreta u Hrvatskoj.

Na prošlim konferencijama Hrvatske Paneuropske unije puno smo govorili o globalizaciji, isticali smo njene prednosti ali i slabosti. I evo, danas smo svjedoci jedne od njezinih najvećih slabosti – globalne krize, koja je nastala jer je američko gospodarstvo samo malo posustalo. U globaliziranom, t.j. međusobno povezanom gospodarstvu odmah je bilo jasno kako će se kriza u Sjedinjenim državama brzo proširiti na cijeli svijet, a to se dogodilo i znatno brže nego što se očekivalo. Tako je i u Hrvatskoj, slabo razvijeno tržište kapitala, dnevno reagiralo na promjene na američkom tržištu.

Bilo je analitičara koji su mislili kako je ova kriza svojevrsna prilika za Europu, koja bi mogla preuzeti primat u globalnoj ekonomskoj konstrukciji. Međutim, novac je usko povezan s povjerenjem, a unatoč dubokoj krizi koja je zahvatila Sjedinjene države, većina međunarodne razmjene i dalje se odvija u dolarima, i dolaru se još uvijek, potpuno paradoksalno ali istinito, više vjeruje nego euru. Zašto je tako?

Projekt ujedinjenja europskog kontinenta nije dovršen – u geografskom smislu očito je da Europa još uvijek nije prirodno zaočnjena cjelina.

Projekt bogatstva različitosti, kako često volimo reći, ne može biti skup disonantnih tonova kada je riječ o nekim vitalnim zajedničkim pitanjima. Očito je da je europski mehanizam donošenja odluka još uvijek vrlo spor i često puta nedjelotvoran.

Projekt solidarnosti sve više zanemaruje tu svoju komponentu. – Tako se, primjerice, od novih članica očekuje da prihvate drugačiju raspodjelu sredstava iz zajedničkog proračuna. Subvencije nekonkurentnoj poljoprivredi predstavljaju najmanje polovicu svrhe postojanja tog proračuna.

Projekt društva znanja, sjetimo se samo Lisabona, i dalje doživljava odljev najkvalitetnijih visoko obrazovanih ljudi, što je posebno izraženo u zemljama pred vratima EU, kao što je Hrvatska.

U biti, ne bi trebalo komplicirati niti filozofirati tamo gdje su stvari jednostavne – Europska unija još uvijek nije postigla svoj unutarnji integritet koji bi bio kvalitetan institucionalni odgovor na globalizirani svijet.

Zato, po mom skromnom mišljenju, ostatak svijeta, u uvjetima ovako teške ekonomske krize, i dalje više vjeruje onima koji su krizu proizveli nego li starome kontinentu.

Hrvatska je u prvih nekoliko mjeseci mislila kako će ju ova kriza zaobići, a danas je posve jasno kako će naša Hrvatska biti jedan od većih žrtva globalne ekonomske krize.

Mi smo sami sebi najveći krivac i to je nedvojbeno. Prvenstveno iz razloga što smo dopustili da nam se državni proračun od uvođenja PDV-a do danas višestruko povećao i da se država dodatno zaduživala u inozemstvu kako bi krpala proračunske minuse. Uvođenjem PDV-a nekim neupućenim političarima bio je draži uvoz i potpuno su zanemarivali izvoz. Tako se trgovinski deficit sve više produbljivao i Hrvatska je cijelo to vrijeme krvarila, poput pacijenta s otvorenom ranom. Naravno da je takvo stanje dugoročno neodrživo i da upravo ova kriza vrlo lako može dovesti cijelu nacionalnu ekonomiju do potpunog kolapsa.

Za ovu današnju raspravu, izvukao sam najnovije agregatne podatke o poslovanju 85.000 poduzeća u prvom polugodištu ove godine. Hrvatska poduzeća su u prvih 6 mjeseci ove godine prodali robe i usluga u vrijednosti oko 270 milijardi kuna, što je ravno 10% manje nego u istom razdoblju prošle godine (tada je ukupna prodaja bila okruglih 300 milijardi kuna). Takav pad prihoda je prilično velik i on će se vrlo loše odraziti na konačan rezultat gospodarstva u 2009. Posebno zabrinjava činjenica da su poduzeća nadomjestila pad prihoda kroz prodaju materijalne imovine poduzeća i nekim „izvanrednim prihodima“ – dakle, prodali su ono materijalno što su mogli i sad, k'o preživi pričat će... Izvoz je također pao za istih 10%, ali je zato prosječna masa plaća u gospodarstvu porasla za 4%. Premda je u Hrvatskoj veliki otpor sindikata, čini se da ipak pobjeđuje razum i da je posve jasno da više nema prostora niti za postojeće plaće a kamoli za neka nova povećanja. Zato se krenulo u masovno rezanje mase plaća umjesto smanjenja broja radnika, a na kraju će se i to morati događati.

Uz sve nabrojane probleme, trenutni hrvatski politički sustav je vrlo krhak i pravo je čudo kako nova predsjednica Vlade uspijeva kormilariti kroz ovako olujno nevrijeme, i to izrazito uspješno. Naša premijerka, gospoda Kosor, dobila je najnezahvalniji posao, ali i priliku da Hrvatska odgovori izazovima globalne krize. Potpuno razumijevajući kako se s istom krizom nosi cijela Europa i dobar dio svijeta, ipak očekujemo pomoć od svojih europskih prijatelja. Sam čin brzog i neodložnog ulaska Hrvatske u Europsku uniju dao bi vjetar u leđa našem gospodarstvu i sasvim bi sigurno stabilizirao domaće tržište, ali bi i ohrabrio političare da provedu brze i korjenite reforme koje je u krizi najlakše provesti.

Pesimistični ton ovoga izlaganja završio bih umjerenim optimizmom: Kriza je prilika koju ne trebamo propustiti!

Damir Boras – dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Dobra večer dragi paneuropski prijatelji, gospodine predsjedniče, radno predsjedništvo. Obraćam vam se u ime Filozofskog fakulteta kao dekan najstarijeg fakulteta ne samo u Hrvatskoj nego i okolici. Ove godine proslavili smo 341. obljetnicu kontinuiranog djelovanja i ta tradicija ipak daje nam pravo da možemo nešto reći kako vidimo ulazak Sveučilišta u Europu. Naime, mi smo da bi se prilagodili Europi, prije nekoliko godina prihvatili tzv. Bolonjski sustav obrazovanja. Taj sistem obrazovanja umjesto nekadašnjih 4 godine obrazovanja sada se pretvorio u 3 godine preddiplomskog i 2 godine diplomskog studija, uz pojačane standarde za obrazovanje. Dakle, više se ne mogu držati predavanja za 300 ljudi nego se moramo prilagoditi nekim kriterijima koji su uspostavljeni u Europi.

Mi smo kroz 5 godina, a moram reći da je Filozofski fakultet jedan od najsloženijih fakulteta, uspjeli na neki način prilagoditi taj sustav onim zahtjevima koji su bili postavljeni u Europi i mislili smo da će to dovesti do određenoga skoka u kvaliteti obrazovanja. I, stvarno, uz ove trendove, prije ove globalne krize, mi smo poboljšali rekao bih protok studenata, te smo se uz velike napore smo se proširili. Međutim, što se događa? Čak smo i uveli standarde koji su nam preporučeni, tako da na većini na Sveučilištu u Zagrebu kojeg smo mi dio, uveli kriterije da to bude istraživačko sveučilište, da znanost bude ta koja daje kriterije za kvalitetu studija. Iz istraživačkog rada proizlazi ona naša obrazovna komponenta. Međutim, to je lako reći za one fakultete koji predstavljaju obrazovanje u onome što znači engleska riječ „science“, dakle, ne društveno humanističke znanosti nego one druge.

Osnovni problem fakulteta kakav smo mi, u Europi i ne samo sada Filozofskog fakulteta u Zagrebu nego i drugih fakulteta, da društvene i humanističke znanosti ne mogu pratiti u onom smislu istraživanja te da mogu prodavati to svoje znanje i izvan obrazovnog okruženja. Naime, događa se da mi kao Filozofski fakultet koji smo temeljna obrazovna institucija i hrvatske kulture a ne samo znanosti jer mi obrazujemo i profesore koji će predavati u srednjim i osnovnim školama, ne mogu pratiti te trendove ako nemaju potporu od države. Ona je ta koja mora planirati, a nažalost to je poznato ne samo u Hrvatskoj nego se događa i u drugim državama, da fakulteti koji su možda najbolji po svjetskim kriterijima,

ne mogu smoći dovoljno sredstava kako bi održali one standarde koji se očekuju od obrazovanja prema „bolonjskom“ sustavu. Dakle, mi smo u ovoj krizi došli do jedne točke kada moramo dobro razmisliti hoćemo li moći održati standarde koje smo postavili. Ne možemo ih održati zato što država nema toliko novaca, kriteriji obrazovanja su povećani u odnosu na ono što smo mi, to znači u prvom redu broj profesora, broj asistenata i jednostavno očekujemo da preživimo ovu krizu na način da ne pogoršavamo tu kvalitetu dok se kriza ne razriješi. Mi smo u velikim problemima i nadam se da će naši europski prijatelji to shvatiti i pomoći da Hrvatska uđe u EU što prije, jer ipak bismo onda mogli otvoriti industriji putove koje bi nam onda dali novac za ovaj dio obrazovanja.

Naime, društvene humanističke znanosti predstavljaju mostove među narodima u Europi i ne mogu se gledati na način kao što se gledaju npr. tehničke znanosti, medicinske, fizika i kemija. Humanističke znanosti trebaju potporu države a ne mogu se uvijek u dovoljnoj mjeri osigurati sredstva iz gospodarstva. To je osnovni problem i zbog toga smo mi na Fakultetu uvidjeli što se događa i pokušavamo one dijelove Bolonjskog sustava koji nisu za sada nama dovoljno dobri, promijeniti. U tome veliku ulogu baš na Filozofskom fakultetu ima počasni predsjednik Hrvatske Paneuropske unije akademik Ježić koji je isto uvidio da takav sustav, koji je imao dobre namjere, u nekim dijelovima ne funkcionira. Mi nismo jedini koji imamo takve probleme, to se događalo i u Njemačkoj i Francuskoj, samo što je Njemačka i u krizi smogla povećati sredstva za obrazovanje a mi to nismo uspjeli. Nadam se da će se taj problem razriješiti razumijevanjem u Europskoj uniji i da prilagodba obrazovnog sustava i znanosti, koja je doduše bila prvo poglavlje koje je otvoreno i zatvoreno u kojem radu sam i osobno sudjelovao, neće negativno utjecati na naše pridruženje EU, nego da će se dapače vidjeti i da ćemo mi kao sustav dobiti potporu od Europe da ga razvijemo u tom smjeru ali ne tako da smanjimo sredstva za obrazovanje u području humanistike i društva jer je to nešto što čini europsku zajednicu kulturnom zajednicom. Nadam se da će i ova konferencija pomoći da što prije uđemo u EU. Hvala lijepa.

Vesna Dušak – predsjednica Ogranka Hrvatske Paneuropske unije, Varaždin

Nisam u programu najavljena trebao je govoriti gospodin Mikac, dogradonačelnik Varaždina no on je na Bolu na Braču, i radi upravo na prepoznavanju pojedinih regija i suradnji s našim Varaždinom što se tiče konkurentskih prednosti. Za one koji ne znaju, Varaždin je na sjeverozapadu Hrvatske udaljen od Zagreba 80 km, 300 ima do Beča i 300 do Budimpešte i samo 14 km do Slovenije. Spominjanjem ove tri države mislim da sam jasno rekla zašto mi je žao što Austro-Ugarska nije prerasla u Europsku uniju jer bi možda bilo malo lakše nama na periferiji.

I u Varaždinu kao i drugim mjestima Hrvatske osjeća se ova kriza. Teško je biti optimist ali ja nisam pesimista. I kako smo prebrodili izuzetno tešku krizu kada smo se osamostalili u vrlo teškim okolnostima, nadam se da ćemo i ovu. Tada je Varaždin, grad od 50 tisuća stanovnika i još 50 tisuća pripadajućih građana koji svake godine pomalo postaju Varaždinci jer se grad širi, u roku od godinu dana izgubio 15 tisuća radnih mjesta i veliki dio financiranja za cijeli grad. Mi smo bili uglavnom prerađivačka industrija i naša tekstilna industrija je došla do kolapsa. Grad je izgledao sivo. Tadašnja struktura u gradu, a slično se nastavlja i danas, pa čak i okruženje u cijeloj županiji, bilo je takvo da je radilo u skladu s jednim sloganom koji je malo duži od trajanja Filozofskog fa-

kulteta i polazi iz srednjeg vijeka, a kaže „Ako nam ne daju kako hoćemo mi ćemo kako možemo“. U skladu s tim povijesnim sloganom Varaždinci se i ponašaju. Naravno da se to odražava i u cijeloj županiji.

Naime, kao jedna od prvih županija, vezali smo se na europske fondove. Počeli smo od toga da ne možemo ni kunu dobiti sami pa smo koristili prvenstveno Austriju, Mađarsku, Italiju i njihove resurse koji su nas onda podržavali i financijski i krenuli ako ništa drugo, gledati kako se to radi u Europi. Stekli smo određeno iskustvo i moram reći da nema člana Paneuropske unije u našem ogranku koji nije nositelj bar nekog projekta s europskim gradom. Danas to mogu s ponosom reći - od Kazahstana do Portugala. Ovo s Portugalom bih posebno istaknula. Jest da krećemo s našim folklorom, znanstvenicima, s našim učenicima, ali se ipak na kraju to svede na poslovnu suradnju. Znači, ovaj humanistički, društveni dio je fenomenalan ulaz u prostor iza koga može slijediti posao. Samo za primjer, zbog dobre suradnje s državama u kojima je razvijena tekstilna industrija, a na poticaj Portugala, mi smo jedina članica AKTE – udruženja tekstilnih gradova Europe, a nismo i članica EU. Sastanci se ravnopravno održavaju i u Varaždinu, glavna inicijativa je pružiti otpor novim potezima Dalekog istoka koji uništavaju europsku tekstilnu industriju. Sada kada smo osnovali sve moguće agencije za rad s fondovima EU, vodeća smo županija po visini sredstava koje smo od EU unijeli u kulturu i obrazovanje a da ne govorim da imamo velike infrastrukturne projekte. Za jedan grad od 5.000 stanovnika kao što je mali planinski gradić Ivanec, dobiti projekt i financiranje od EU za Centar kulture, za mlade, za razvoj tradicijskih vrijednosti od 2 milijuna eura je prekrasna pomoć Europske unije.

Projekti su nam uspješni, Istra uči od nas, nije više vodeća, ali na taj način smo organizirali i financirali našu slobodnu zonu. Slobodne zone su svuda u svakoj općini u Varaždinskoj županiji, a koliko je samo slobodna zona u Varaždinu doprinijela cijeloj regiji govori o utjecaju na prosjek plaće od 10%, na zaposlenost preko 20%. Mi smo inače bili, jer smo u prerađivačkoj industriji, najslabije plaćeni u Hrvatskoj i imali smo dosta loš obrazovni prosjek što se tiče proizvodnih zanimanja. Znači, podizanje gotovo 20% zaposlenosti zbog zona. Što će se sada dogoditi sa zonama, za sada je sve u redu, međutim, kako će ipak, jer mi smo u krizi u realnom sektoru, do nas bankarski sektor i taj rep od biča krize

još nije niti došao, kako će se to odraziti na zone, vidjet ćemo, one dosada imaju razvijene poslove koji su stabilni, nisu više klasični prerađivački nego se bave novim tehnologijama.

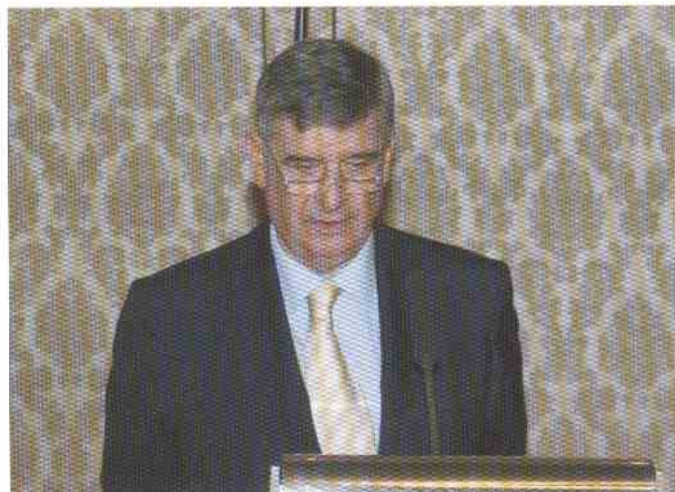
Ono što se tiče razvoja, na što bi se željeli orijentirati jesu početni, prilično značajni projekti u infrastrukturi. Prometno-komunikacijski u smislu da se opremimo sa svom potrebnom komunalnom opremom i da se ulaže u ekološke projekte. Prvo, to nam je za opće dobro, drugo Europa će takve stvari i dalje podržavati i financirati i bez tih standarda ne možemo ni ući u Europu. To znači da će i država na neki način biti zainteresirana da idu upravo takvi projekti.

Ono što je pozitivno i što ću danas istaći je da je i naša država progledala oko toga i osposobila se za transfer znanja i novaca iz EU prema sebi samoj, svojim institucijama i naravno prema regionalnoj i lokalnoj samoupravi. U zadnje tri godine to radi prilično dobro i ispadaju dobri rezultati. Vrlo kratko za kraj. Sve govornike moram podržati jer su svi bili u pravu i svi smo zaključili da imamo krizu moralnih vrijednosti. Prošlo stoljeće, a i sada se tako nastavlja, bilo je usmjereno stvaranju profita pod bilo koju cijenu. Što idemo dalje to je sve više izraženo. Osim toga, prošlo stoljeće, nažalost, nije donijelo mnogo novih znanja. Ono je donijelo znanja u tehnološkom smislu, naročito u drugoj polovici, no nema suštinskih znanja. Ima tehnologija, pa sada ne priznajem mjesec kao mjesec nego sada to dokazujem novim kompjutorima, teleskopima itd., zapravo onim u što su Egipćani vjerovali. Ili su na neki jednostavniji način to saznali. Obrazovanju mislim da je tako i u Europi, nažalost kvaliteta opada i to zato što se ne smatra da je to pravi posao da obrazovani ljudi više vrijede i više znaju od nekoga koji se obogatio preko noći. To nije samo naša specijalnost, toga se može naći svugdje. Razmišljanja filozofa Arnolda Gehlena koji je još na početku prošlog stoljeća napravio, paralelu i rekao zašto se urušilo tadašnje društvo, zašto Drugi svjetski rat i sve one kuge koje su bile tu spominjane? Zato što smo neobrazovanom narodu, on je to rekao „što smo poljoprivrednoj inteligenciji“ dali da napravi moderno društvo.

Ako sada ne uložimo u humane vrijednosti, u vrijednosti koje čine čovjeka i društvo zdravim, puno će se toga propustiti. Možda i ne moramo ništa izmišljati, nego uzroke velikih kriza treba proučiti i ne ponavljati ih. Ono što bismo trebali napraviti je ulaganje u znanje, to nisu institucije, ministarstva, organizacije nego ljudi. Iz slogana koji sam rekla na početku još uvijek se uzdam u Varaždince, nadam se da ćemo dovesti i potencijalne investitore i kako ćemo naći nova radna mjesta. U tom smislu molim pomoć naših kolega iz Paneuropske unije. Hvala lijepa.

Julien Vanderbeeken – član Predsjedništva Međunarodne PEU

Prisjećam se u ovoj prigodi razgovora u Europskom parlamentu 1996. s dr. Habsburgom, s predsjednikom Parlamenta i predsjednikom Belgije kada smo razgovarali s potpredsjednikom Paneuropske unije Austrije o političkim prioritetima. Jedan je od prioriteta bio pokušati zemlje poput Hrvatske, Makedonije, Bosne i Kosova što brže integrirati u Europsku uniju. Za Hrvatsku je to do danas jedna duga i teška politička borba. Sjećam se da smo već 1998. pozvali gospodu ministricu europskih integracija Ljerku Mintas-Hodak kao predstavnicu Hrvatske u Europski parlament. Pozvali smo i tadašnjega vođu oporbe gospodina Ivu Sanadera. Dolazio je nekoliko tjedana prije izbora 2003. u Europski parlament. Imali smo puno kontakata s predsjedavajućima i ostalim članovima EU poput gospodina Berlusconija i drugih.

Postojao je problem u pregovorima s Hrvatskom. U uredu potpredsjednika Europskoga parlamenta Inga Friedricha razgovarali smo s gospodinom Posseltom, gospodinom Biškupićem, Sanaderom, s ministrom vanjskih poslova i s puno članova Predsjedništva. Odlučili smo pozvati gospodina Sanadera u Odbor za vanjske poslove pa smo poslali pismo kako bi Hrvatska ušla u Vijeće. Zatražili smo od Vijeća da formira Odbor za praćenje tri zemlje te da pregovori s Hrvatskom započnu što je prije moguće. Nekoliko mjeseci kasnije u Luxemburgu je odlučeno da započnu pregovori s Hrvatskom.

Činjenica je da su se i u pregovorima javljale određene poteškoće vezane uz to što je Hrvatska katolička zemlja. Postoji političko raspoloženje u nekim zemljama koje nije naklonjeno katolicizmu, kao npr. u Nizozemskoj ili Velikoj Britaniji. Stoga je bilo potrebno s posebnom pozornošću braniti i zagovarati vrijednosti koje proizlaze iz te duhovne baštine.

Trebalo je definirati i braniti interese obitelji, djeteta, ljudskoga dostojanstva. Zagovaranje takvih vrednota postavljeno je također kao jedna od zadaća Paneurope i jedne skupine u Europskom parlamentu. Nastojali smo održavati kontinuitet u branjenju tih ideja, između ostaloga i u težnji da Hrvatska što prije uđe u Europsku uniju, čemu se toplo nadamo. Hvala lijepa.

Gérard Bokanowski – glavni tajnik Međunarodne PEU

Poštovani gospodine predsjedniče, dragi prijatelji. Dopustite da vam na početku kažem zašto tako volim biti ovdje. To je zato što smo nakon svih ovih godina postali bliski prijatelji s Mislavom, Pavom, Nevenkom i svim ostalim osobama koje su se pridružile u zajedničkom paneuropskom nastojanju. Otkrili smo u tom procesu vašu zemlju i njezinu osobitu dušu. Ali bih želio također kazati da sam sretan kada dođem ovdje i zbog Bruxellesa. Jer kada dođem ovamo zapravo malo pobjegnem od gužve i užurbanoga života Bruxellesa i njegova posebnog svijeta. To je zacijelo jedan kompliciran svijet. Kao što znate, Hrvatska pregovara o 35 poglavlja od kojih je većinu otvorila, ali neki tek predstoje.

Kada sam jučer čuo kako se gospodin Topić žali na poteškoće s kojima se suočava u Bosni reći ću mu da je teško u Bosni voditi predsjedništvo 8 mjeseci, ali u Bruxellesu imamo predsjedništvo Vijeća koje traje 6 mjeseci. Dakle, svakih se 6 mjeseci mijenja predsjedavajuća zemlja Europske Unije što je teško i komplicirano. Ali je jedna od prednosti Lisabonskoga ugovora mogućnost da se promijeni to pravilo.

Pitanje je što možemo učiniti da bismo promovirali Europu sreće, kako sam to ovdje shvatio. Jučer je to spomenuo govornik iz Makedonije. Navest ću neka razmišljanja. Prvo je da se organizira Europska Unija s u prosjeku 30 članica do 2012. odnosno 2013., što znači da treba pronaći način upravljanja i pravilo donošenja odluka. Trebamo nova pravila glasovanja.

U većini zemalja trebamo, kao što je predsjednik Terrenoire jučer rekao, ekonomsku vladu i novi model ulaganja. Potrebno je stvarno i učinkovito predsjedništvo nad euro-zonom, možda na razini vlada djelovanje na dolar i jen, dakle na različite valute, fiskalno i financijsko usklađivanje da bi se očuvalo i razvilo unutarnje tržište. Naravno, tome će dodati koordinirani razvoj i međunarodno djelovanje, treba povezati ljude ulaganjem u nove tehnologije, internet itd.

Drugo što bih rekao da treba napraviti jest zatvoriti granice. Kada to kažem treba objasniti što to znači, a naročito kada zatvaramo granice, podvlačimo određeno pravilo Hrvatske i jugoistoka u tim granicama. Što znači zatvoriti granice? To znači da će Hrvatska biti članica 2012. godine i da ćemo vrlo brzo izraziti dobrodošlicu novim zastupnicima, već za godinu dana neki će od vas biti u Bruxellesu i Strasbourgu.

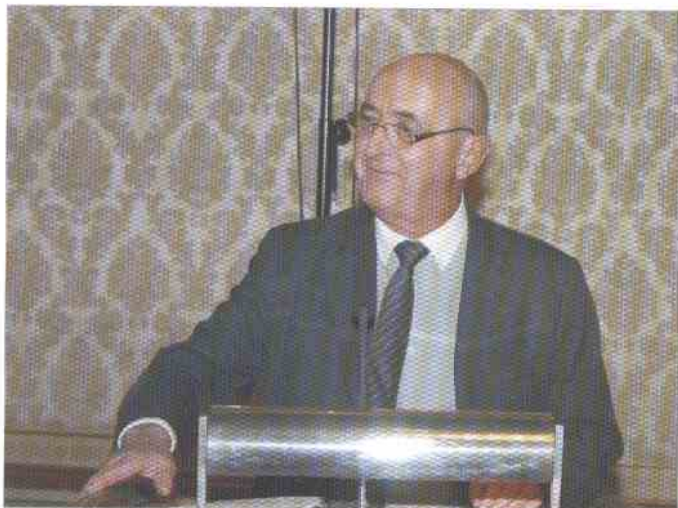
Naravno, nadam se, da će mnogi Hrvati i drugi prijatelji Paneurope biti tamo kao dužnosnici. Možda ćemo već sada moći regrutirati dužnosnike iz Hrvatske, a nešto kasnije u procesu pregovora s

Makedonijom početi s time, jer to je važno za umrežavanje. Cilj o kojemu govorim u većini prilika jest da zatvorimo pregovore za sve zemlje na jugoistoku do 2014. godine. Do te bi godine svi trebali biti u EU, od Sarajeva 1914. do Sarajeva 2014. Sljedeće ćemo godine u Strasbourgu pokušati uz pomoć paneuropskih zastupnika organizirati konferenciju kako bismo potaknuli da prijedlozi Komisije, odluke Vijeća idu u tom pravcu. To je ono što podrazumijevam pod zatvaranjem granica Europske Unije.

Naravno, u procesima treba njegovati bliske kontakte s Moldavijom, Bjelorusijom, Gruzijom, Armenijom itd. Potrebno je razvijati novu politiku u tom smislu, što znači graditi na sporazumima o partnerstvu i suradnji. Treba promovirati ugovore o slobodnoj trgovini s prioritetima u trgovini, s mobilnošću i energijom. Istočno je partnerstvo usmjereno k promoviranju Europske Unije u regijskim konstrukcijama s integriranim upravljanjem granica. Potrebno je izgraditi regionalna tržišta u električnoj energiji, nafti i plinu. Naravno, te će politike ovisiti o europskoj politici i smislu koji novi susjedi žele staviti na taj odnos prema Rusiji, uz pomoć Europske Unije.

Napokon, koju politiku možemo iskoristiti suočeni sa svjetskom krizom? Kada smo suočeni s krizom, reći ću kako treba obraniti naše europske interese, kulturne i društvene načine života sa solidarnošću između različitih država, regija i generacija. Treba definirati zajedničko stajalište o preciznim temama i promovirati politiku ulaganja. Treba zadržati europski model integracije i prijenosa, što više integrirati naše narode i ekonomije dok Europa ne postane globalan igrač u odnosu na Ameriku, Kinu, Indiju itd. To će nas dovesti do europske politike prema MMF-u, MCO-u. To se mora odraziti na industrijskoj politici koja će se suočavati s konkurencijom velikih zemalja u razvoju. Europska je Unija ispregovarala mnoštvo ugovora koji su potpisani u svezi s eurom i konkurentnošću. Vezano za politiku konkurentnosti moramo razmisliti o onome što je predložilo francusko predsjedništvo.

Na kraju bih zaključio kako je najvažniji cilj Europe očuvati mir. Vjerojatno znate da je NATO mobilizirao 250 tisuća vojnika. Europska je Unija u Helsinkiju obećala da će uspostaviti određenu vrstu mirovnih snaga od 60 tisuća vojnika. To znači da bi imala 60 tisuća vojnika aktivnih mora imati tri puta više vojnika koji su spremni za intervenciju. Ne možemo, dakako, intervenirati na svim razinama krize - vojni razvoj, zakoni, politika, trgovina. Ali Europa može ostati jedna meka snaga. Mora definirati strategiju

ju sigurnosti što je najbolji način da se odgovori na krizu zajedničkom politikom koja će se provoditi u svim državama i svim akterima planeta. To je primjer koji pokušava dati Paneuropa. U Strasbourgu ćemo imati jedan sastanak, konvenciju, te ćemo razgovarati o tome kako promovirati političko zajedništvo Europe koje bi moglo riješiti izazov krize u ovim paneuropskim okvirima. Hvala vam svima.

Nevenka Nekić – dopredsjednica Hrvatske Paneuropske unije

Globalna kriza, ali ne samo ekonomska

Hrvatska je svakako sudbinski vezana za Europu i ona ulazi na vrata koja se otvaraju poput onih na golemom megalopolisu uz veliku škripu: pred vratima stoji netko malen, malobrojan, iako u istom megalopolisu stanuju i mnogo manji, ali kao da ovaj novak nije još posve zreo za taj ulazak. Platilo je hrvatski čekač i ratnu i drugačije ulaznice za ovaj klub i to tijekom cijele povijesti. Savladava globalnu ekonomsku krizu u teškim uvjetima poratnoga traumatskog stanja, ali nošen idealima one prave zastave Paneu-

rope, ne posustaje. Ta Paneuropa zasniva svoj san na ravnopravnosti malih i velikih, na kristološki utemeljenoj europskoj baštini i vezama ne samo materijalnoga, nego i metafizičkoga.

U nekim elementima duhovne baštine Hrvatska je prva u Europi, ali mnogi to ne znaju, pa čak ni u vlastitoj domovini. Stoga to postavljamo kao moguće pitanje i informaciju za razmatranje ne samo na ovoj konferenciji.

Znamo li u čemu je Hrvatska na UNESCO-vu popisu **prva u Europi** i četvrta u svijetu?

Po broju uvrštenih nematerijalnih kulturnih dobara! Među vladin odbor UNESCO-a uvrstio je 30. rujna 2009. godine sedam hrvatskih nematerijalnih kulturnih dobara na novoutemeljeni popis nematerijalne kulturne baštine svijeta:

- 1) Dubrovačka festa sv. Vlaho
- 2) Dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja
- 3) Umijeće izrade drvenih tradicijskih dječjih igračaka s područja Hrvatskoga zagorja

4) Godišnji proljetni ophod «Kraljice» (Ljelje) iz Gorjana

5) Procesija «Za križen» na otoku Hvaru

6) Godišnji pokladni ophod zvončara s područja Kastva

7) Čipkarstvo u Hrvatskoj

(Mogla bih ovdje kao osobni prilog dodati i klapsko pjevanje koje redovito odnosi prve nagrade na natjecanjima ne samo u Europi, nego i diljem svijeta.)

U svijetu globalizacije gdje propadaju materijalna dobra, tope se identiteti, nestaju jezici i narodi, prema ovom popisu Hrvatska se dobro drži.

Tko je auktor ovih nematerijalnih dobara? Pojedinaac? Ne, to je **narod**. Onaj veliki apolonijско-dionizijski div koji raste stoljećima na obalama Jadrana, u plodnoj Slavoniji, brjegovima Zagorja, pitomoj slavonskoj Istri. U dubinama stoljeća stvaralo se bogato duhovno ozračje u njedrima naroda, ali činjenica da stoljećima nismo imali vlastitu državu, učinila je ta dobra u europskim i svjetskim razmjerima-nepoznatima.

Razmatranje o njima otvara niz pitanja i zapažanja: neka dobra vuku korijen još iz poganskih vremena, ostala su **kršćanskoga podrijetla**, a ni jedno nije nastalo u doba komunizma.

Prevladavanje globalne materijalne krize vjerojatno će biti u neko dogledno vrijeme i završeno. Kakvu će tu ulogu odigrati EU u odnosu na Hrvatsku, vidjet ćemo. Nadajmo se solidarnom pružanju ruke. Ono što mene, kao članicu Hrvatske Paneuropske unije i Društva hrvatskih književnika, više zabrinjava je upravo sačuvanje duhovnoga identiteta hrvatskoga naroda, u čijem temelju je osim spomenutih nematerijalnih dobara i **jezik**.

Ne ulazeći u nekakvu teorijsku raspravu što je jezik, ostaje poznata činjenica, koja vrijedi za mnoge narode čija povijesna sudbina nalikuje hrvatskoj (Ircima, Slovancima, Poljacima, Židovima), da je **jezik bio vrlo često jedina domovina** ne samo iseljenicima, nego i onima koji su ostali u geografskoj omeđenosti svojih izgubljenih ili pokorenih domovina.

Sadašnja globalistička nasrtanja na izravan ili neizravan način ugrožavaju jezičnu samobitnost manjih naroda, a europski festivali i sajmovi knjiga kao najsnažniji iskaza vrijednosnica unutar ove druge sfere nematerijalnih dobara, (Frankfurtski sajam, Leipziški sajam), često su u izbornom smislu prepušteni biznismenima koji vode poslove i odabiru prijevode, ne poznavajući dovoljno ili nikako veliku tradiciju i sadašnje stanje duhovnosti pojedinoga naroda.

Svakako treba napomenuti da smo **sami najodgovorniji** za selekciju, autore i njihova djela.

Naše vlastite reprezentativne ustanove (HAZU, fakulteti, Matica hrvatska, Leksikografski zavod, ministarstva) moraju prezentirati ono najkvalitetnije u svim područjima, ne čekajući da ih netko drugi prepozna.

Dio posla je obavljen ovim sjajnim popisom nematerijalnih dobara, koji nije samo dokaz duhovnoga stanja današnjice, nego i onih dugih pogubnih stoljeća kad smo svoju samobitnost narodnosnoga obranili **kulturom**. Ljepota ovih dobara upravo je u onom **neizrecivom** koje nas izdvaja od drugih naroda, čije duhovno blago posjeduje takva bogatstva, samo različita. Spremni smo se diviti svakom takvom bogatstvu, a ljubiti svoje.

Veliki poljski pjesnik Grabowski, prijatelj našega spisatelja Gjalškoga, bijući gostom u nedalekim Gredicama prije stotinjak godina, razgledavajući naše Hrvatsko zagorje i njegovu baštinu-dvorce, kurije i prirodne ljepote, rekao je jednu misao koja ni danas ne gubi ništa od vrijednosti: «Da nisam Poljak, najradije bih bio Hrvat». Uzvraćamo na isti način, i svjesni svoje sjajne materijalne

i nematerijalne baštine, znamo da smo uvijek bili u Europi, ne samo geografski.

André Poulin – supredsjednik PEU Švicarske

Dragi paneuropejci, dragi prijatelji Paneurope! Velika mi je čast i zadovoljstvo biti ovdje s vama. Već više od 10 godina održavate u ovim prostorima paneuropske skupove. Sjećam se prije nekoliko godina ova je dvorana bila potpuno puna. Žao mi je što ne mogu govoriti francuski jer engleski mi ide još gore nego našem predsjedniku gospodinu Terrenoiru. Stoga će moje izlaganje biti teško za prevoditelje čije je prevodenje do sada bilo jako dobro i precizno. Smatram da bi francuski jezik treba biti pravi europski jezik, zato bismo osim engleskog i američkog engleskog trebali izabrati francuski jezik kao jezik diplomacije i koristiti ga svugdje. Gotovo svi ljudi koje ovdje znam govore francuski jezik, postoje određene iznimke, a ja ih ovdje također vidim i uvažavam.

Moj će govor možda biti malo drugačiji od ostalih i nadam se da ćete mi oprostiti zbog toga. Hvala predsjedniku Barišiću na jučerašnjem izvanrednom uvodnom izlaganju na koje ću se u nekoliko točaka osvrnuti. Za ekonomski i ljudski aspekt krize postoji potreba za solidarnošću, kao što je istaknuto jučer, kako za osobu tako i za državu. Ali veliki problem imamo s vrijednostima. Problem se u Francuskoj pojavio 1968., globalno 60-tih i 70-tih kada je život bio ugodan i lagan, kada su gospodarstva bila također jednostavna i lagana. Ljudi se nisu htjeli previše truditi i, rekao bih, došlo je do degradacije ljudskih vrijednosti. Mladi su ljudi htjeli imati sve, a raditi ništa, i to se danas nastavlja. Dakle, to se nastavilo i sa zlatnim dečkima, s narkoticima i sa svim problemima koje imamo u našem društvu. Možemo se boriti protiv toga, ali naše društvo to ne čini dovoljno.

To je došlo do izražaja u financijama. U Švicarskoj postoje velike razlike između financija i gospodarstva. Imamo sedam ministara, jedan je za gospodarstvo i jedan za financije. Financijska je kriza došla iz činjenice prelagodnog života koji sam spomenuo, imati sve a za uzvrat ne raditi ništa. Isto se dogodilo i u bankarstvu. Počeli su s derivatima, s izvedenicama. Prije 40 godina te su izvedenice bile 2%, a 98 % je bila zapravo zaštita od rizika. Sada, u ovom razdoblju, upravo prije krize, to se okrenulo i bilo je 98% spekulacije, a 2% zaštite protiv rizika. Ta je velika promjena dovela do rušenja sustava. Kao ekonomist zapravo sam iznenađen i kažem da je jako opasno za ekonomiju znati da je moguće zaraditi novac na tom principu. I moji prijatelji koji su poslovali na tom principu zaradili su otprilike 100 tisuća dolara na mjesec u toj branši, ali su zaboravili da banke i bankarstvo služi gospodarstvu.

Naravno, došlo je do rušenja sustava. S rušenjem je većina ljudi počela razgovarati o upravljanju. Protivim se prevelikom uzmahu neoliberalizma. Umjereni je liberalizam dobar, ali pri tom gospodarstvo treba kontrolirati država. Neoliberalima sada nije jasno kako nastaviti. Na primjer, opasnost je takva neoliberalizma što se dogodilo prošle godine sa sirovom naftom koja je skočila s 30 do gotovo 150 dolara. Pred kraj godine ponovno se vratila na blizu 30 dolara, a zatim se stabilizirala na 50 dolara. U ekonomiji kao i u politici i društvu sve je stvar ekvilibrija. Stalno imate promjene cijena i inflaciju, to je očito pa stoga dolazi do spekulacija.

Problem je kako zapravo izbjeći spekulaciju. U državi s državnom ekonomijom pročitao sam zanimljiv članak o onima koji zarađuju novac, o toj monetarnoj masi. Država žali što im je pobjegla proizvodnja novca, jer jedna strana proizvodi novac, ekonomski guri proizvode novac, a novac više ne kontrolira država. Stoga se žele vratiti u sustav gdje središnja banka daje kreditnu osnovu banka-

ma, a banke daju te iste kredite ljudima, tako da se to može kontrolirati od strane države, da kvantiteta novca bude u cirkulaciji te da je kontrolira država. Dakle, sa takvom spekulacijom došli smo do toga do čega smo došli i ne znam kako će se to riješiti.

Još jedan problem koji bih želio istaknuti jest privatizacija. Stanovništvo je vrlo često bilo talac tih procesa. Privatizacija je u normalnom gospodarstvu u redu. Ali kao liberalni ekonomist protivim se privatizaciji u javnom sektoru. Javni sektor treba kontrolirati država također u financijskom smislu, jer u većini slučajeva nije dobro u bilo kojoj državi gdje nema ni u jednoj točki kontrole. I u Paneuropskoj uniji također postoji nedostatak kontrole sredstava. Sredstva se daju i često nije poznato što se s njima zbiva. U zemljama ponekad, ne samo u Europi nego vrlo često i u Africi, ta se sredstva uzmu prije nego što dođu do države i to je dio ludila u kojem živimo i kao što je dama prije mene rekla nije samo ekonomska kriza danas nego i ljudska i moralna.

Kako ste istaknuli jučer, to je sve posebice došlo do izražaja s ekonomskom krizom. No nije to tako svugdje, negdje su neki interesi uspjeli pobjeći, npr. narkotici, trgovanje ljudima također prolazi i to naročito žena i djece. Na žalost, to je danas jako profitabilno kao i, naravno, prostitucija. Svi su drugi sektori imali problema s posljedicama u nezaposlenosti i siromaštvu. Znači, to su udvostručeni problemi koji se povećavaju s financijskom ekonomskom krizom.

Za Europsku Uniju jučer ste govorili o Irskoj i Islandu. Irska je ušla u EU kao primatelj sredstava, a zatim je povećala svoje gospodarstvo i promijenila sustav. Irska je bila ta koja daje sredstva. Dakle, ona danas pripada državama koje daju sredstva i kao takvi su bili iznenađujuće zadnji, naravno prije Čeha, koji su prihvatili Lisabonski ugovor. Island nije htio ući u EU, niti Švicarska, no kako je Island uništila financijska kriza sada pitaju mogu li pristupiti EU? To se Švicarskoj još nije dogodilo, nemojte se brinuti. Iskreno se nadam da će Hrvatska ući u EU prije Islanda.

Za Švicarsku bih htio reći nekoliko riječi. Imali smo nekoliko problema, primjerice, sa švicarskom zrakoplovnom kompanijom koja se jednostavno urušila zbog krize, jer su tom kompanijom upravljali Amerikanci. I neke su francuske kompanije također kapitulirale jer ih nije vodila država. Država ih je zapravo iznevjerila, poput banki, npr. Lehman Brothers. To je bila velika pogreška, ali su to prekasno shvatili tako da je ta pogreška oštetila mnoge. Uloga je države, dakle, ponekad korisna. U Švicarskoj se to nije dogodilo, kompanije su se srušile i osnovana je nova kompanija koja se zove Swissair, nju je kupila Lufthansa. Još jedna stvar koju želim istaknuti za Švicarsku jest da imamo četiri jezika, dvije osnovne religije, puno političkih stranaka, puno značenja i možemo preživjeti zajedno. Dakle, samo želim reći da je to moguće, to nije korijeniti pravi problem.

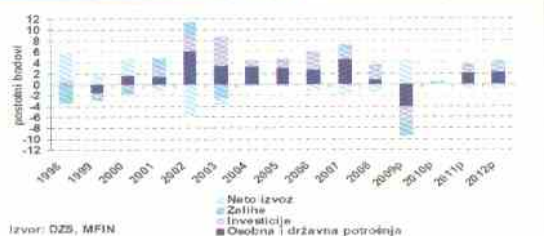
Neke su se industrije, kao što smo jučer vidjeli, ipak uspjele očuvati kao i dio ekonomije. Problem je pri tome okolina korupcije koje ima puno u svim državama, što treba iskorijeniti. Poteškoća je i u tome što se s ulogom države povećava i njezino zaduženje, primjerice, Sjedinjene Američke Države sve se više zadužuju. Jučer ste također napomenuli da se više sredstava dobije od države za obrazovanje. To je odlična ideja, međutim, nitko nije spomenuo da kada oblikujete ljude imate na kraju te divne ljude, ali morate imati sredstva za zadržati ih u državi, da ne odu u Ameriku gdje će više zaraditi. Znači, čim ćete ih vi više plaćati imat će razloga da ostanu u državi.

Dakle, želim Paneuropi i cijeloj Europi samostalnost, mirno, neagresivno, učinkovito, ponavljam, učinkovito upravljanje. Kao što je prije pedeset godina kazano kako postoji Panamerika, postoji Istočni blok, postoji Afrika, sada postoji Amerika, Rusija, Kina, Indija, imamo više tih točaka. Ali Europa se mora organizirati u smislu da se odupre tim ostalim blokovima te da ima zajedničku vanjsku politiku. Jer drugi su blokovi jaki i mogu donositi odluke, a u Europskoj Uniji ako imamo Francuze, Engleze, Nizozemce oni su svi slabi i nemaju tu vjerodostojnost. Da zaključim, želim sve najbolje Hrvatskoj te da uđe u Europsku Uniju prije nego što je to predstavnik vašega Ministarstva jučer naglasio. Hvala lijepa.

Mladen Vedriš - profesor na Katedri za ekonomsku politiku, Pravni fakultet Zagreb

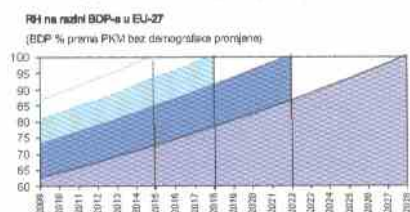
Prof. dr. sc. Mladen Vedriš govorio je o izazovima globalne krize za Europu, prikazujući najznačajnije trendove i ekonomska kretanja putem PowerPoint prezentacije. U nastavku donosimo neke od zanimljivijih tabela prezentacije.

Doprinosi rastu bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj

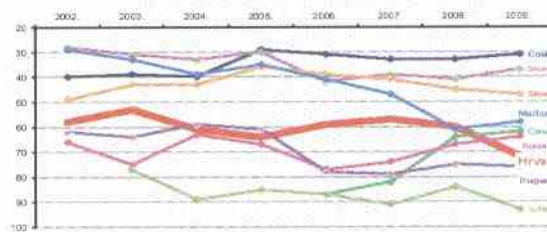

Izvor: prema: Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2010.-2012., Ministarstvo financija, Zagreb, rujna 2009., str. 19

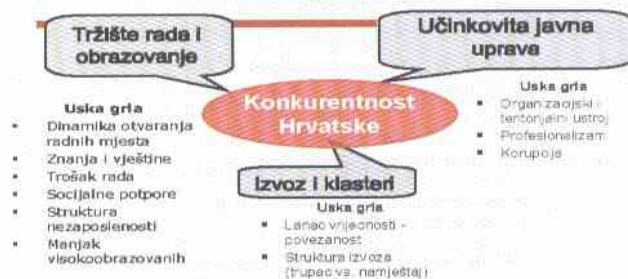
Lisabonska agenda (i) za Hrvatsku

Višegodišnji trend konkurentnosti Hrvatske i drugih zemalja

Konkurentnost Hrvatske: Fokus područja

Učinkovita javna uprava

Zemlja	Austrija	Finska	Češka	Slovačka	Slovenija	Hrvatska
Utjecaj regulative na FDI	31.	14.	25.	5.	114.	117.
Teret državne regulative	39.	12.	115.	102.	41.	107.
Neovisnost sucstva	11.	2.	61.	76.	60.	94.
Efikasnost zakonodavnog okvira	5.	8.	86.	103.	53.	88.
Vrijeme potrebno za osnivanje poduzeća	64.	27.	36.	55.	110.	92.

Izvor: NVK, prema Eurostat, 2009.

Kako dalje?

"Budućnost nije u rukama sudbine, nego u našima."

Jules Jusserand
(francuski diplomat, 1855. - 1932.)

Mislav Ježić – potpredsjednik Međunarodne PEU

Poštovani gospodine predsjedniče, poštovano radno predsjedništvo, bojim se da nema mnogo vremena a o ovoj se temi može dugo govoriti. Pitanje globalizacije i globalne krize nije novo pitanje u povijesti svijeta. Oprostite što nakon vrlo aktualnih, konkretnih i poticajnih, kao i optimističkih, analiza prof. Vedriša počinjem s nečim što nije na prvi pogled tako aktualno a na drugi pogled nisam siguran da će biti tako optimistično, ali naravno da mi nije želja da budem pesimističan niti da vas udaljim od realnosti. Globalizacija je pojava koja je počela sa stvaranjem veldržava u starome vijeku. Prvo su se pojavile mezopotamske i druge prednjoistočne veldržave, poput egipatske i hetitske, za njima su slijedili veliko Perzijsko Carstvo, carstvo Aleksandra Velikoga, helenistička velika kraljevstva, a među njima i ono negrkoga jezika, Rimsko Carstvo. Ta su velika kraljevstva već poznavala znatne ekonomske probleme, kao i probleme vladanja velikim područjima, koji se u bitno promijenjenim okolnostima ponavljaju u novome vijeku. Na kraju, glavni razlog propasti Rimskoga Carstva također je bio dijelom u financijskome deficitu toga Carstva koji se je nekoliko puta liječio osvajanjem bogatih novih područja, a na kraju to više nije mogao. Takva globalizacija trgovine, uprave, prava, zakona itd. svakako je stavila i ljude staroga vijeka pred velika pitanja ne samo efikasnosti ovoga životnoga krvotoka koji se zove gospodarstvo ili ekonomija nego i odgovornosti u njegovu ostvarenju, dakle, pred velika etička pitanja. Odgovor na ta su pitanja bili npr. filozofski sustavi poput stoicizma ili religije poput kršćanstva. Našao se odgovor, ponudio se odgovor globalizirane etike na pitanja koja su postavili globalizirana vlast i globalizirano gospodarstvo. Koliko su ti odgovori bili spasonosni i koliko su stvarno djelovali, silno je teško procijeniti ali igrali su ogromnu ulogu u kulturnoj povijesti čovječanstva.

S gledišta Zapada, koje ne mora biti potpuno potvrđeno iskustvima drugih središta u svijetu – recimo, s gledišta indijskog ili kine-

skog to može izgledati nešto drugačije - razdoblje između antike i novoga vijeka bilo je razdoblje rascjepkanosti regionalne, nacionalne i druge, a onda je u 15., 16. i 17. stoljeću došlo do velikih otkrića, velike ekspanzije trgovačkih putova tadašnjih europskih moćnih država i negdje u 18. stoljeću do velike prevlasti jedne od njih, a to je bila Velika Britanija, i vrlo snažnoga širenja ekonomskoga programa koji je kolonijalno carstvo Velike Britanije promicalo, a to je bio program slobodne trgovine. Javljaju se i veliki ekonomski mislioci koji tumače zašto slobodna trgovina služi svrsi mnogo bolje od drugih oblika gospodarstva, vjerujući da na kraju služi bogatstvu i dobrobiti naroda. To je bilo optimističko uvjerenje Adama Smitha. Ono se jednim dijelom i potvrdilo, ali je ponovno, kada se omjer između slobode i odgovornosti u trgovini nije poštivao, takva teza došla i do granica svoje valjanosti koje su se počele jasno pokazivati.

U posljednje vrijeme, posve aktualno u posljednje tri godine, između 2007. i 2009., svjedoci smo svjetske krize, krize gospodarstva, ali u tom gospodarstvu to i nije počelo kao kriza onoga o čemu je prof. Vedriš govorio, kao kriza realnoga sektora, nego kriza financijskoga sektora. To je vrlo važno shvatiti jer prvo bismo se morali upitati nešto što je danas sigurno prisutno u pozadini misli dobrih ekonomista, ali kod pragmatičnoga menadžmenta gotovo da uopće ne dolazi do svijesti: čemu uopće gospodarstvo služi? Da li gospodarstvo služi velikomu bogaćenju uspješnika ili služi dobrobiti pučanstva, dobrobiti ljudi i naroda? Smith se nadao da taj egoizam najpoduzetnijih u krajnjoj liniji služi dobrobiti mnogih. Mi smo međutim svjedoci krizama koje završavaju sve većim jazom između bogatih i siromašnih, u kojima se više ne potvrđuje da uspješnost najuspješnijih jamči dobrobit drugima.

Pitanje kod ove krize jest također: tko će platiti njenu cijenu? Hoće li je platiti oni koji su je prouzrokovali, po principu odgovornosti, hoće li je platiti najbogatiji po načelu toga tko može platiti, ili će je platiti najsiromašniji po načelu: tko je najslabiji taj plaća. Kako je na socijalnom planu u pojedinim snažnim državama svijeta nezaposlenost znatno porasla - u SAD npr. za 10% u vrijeme ove krize - a mi smo mala zemlja, strah me je uopće govoriti što se kod nas događa i što bi se još moglo dogoditi. Najbogatiji su, među-

tim, dobili ogromnu materijalnu potporu, suprotno svim načelima slobodnoga tržišta, zato da ne povuku u propast mnoge koji su o njima ovisni. Dakle, stvoren je sustav - ne slobodne trgovine nego velike ovisnosti.

O tome bi sigurno gospodarstvenici mogli govoriti mnogo bolje nego ja, čak bih i zamolio, ako bude vremena, da me isprave ako kažem nešto krivo. Međutim, ipak ću nešto reći gledajući iz perspektive čovjeka koji nije stručnjak ali pokušava razumjeti što se događa njemu i ovom svijetu do kojeg nam je stalo. Čini mi se da je jedno od velikih pitanja kod svake krize to kako iz nje izaći, ali se pritom pita i tko će snositi njen teret, a isto tako i tko ima snage da nas izvuče iz nje. Ima sigurno nešto istine u tvrdnji da će najsnažniji gospodarski subjekti imati najviše snage da sve izvuku iz takve krize, ali za to moraju postojati neki kontrolni društveni ili politički mehanizmi koji će osigurati da oni to učine, jer ako ti mehanizmi ne postoje, najjači gospodarski subjekti to neće učiniti nego će si dijeliti ogromne bonuse i otkaze radnicima. To je način na koji svijet u kojem živimo velikim dijelom funkcionira. Dakle, svi znamo kako je svjetsko financijsko tržište tako uređeno da su u 90-im godinama ogromni novci tekli u SAD, uz ostalo i iz brzo rastućih gospodarstava u Aziji ili na prednjem Istoku, i omogućili su samim Sjedinjenim Američkim Državama novu vrstu poslova spekulativnim kapitalom, ogromne povoljne kredite u prvom redu za stanogradnju i građevinarstvo, a i neke druge „commodities“ koje su postale vrlo jeftine za neko vrijeme. To je pratila određena hipotekarska politika koja je rizik sa banaka prebacivala na one koji uzimaju kredit, to je pratila deregulacija financijskoga tržišta u SAD od Ronalda Regana 1982. nadalje, to su pratili razni oblici bankarskog poslovanja, među kojima su neki čak i nazvani „predatory lending“, dakle, pljačkaški zajmovi, ili tzv. „shadow banking system“, dakle, bankovni sustav u sjeni, koji su ulazili u vrlo riskantne kredite. Naravno, ti su riskantni krediti pogodovali onima koji su bili dovoljno vješti da ih uzmu, a da onda ne snose posljedice, da se uvelike obogate, a zatim proglase bankrot onih ustanova u kojima su stradali svi mali dioničari, i zapravo se jaz između najbogatijih i najsiriomašnjih bitno povećao, čak je nerijetko uvelike ugrožena i srednja klasa. Očito da se zbog nečega što se dogodilo sa sve većim uslozljavanjem gospodarstva, tj. zbog toga što vlasnici više nisu bili dovoljno sposobni da nadziru niti procese proizvodnje niti financijskih transakcija pa su to prepustili menadžerima, i vlasnički kapitalizam pretvorio u zadnje vrijeme u menadžerski kapitalizam. Menadžeri, kao nova klasa, to su iskoristili tako da dobrim dijelom nerazmjerno sebi povećaju plaće do sasvim fantastičnih razmjera, barem u nekim zemljama svijeta, iako ne baš u svima. Npr. razmjernost menadžerskih plaća zakonom je ograničen u jednoj zemlji koju inače smatramo vrlo snažnom ekonomijom, u Japanu, ali nije u zemlji koja je nama model kao najsajjnija ekonomija svijeta, u SAD. Naravno da je Hrvatska slijedila taj najsajjniji model na svijetu. Mi, međutim, katkada kaže-

mo da smo to učinili zato što smo takva zaostala i provincijalna sredina. Bojim se da su uzroci dublji i opasniji od toga da smo mi zaostala i provincijalna sredina. Naravno da imamo ljude koji se mogu mjeriti s najgorima na svijetu. To je tako, u svakoj zemlji postoje takvi ljudi, a očito postoje u zemljama koje nam služe kao uzor. Ono što je međutim, naravno, zakazalo, što sam već ranije spomenuo, to je kontrolni sustav, uključujući revizorske tvrtke, uključujući skupštine dioničara, uključujući ekonomske analitičare, pa i one na Wall Streetu, i, naravno, uključujući i politiku i političare na cijelome svijetu. Bez toga kontrolnoga sustava nema jamstva za zdravo gospodarstvo u budućnosti.

To je nešto što gospodarstvo neće izraditi samo od sebe. Mogao bih ponavljati što su drugi govornici spominjali što se sve dogodilo ovaj put ipak i s nekim velikim tvrtkama koje su ili propale ili u ovim kriznim vremenima došle pod nadzor državne vlasti. Jedna od većih za koju se zna da je među prvim financijski propala jedna je britanska banka „Northern Rock“, nakon toga su to bile velike američke financijske ustanove, Savezna državna hipotekarna udruga Fannie Mae, Savezna stambeno-kreditna hipotekarna korporacija Freddie Mac, tvrtka za globalne financijske usluge Lehman Brothers Holdings Inc. i druge. Na nekim dijelovima svijeta, za koje ne možemo reći da su siromašni, ta se gospodarska kriza odrazila osobito dramatično tako da je u arapskome svijetu dovela do ove godine do gubitka otprilike u iznosu 4 bilijuna dolara. To je pitanje raspodjele: tko će platiti krizu? Očito je netko sposobniji kontrolirao tržište negoli čak i te arapske zemlje, a mi se čudimo da u svijetu raste terorizam! Bit će da on ima neke veze s kontrolom svjetskoga tržišta i s nemoći i frustriranošću nekih dijelova svijeta.

Naravno, to se svjetsko tržište jako mijenja, o tome su govorili drugi, svijet uopće postaje multipolaran, pojavljuju se nove gospodarske, a onda i političke snage i sile. Tu se uz SAD, Rusiju i Europsku uniju kao gospodarsku silu koja još nije politička sila, pojavljuju i Indija i Kina kao ravnopravni ili uskoro ravnopravni suigrači. Svijet postaje kompliciraniji, trebat će mnogo toga promisliti i odmjeriti ako ne želimo da dođe do vrlo teških posljedica. U ovoj godini bilježe se neki početni znaci izlaska iz krize u Europi i SAD, u Hrvatskoj mislim da još moramo na to pričekati. Ekonomisti nude čitav niz konkretnih mjera kako da se iz toga izade, uključujući i kontrolne sustave i jamstva koja banke moraju dati za svoje poslovanje. Čovjek koji je 2006. godine predviđao slom tržišta, Nouriel Roubini, tada je bio nazvan „doktor smaka svijeta“. Za godinu dana predviđanja su se ostvarila i sada ga ozbiljnije slušaju. On predlaže između ostalog da se nacionaliziraju nesolventne banke. Ima, naravno, i drugih mjera kojima bi financijske institucije morale dati garanciju za svoje poslovanje. Međutim, to što se s njima dogodilo samo je dio slike svijeta u kojem živimo, u kojem je, dakle, spekulativni kapital postao mnogo važniji od realnoga kapitala, u kojem je i u politici „P. R.“, dakle slika koju možete stvoriti u javnosti - postala mnogo bitnija od osobnosti, pameti i karaktera političara. Dok svijet bude takav, dok profesionalizam budemo shvaćali kao umješnost u spekulacijama i zavaravanju ljudi svojim lažnim imidžem - namjerno sam upotrijebio taj anglizam jer mislim da mi još uvijek nismo dorasli engleskom jeziku kada se govori o takvim pojavama - dotle sigurno ne ćemo izaći iz krize, ili barem ne ćemo dugoročno. Ako se ne ustanove djelotvorni načini društvenoga, građanskoga nadzora nad gospodarskim tokovima, ako oni ostanu tajnovito skriveni, ne ćemo izaći iz moralne, a time ni iz gospodarske krize.

U vezi s time čini mi se da, ako ju još mogu navesti, satirička pjesmica Kurta Tucholskog kazuje mnogo više od mnogih analiza ekonomista koje ne možemo niti razumjeti jer su ekonomija i pravo postali u ovome svijetu tako složeni da ih građanin ne može pratiti pa ne može ni živjeti po zakonu. Devedesetak tisuća strani-

ća europske pravne stečevine ne može razumjeti niti jedan građanin Europe! Sasvim je slično u mnogim drugim krajevima svijeta, ili je u manje razvijenima možda jednostavnije? Pjesmica Kurta Tuholskog je na njemačkom, pa ću ju konsektivno prevoditi, nadajući se da ne ću napraviti prevelike griješke u ekonomističkome nazivlju:

*Wenn die Börsenkurse fallen,
regt sich Kummer fast bei allen,
aber manche blühen auf:
Ihr Rezept heißt Leerverkauf.*

„Kada padaju tečajevi na burzi gotovo se svi zabrinu, ali neki procvatu: njihov recept glasi rasprodaja.“

*Keck verhökern diese Knaben
Dinge, die sie gar nicht haben,
treten selbst den Absturz los,
den sie brauchen – echt famös!*

„Ti dečki tada drsko propiljare stvari koje uopće nemaju, idu i u slom jer im je potreban – pa to je famozno!“

*Leichter noch bei solchen Taten
tun sie sich mit Derivaten:
Wenn Papier den Wert frisiert,
wird die Wirkung potenziert.*

„Još lakše pri tim pothvatima postupaju s derivatima jer papir lako vrijednost frizira pa se učinak potencira.“

*Wenn in Folge Banken krachen,
haben Sparer nichts zu lachen,
und die Hypothek aufs Haus
heißt, Bewohner müßer raus.*

„A kada banke zbog toga propadaju, štediše se ničemu ne mogu smijati jer hipoteka na kuću glasi „Stanari, van iz svoga doma!“

*Trifft's hingegen große Banken,
kommt die ganze Welt ins Wanken –
auch die Spekulantenbrut
zittert jetzt um Hab und Gut!*

„Pogodi li to velike banke, cio se svijet zaljulja, čak i spekulantski soj tada drhti za imetak svoj!“

*Soll man das System gefährden?
Da muss eingeschritten werden:
Der Gewinn, der bleibt privat,
die Verluste kauft der Staat.*

„Treba li se ugroziti sustav? Tu se mora odmah priskočiti! Jer dobitak mora ostati privatn, a gubitke nek kupuje država.“

*Dazu braucht der Staat Kredite,
und das bringt erneut Profite,
hat man doch in jenem Land
die Regierung in der Hand.*

„Za to država treba kredite a to nosi nove profite, samo je važno da u takvoj zemlji čovjek ima vladu u šaci.“

*Für die Zehen dieser Frechen
hat der kleine Mann zu blechen
und – das ist das Feine ja –
nicht nur in Amerika!*

„Od objesti tih drznika mora mali čovjek probljediti, i to – što je pritom sjajno – ne samo u Americi!“

*Und wenn Kurse wieder steigen,
fangt von vorne an der Reigen –
ist halt Umverteilung pur:
stets in eine Richtung nur.*

„A kad tečajevi opet porastu, počinje se kolo opet okretati od početka – preraspodjela je pak nepatvorena: uvijek u istome smjeru.“

*Aber sollten sich die Massen
das mal nimmer bieten lassen,
ist der Ausweg längst bedacht:
Dann wird bisschen Krieg gemacht.*

„Ali kada mase više ne bi htjele da im se to događa, izlaz je iz toga odavno izumljen: onda se napravi mali rat!“

Svjedoci smo danas tih ratova, izlaza iz financijskih i drugih kriza spekulata, i jedino što možda ne biste vjerovali jest da ova pje-

smica koja tako savršeno opisuje krizu koju danas doživljavamo ispijevana 1930. godine! Časopis u kojem je objavljena zove se „Die Weltbühne“ – „Svjetska pozornica“. Teško se današnji financijski mudrijaši mogu izvlačiti na to da se ništa nije moglo znati ili predvidjeti jer je sve odavna poznato!

Rješenje bi se moglo naći kada bi se doista stvorili pravi društveni, politički, građanski kontrolni mehanizmi nad financijskim i gospodarskim tokovima, kada bi se doista razmislilo što je pravi smisao gospodarstva, politike i društva, kada bi se pravo uskladilo sa životnim interesima ljudi, kada bi ljudi bili važniji od profita privatnika, kada bi se zakonski regulirali odnosi tako da bude jasno da je profit dopustiv, možda i poželjan, ali da ne smije nikada ugroziti ljudska prava i ljudsko dostojanstvo, da ne smije ugroziti opstanak prirode ili, kako se to danas najčešće kaže, održanje okoliša, pa da ne smije ugroziti ni ono što se danas – to je jedini izraz za to stvoren do sada u pravnoj znanosti, a i to je velik napredak prema razini etičnosti u pravu do 20. stoljeća – zove dobrobit životinja. Naime, to je pojam koji pokriva ukupnu našu etičku odgovornost za sva druga živa bića u svijetu kojima znamo neopravdano i bespotrebno nanositi ogromnu patnju. Kada bi se etička odgovornost prema ljudima, svijetu i bićima u njem stavila u ustrojenim civiliziranim pravnim sustavima u središte pažnje, što se još u povijesti svijeta nije dogodilo, tada bi bilo moguće ostvarivati dobit i živjeti u blagostanju a da to netko ne mora plaćati siromašenjem, pa i golemim patnjama na ovom svijetu. Vjerujem da se tada ne bi događale ovakve krize o kakvima tako superiorno ironično pjeva Kurt Tucholski, mnogo bolje od većine ekonomista. Za novo globalizirano gospodarstvo potrebna nam je nova globalna etika života jer ono otvara velika nova etička pitanja. Mi tu globalnu etiku, možda bismo je mogli zvati i bioetikom, danas tek naziremo, neki o njoj intenzivno razmišljaju, ali se još slabo za nju borimo. A globalizirano gospodarstvo, u krizi ili u rastu, bez globalne etike (koja bi trebala biti potpomognuta i primjerenim, iz nje izvedenim pravom) vodi pred našim očima u globalnu propast. Hvala vam.

Slavko Kolarić – član Predsjedništva PEU Srbije

Poštovano predsjedništvo, uvaženi predsjedavajući, akademike Ježić, poštovani predsjedniče HPEU prof. Barišiću, uvaženi predstavnici Vlade i institucija Republike Hrvatske, predstavnici Crkve. S velikim zadovoljstvom pozdravljam predsjednike i predstavnike paneuropskih organizacija iz svih zemalja koji su ovdje prisutni. Želim vam prenijeti pozdrave predsjednika PEU Srbije prof. dr. Vojislava Mitića koji je nažalost zbog neodoljivog puta na naučnu konferenciju spriječen prisustvovati ovoj konferenciji.

Donosim vam pozdrave iz Srbije, s geografskog raskršća Balkana koje spaja ili razdvaja kontinente. Na tom istom raskršću rođen je jedan od najvećih rimskih ili bizantijskih imperatora Konstantin Veliki. Odrastali smo na istim poljanama, kupali se u istoj rijeci i svako u svoje vrijeme i na svoj način bavili se jedinstvom Europe koje je osnovni uvjet mira i u posljednjem vijeku mira čovječanstva. Najvažnije odlike Bizantije, kao univerzalne države bio je visok nivo jedinstva, bez presedana, u cijeloj ljudskoj povijesti. Jedinstvo pravnog poretka, vjeroispovijesti kulture, ideologije i ekonomije uspostavljene na tri kontinenta.

Osnovno što mora Europa danas učiniti to je da živi sa svojim vremenom i da poštuje iskustva generacija iz prethodnih milenija. Napredak na njenom tlu u povijesnim razmjerima događao se po pravilu onda kada je na ovom prostoru djelovala dobro organizirana univerzalna ili bar multinacionalna država. Polazeći od prasta-

rih rimsko bizantijskih iskustava i ideja, našli smo se u suvremenim uvjetima u središtu procesa obnavljanja europskog jedinstva kao preduvjeta konačne pobjede mira na njenim prostorima. Ovog puta bavimo se procesom koji bi morao biti konačan. Ni pred poviješću ni pred potomstvom Europa nema prava na novi pokušaj.

Mi danas ovladavamo skladom života na planeti zemlji da bi naši potomci u miru mogli tražiti neke nove životne prostore, možda van naše planete. Polazimo u odlučujuću misiju i ta činjenica mora biti prisutna u svijesti čovječanstva, a ne samo ljudi s europskog kontinenta. Nekada su takve velike ideje prenosili apostoli, kasnije misionari. Danas se treba prisjetiti tog iskustva i započeti misionarsku funkciju svim raspoloživim tehničkim i ljudskim resursima. Naučnicima, političarima i javnim osobama iz raznih sfera i radiodifuznim sredstvima treba premrežiti planetu i započeti najmoderniju misiju ne mačem nego riječima, ne radi oduzimanja nego radi spajanja, s krajnjim ciljem da se u optimalnim rokovima izgradi jedinstvena i spokojna Europa kao dio jednoga svijeta.

Želio bih iskoristiti priliku i pozvati vas sve na Međunarodnu paneuropsku konferenciju PEU Srbije, koja će se održati u Beogradu od 13. do 15. 11. 2009., a koja je posvećena 1700. godišnjici potpisivanja Milanskog edikta od strane Konstantina i Licinijusa. Hvala lijepa.

Bernd Posselt – zastupnik u Europskom parlamentu i predsjednik PEU Njemačke

Poštovano predsjedništvo, poštovani potpredsjedniče Hrvatskog sabora, dragi predsjedniče Međunarodne PEU, dragi počasni predsjedniče Hrvatske PEU i potpredsjedniče Međunarodne PEU Mislave, predsjedniče Hrvatske PEU Pavo, dame i gospodo i dragi moji paneuropski prijatelji. Od siječnja ove godine imao sam prigodu doći samo dva puta u Hrvatsku jer sam se morao usredotočiti na rad u Strasbourgu, naročito u mom izbornom području u Bavarskoj. Ponovno sam izabran u Europski parlament i od lipnja ću ponovno moći dolaziti češće u Zagreb.

Sretan sam što sam opet izabran za predstavnika u međuparlamentarni Odbor Europskoga parlamenta i Hrvatskoga sabora te ću biti u prigodi zagovarati članstvo Hrvatske u Europskoj Uniji. Nadam se da će se dovršiti pregovori uskoro i onda ću nastaviti surađivati s Hrvatskom. Nadam se također da ću ovaj posao proširenja završiti što je prije moguće.

Europski izbori uzrokovali su mnogo komentara u raznim novinama koje su bile vrlo konkurentne, ali pogrešne. Novine su pisale da je sudjelovanje glasača u ovim izborima bilo na nižoj razini. To je točno, ali samo u nekim zemljama. O tomu moramo razmisliti i u Europskoj Uniji kao cjelini. No, to nije istina u Bavarskoj i u Münchenu. Mi smo zapravo podigli broj glasača na tim izborima, a razlog je bio taj što smo razgovarali o stvarnim europskim pitanjima i problemima na prihvatljiv način. Rekli smo ljudima kakvu Europu želimo i nismo se bavili samo unutarnjom politikom. Jer, glasači su preinteligentni da ne bi znali kako europski izbori nisu nacionalni izbori, a nacionalni izbori nisu regionalni.

Političari uvijek misle kako ljudi nisu tako inteligentni i moraju na dnevni red staviti nešto što je zanimljivo za te ljude. Ako ste nacionalni političar mislite da su nacionalni interesi važni. Ali na europskim izborima ljudi žele čuti stvari o Europi, ne na neki romantičan način nego znati gdje su granice Europe. Da li bi Turska trebala postati članica Europe? Rekli smo ne. A kada je riječ o Hrvatskoj rekli smo da. Kada smo razgovarali da li bi Europa trebala imati socijalističku, kršćansku ili liberalnu osnovu o tome smo razgovarali na konkretan način i to je zapravo podiglo razinu pristupanja izborima od strane glasača.

Druga natuknica u tim komentarima, koja je bila pogrešna, jest da su desne i antieuropske skupine postale vrlo snažne. To je pisalo u većini novina, a to isto tako nije istina. Na primjer, u Njemačkoj s desne strane nema ekstreme. Prije 10 godina imali smo takozvane republikance koji su bili vrlo antieuropska desno orijentirana stranka, no ta je stranka sada gotova. Oni imaju tek pola postotka zastupnika i u politici zapravo više ni ne postoje. U Francuskoj smo imali dugo vremena snažnu ekstremističku stranku gospodina Le Pena, s desnog krila, također euroskeptičnu stranku gospodina Philippea de Villiersa. Te stranke danas više ne postoje u Europskom parlamentu. U Italiji smo u posljednjem razdoblju imali takozvane Fiamma Tricolore, ali oni također više nisu u Europskom parlamentu. U Španjolskoj nema euroskeptične stranke.

Dakle, u velikim zemljama članicama, uključujući i Poljsku, politički se krajolik promijenio na pozitivan način. Na primjer, u Poljskoj su ekstremisti s desnog krila gotovo nestali. Tzv. Liga i postkomunisti imaju vrlo mali postotak, a manje-više kršćanske liberalne stranke, koje su očito tzv. proeuropska platforma, imaju veliku većinu. Konzervativna je stranka braće Kačinski mala, ali postoji. Međutim, oni nisu ekstremisti. Dakle, nije istina da su ekstremizam i antieuropizam porasli u pet velikih kontinentalnih zemalja članica Europske Unije. Nema u njima stvarnih antieuropskih snaga koje su bile izabrane na europskim izborima.

Samo u Velikoj Britaniji, koja je šesta velika zemlja članica, imamo antieuropsku stranku. To je tzv. Nezavisna stranka Ujedinjenoga Kraljevstva „UKIP“ (United Kingdom Independence Party). Zamolila me američka novinska agencija Associated Press da komentiram kako će biti kada oni budu vodili Europsku Uniju. Odgovorio sam da im želim puno sreće, ali da su većinske stranke proeuropske. „UKIP“ nije većinska, ali je snažna ekstremistička, tzv. nacionalistička stranka i to samo u Velikoj Britaniji. Zanimljivo je da euroskeptična politika ne smanjuje te skupine kako su računali demokratski političari. Konzervativci i laburisti vjeruju kako euroskepticizam može te stranke smanjiti, no stvarnost je zapravo suprotna. To ih je ojačalo. Ako imate mogućnost i priliku odlučiti između kopije i originala, uvijek ćete se odlučiti za original. Zato demagoški oportunizam za kopiranje tih desnih stranaka njih ojačava, a ne oslabljuje.

Zapravo prema rezultatu europskih izbora u najvećim zemljama članicama, a i u nekim manjim zemljama članicama, ekstremisti su gotovi. Na primjer, u Češkoj Republici postojale su dvije antieuropske stranke koje su se natjecale za Europski parlament. Jedna

pod vodstvom gospođe Jane Bobošíkove zanimljiva je mješavina šovinizma i komunizma. Bobošíkova je popularna TV zvijezda, bila je zastupnica u Europskom parlamentu u prethodnom razdoblju od 5 godina i održala je oko 20 govora protiv mene. Ali nije ponovno izabrana. Drugu malu antieuropsku stranku financirao je s puno novca bogati irski antieuropceac gospodin Declan Ganley. Potrošio je mnogo novca za češku stranku pod vodstvom dva sina predsjednika Vaclava Klause, a predsjednik Klaus i njegov šef kabineta bili su predvodnici te stranke. Premda je gospodin Klaus podupirao tu stranku, na euro izborima dobili su svega jedan posto. Možete vidjeti kako, primjerice, gospodin Klaus svojim ponašanjem, antiliberalnim i antieuropskim stajalištem ne predstavlja svoj narod. Može se zaključiti nakon europskih izbora kako euroskeptične analize nisu bile ispravne.

Dakako, bilo je država članica u kojima su postojali problemi s ekstremnim strankama. To su, primjerice, Austrija, Mađarska i još neke zemlje članice. Ali ako pogledate Europsku Uniju kao cjelinu, ljevičarska strana i desničarski ekstremisti nisu postali jači. Nisu ni euroskeptici, koji su naprotiv postali manji. To je stvarnost u konkretnim i preciznim brojkama.

U Europskom je parlamentu sada ponovno najveća skupina Europska pučka stranka. Ta je stranka jednako snažna kao što je bila u starom Parlamentu. Isto su tako prisutni britanski Konzervativci i Građanska demokratska stranka Češke Republike (ODS), koju je osnovao gospodin Klaus. Oni jesu euroskeptici, ali je gospodin Klaus napustio tu stranku, kojoj je bio počasni predsjednik, zato što nisu bili dovoljno euroskeptični. Dakle, te dvije stranke Konzervativci i Građanska demokratska stranka iz Češke Republike napustili su Europsku pučku stranku i više nisu članice naše skupine u Europskom parlamentu. Unatoč tomu, europski su pučani opet na istoj razini kao i prije s njima. To znači da smo više zbili redove zato što su otišli iz skupine oni koji su se protivili načelima europskih pučana.

Europska pučka stranka vrlo je velika tako da postoje različita krila. Smatram kako je 80% uvijek bilo nastrojeno i kršćanski i proeuropski. Jedno krilo, oko možda 10%, bilo je nastrojeno više proeuropski, ali ne toliko kršćanski. A 10% nastrojeno su više kršćanski, ali ne tako proeuropski. No, sve u svemu to je kršćanska proeuropska stranka s dva manja krila. Krila su se većinom bavila s dva glavna načela, europeizmom ili kršćanstvom, ili s oba. Problem s britanskim Konzervativcima, a još više s Građanskom unijom iz Češke Republike bio je da nisu bili ni kršćanski ni proeuropski nastrojeno. Zato nismo imali razloga držati ih u svojoj političkoj skupini i vrlo sam sretan što su napustili našu skupinu.

Skupina europskih pučana snažna je kao i prije, ali ima više zajedničkih načela i to olakšava politiku. Predsjednik je Europske pučke grupacije u Europskom parlamentu Joseph Daul, jedna snažna

paneuropska osobnost. On je francuski član iz Elzasa, govori oba jezika, francuski i njemački kao svoj jezik, te može okupiti ljude iz Francuske i Njemačke zajedno s drugima u Europskoj Uniji. Pozna je vrlo dobro središnju i istočnu Europu poput našeg predsjednika Terreñoira. Uvijek je prisutan u svim zemljama članicama Europske Unije ili zemljama kandidatima. Zato mislim da je on doista pravi paneuropski predsjednik naše skupine. Isto tako glavni tajnik skupine gospodin Martin Kamp već je dugo član Njemačke Paneuropske unije tako da su voditelji naše političke grupe u Europskom parlamentu pravi paneuropejci, jedan iz Francuske jedan iz Njemačke. Europska pučka stranka nema apsolutnu većinu u Europskom parlamentu nego samo relativnu. Stoga su važne i druge političke skupine.

Mislim da je dobro što imamo na vrhu i na utjecajnim čelnim položajima ljude koji su paneuropski orijentirani. Coudenhove-Kalergi napisao je u svojim memoarima da je postao Europejac zato što je odrastao u dvorcu u Ronspergu. Ronsperg je na jednoj strani imao 7 km dugu granicu između češkog i njemačkog jezika, a 7 km na drugoj strani državnu granicu između Bavorske i Češke. Tako je on zapravo živio između dvije granice, jedne kulturalne jezične granice i jedne državne granice. To je bio razlog zašto je rekao da mi kao Europejci ne smijemo mijenjati te granice već moramo stvoriti Europu u kojoj granice nisu važne, Europu slobodnih ljudi, naroda, manjina, slobodnih država, slobodnih religija, gdje su granice otvorene, a ljudi i narodi rade zajedno.

Coudenhove-Kalergi bio je čovjek s granice. Ako promotrite utemeljitelje Europske Unije nakon II. svjetskog rata, vidjet ćete da je isto to bio i Robert Schuman iz Francuske. Podrijetlom iz Lotaringena, iz Lorraine, i on je, dakle, bio čovjek s granice. Adenauer je bio iz područja Rheine, također čovjek s granice. Gasperi je bio iz Trenta, isto tako s granice. Oni su znali što to znači kada su narodi jedan protiv drugoga. To znači teror i rat za sve, ali naročito za ljude na graničnim područjima. A ta granična područja stalno se mijenjaju, odnosno stalno se mijenja država kojoj pripadaju. Na primjer, De Gasperi je prije svega bio parlamentarac, prvo član Parlamenta u Beču, zatim parlamentarac za Trento u Parlamentu u Rimu. Znao je što znači ako se mijenjaju granice i to je bio razlog zašto su rekli da ne smijemo mijenjati granice već trebamo integrirati Europu da bismo učinili granice nevažnima, odnosno da one ne razdvajaju ljude. Zato sam sretan što imamo tako moćne osobe u Europskom parlamentu, ljude s granice.

Predsjednik Europskoga parlamenta gospodin Jerzy Buzek podrijetlom je iz Šleske u Poljskoj. Rođen je u dijelu Šleske koji je bio i još je dio Češke Republike. Pripadnik je protestantske poljske manjine u Češkoj Republici. Njegovi su roditelji nakon II. svjetskoga rata otišli u Poljsku, ali on se rodio u Čehoslovačkoj kao dio protestantske poljske manjine. Bio je premijer Poljske, premda je u Poljskoj samo 2% protestanata. Kao što znate, Poljska je izrazito katolička zemlja. Zanimljivo je da svi ti ljudi imaju posebna iskustva koja su ih učinila Europejcima. Oni se jako trude i rade na europskoj integraciji i to europskoj integraciji koja nije samo tehnička i ekonomska već je to integracija srca, pomirenja, integracija s raznolikošću kultura. To su, dakle, Europejci po srcu, a ne samo po mislima. Zato mislim da su oni važni partneri za nas kao paneuropski pokret.

Ova je paneuropska konferencija posebna prigoda na kojoj mogu biti iskren i priopćiti kako će predsjednik Europske komisije gospodin Barroso ponovo biti izabran na tu dužnost. Sada mora predložiti Komisiju i ako bude imao dobar sastav i dobar program ponovno ćemo ga izabrati. On je vrlo inteligentan čovjek, ali zapravo nema istinskoga europskog osjećaja. Nije nastrojen antieuropski, jasno da je proeuropejac, ali nije Europejac po srcu nego samo tehnokrat. Zato smatram da je vrlo važno dovesti u slijedeću Komisiju što je više moguće stvarnih Europejaca koji su to po srcu,

po uvjerenju. Također je važno dovesti i na one položaje o kojima se odlučuje u slijedećim tjednima, a to su predsjednik Vijeća Europske Unije koji će prvi puta biti biran na dvije i pol godine. Ako Lisabonski ugovor stupi na snagu, imat ćemo također visokog predstavnika za stranu i sigurnosnu politiku koji bi prema mojemu mišljenju također trebao biti pravi Europejac.

Zašto se toliko usredotočujem na ovu misao? Zato što mislim da je vrlo važno imati stručnjake profesionalce u Europskoj Uniji, imati sposobne osobe u ekonomiji, politici itd. Ali ako europske integracije prestanu biti projekt srca i duše neće biti uspješne. Ako to nije na kulturnoj osnovi, na osnovi pomirenja, neće funkcionirati i to je razlog zašto toliko podupirem Strasbourg kao sjedište Parlamenta. Predsjednik Europskoga parlamenta gospodin Buzek govorio je u srijedu na primanju gradonačelnika Strasbourg-a i rekao je vrlo jasno kako je on apsolutno za Strasbourg zato što dolazi iz Šleske i zna kako je važno imati mješavinu kulture, vjere kao simbole pomirenja između naroda. Spomenuo je što su Francuzi i Nijemci napravili sa Strasbourgom kao simbolom da se to isto tako mora napraviti između Poljaka i Nijemaca, Čeha i Mađara, Mađara i Slovaka itd.

Smatram da nije samo pitanje prošlosti što smo usredotočili rad ove Konferencije na izazove Europe u krizi. Te izazove Europska Unija može riješiti na dobar način ako su temelji u redu, ako je Unija izgrađena na kršćanskim vrijednostima, na ljudskim pravima. Za mene je skandal što češki predsjednik želi zanemariti ljudska prava u raspravi o Lisabonskom ugovoru u svojoj zemlji. Mislim da Europska Unija može funkcionirati samo ako suradnja između naroda i pomirenje budu njezin temelj EU. Zadaća je to osobito Paneuropske unije i to ne mogu učiniti tehnokrati nego narodi. Povezujući je element između ljudi Paneuropski pokret.

S mogega osobnog stajališta bitan je dio povijesti europskih integracija što je Paneuropska unija napravila kada se Čehoslovačka razdvojila. Česi i Slovaci u Paneuropskoj uniji rade zajedno bez ikakvih problema. Sjećam se kada je bilo problema između Makedonije i Albanije predsjednik Trenevski u tom trenutku u PEU Makedonije i netko iz PEU Albanije susreli su se na konferenciji PEU Njemačke, prije 10 godina, da bi okupili zajedno obje strane. Ili ako pogledate kako razumno razgovara PEU Srbije s PEU Kosova.

Mislim da je jedan od stupova takva rada od početka bila i u teškim vremenima PEU Hrvatske. Vrlo sam zahvalan vama, prof. Ježiću i Barišiću, na onome što ste izgradili u cijelo to vrijeme. Vi ste stup ove Europe, ovih naroda i možemo se suočiti s teškim izazovima u svijetu samo ako imamo temelj Europske Unije. Ne trebamo samo krov nego i temelj.

Činjenica je da izazovi postaju sve veći i veći. Prošloga vikenda imali smo kongres Njemačke Paneuropske unije u Andechs-u. Jedan od govornika bio je bivši predsjednik moje stranke gospodin Theo Waigel, koji je zajedno s Wimom Duisenbergom, ministrom financija s najdužim stažem u svijetu, bio jedan od očeva eura. Kao čovjek s velikim iskustvom jasno je rekao kako bez zajedničke valute, zajedničkoga tržišta i bez političke integracije, za što se moramo jako boriti, gospodarska kriza prošle i ove godine ne bi bila ista kao 1929. Razlika je između sadašnje krize i one prije osamdeset godina u tome što je europska integracija postala faktor koji može zaustaviti trend krize prema protekcionizmu i nacionalizmu. To treba jasno izreći u javnom mišljenju koje je sve više frustrirano pojedinostima. Neke pojedinosti jesu frustrirajuće ali bez tog uspjeha europskih integracija i zajedničke valute imali bismo istu krizu sada kao što smo imali 1929.

To pokazuje da bismo se trebali više baviti budućnošću, jer se europske integracije sada ne mogu zaustaviti. Najvažnije je područje vanjska i sigurnosna politika, a bitna je isto tako tehnička

suverenost. Glavna oporba protiv europskih integracija dolazi iz takozvanih suverenista. Gospodin Klaus uvijek govori o nacionalnoj suverenosti. Naravno, nitko od nas ne želi imati centralističku Europu, svi želimo imati snažne i regionalne kulture i tijela. Ja sam bio jedan od onih koji je podupirao hrvatsku neovisnost od samoga početka, a vi Hrvati znate što sloboda i neovisnost jesu i zašto ih moramo zadržati.

Prvi put kada sam upoznao svojega prijatelja Vladimira Šeksa bilo je u doba Jugoslavije. On je tada bio voditelj Ureda za ljudska prava u Osijeku, ne samo za Hrvatsku već za sve potlačene ljude u to vrijeme i uvijek smo se borili za ljudska prava i slobodu. Još od toga razdoblja svi smo željeli zadržati slobodu naših naroda, to je vrlo jasno. Ali tzv. suverenisti ne bore se za slobodu svojih naroda, oni govore o nacionalnim interesima, ali u stvarnosti oni zapravo miniraju nacionalne interese zato što lažu. Oni govore o vrsti suvereniteta koja nije bila moguća ni u 20., a nije ni u 21. stoljeću.

Ako pogledate Indiju, SAD, Rusiju, Kinu to su veliki igrači u svijetu 21. stoljeća. Prije godinu dana indijski predsjednik koji je bio musliman, vrlo zanimljiv čovjek, mislim da je bio znanstvenik, on je govorio u Europskom parlamentu u Strasbourgu što je bilo vrlo impresivno za mene. Govorio je o Indiji i u ime više od jedne milijarde ljudi i na plenarnom dijelu sjedilo nas je 735 zastupnika iz 27 zemalja članica i predstavljali smo pola milijarde ljudi. Bilo je jasno da mi Europejci možemo samo zajedno igrati u istoj ligi kao Indija, Kina, SAD, Rusija. Isto tako Velika Britanija, Francuska, ujedinjena Njemačka male su države kada gledamo u svjetskom razmjeru, iako su to takozvane velike nacije u Europi.

Želimo zadržati svoju kulturu, svoju slobodu decentraliziranima, ali mislim da bismo se mogli nositi s izazovima u vrlo teškim područjima ekonomije, gospodarstva, tehnologije, vanjske i sigurnosne politike samo ako imamo zajedničku suverenost Europske Unije. U suprotnom nitko neće imati nikakvu suverenost i zato mislim da ne smijemo predati svoju suverenost za Europu nego promatrati Europu kao jedinu priliku da opet postanemo suvereni zato što jedino zajedno možemo biti suvereni. Taj posao na uravnoteživanju naše volje i želje da budemo slobodni i drugačiji, te naše želje da radimo zajedno, da postanemo snažni u svijetu, ta se struktura ne stvara samo s Lisabonskim ugovorom koji je jedan važan prvi korak u dobrom smjeru. Da on sadrži i neke pogreške to znamo. Sada je bolja situacija nego prije, ali da kažemo da s Lisabonskim ugovorom kada u slijedećem razdoblju bude ratificiran imamo konačan status Europe i možemo se baviti drugim pitanjima kao što mnogi ljudi u politici pa i u mojoj stranci misle, to bi bila velika pogreška.

Lisabonski je ugovor dobar korak u dobrom smjeru, ali ne možemo nastaviti samo s takvim raspravama. Imamo i drugih poslova u vanjskoj politici, u politici tehnologije itd. Pomisliti da je to konačno stanje europskih integracija pogrešno je. Zato mislim da je

vrlo važno govoriti ne samo u članicama Europske Unije nego i u zemljama kandidatkinjama za Europsku Uniju. Treba govoriti o zajedničkim izazovima zato što Paneuropska unija nije unija proširenja. Mi smo za proširenje, zato i s Makedonijom moramo početi razgovarati. Proširenje je važno zato što želimo ostvariti stari princip: „Paneuropa je cijela Europa“.

Dakako, to nije dovoljno, moramo Europu temeljiti na kršćanskim vrednotama i na raznolikosti kultura, jezika i slobodnih religija i naroda, ali kao miroljubivu snagu u svijetu. Europa mora biti super sila, ali miroljubiva super sila. Ako ona to ne postane za 50 godina više ne će postojati. Coudenhove Kalergi to zna i zato bismo trebali biti iskreni i zato mi je vrlo drago da je to bila vaša odluka za ovu Konferenciju u zemljama članicama i u takozvanim kandidatkinjama. Nije dovoljno samo govoriti o proširenju nego sve više i više o budućnosti europskih integracija u nadolazećim desetljećima.

Neki ljudi misle da je sada, kada Hrvatska uđe u Europsku Uniju, naš posao ovdje u Hrvatskoj gotov. Ne, on nije završen nego tek počinje. Onda ćete moći sudjelovati kao puni igrač i vjerujemo da će Hrvatska biti od velike pomoći kao igrač, vrlo snažan stup za jaku, miroljubivu, demokratsku i kršćansku Europu. To je razlog zašto se borim za članstvo Hrvatske u Europskoj Uniji što je moguće prije, ne samo zato što sam prijatelj Hrvatske od početka, nego i zato što sam kao Europejac uvjeren kako Europa bez Hrvatske ne bi bila ništa. Nakon ulaska Hrvatske u Europsku Uniju moramo nastaviti s našom misijom kao paneuropejci u stvaranju istinske, miroljubive, suverene Europe koja je na istoj razini kao i ostale svjetske sile, kao miroljubiv partner. Hvala vam lijepa.

Vladimir Šeks – potpredsjednik Hrvatskoga sabora

Poštovano predsjedništvo, poštovane dame i gospodo, ekscelencije, čast mi je i veliko zadovoljstvo sudjelovati u radu Međunarodne konferencije Hrvatske Paneuropske unije. U ime Hrvatskog sabora i u svoje osobno ime pozdravljam sudionike Konferencije i uvažene goste iz više europskih zemalja. Posebno mi je drago što mogu i ovom prigodom pozdraviti predsjednika Međunarodne Paneuropske unije gospodina Alaina Terrenoira i zastupnika u Europskom parlamentu, koji je više mandata i član zajedničkoga povjerenstva Hrvatskoga sabora i Europskoga parlamenta, gospodina Berndta Posselta.

Kada sam prije četiri godine na ovom istom mjestu govorio pred vama o Europskom ustavu, o perspektivama Europske Unije i Hrvatske za pristup EU, tek su bili započeti pregovori za ulazak Republike Hrvatske, za pristupanje EU. Osjećalo se i na tom skupu zadovoljstvo što je, nakon zastoja, Republika Hrvatska konačno započela pregovore u prijelomnom mjesecu listopada 2005. godine. Bili smo svjesni da se pregovarački put ne će jednostavno prijeći, da ne će biti ni jednostavan ni kratak. I, doista, kada se osvrnemo unatrag na protekle 4 godine, prepletala su se burna zbivanja i u institucionalnoj izgradnji i proširenju EU kao i u približavanju i pregovorima Hrvatske za pristup EU.

Kriza koja se tada osjećala i u pogledu donošenja Europskoga ustava, uz velike napore riješena je donošenjem Lisabonskoga sporazuma o EU u prosincu 2007. Ali proces ratifikacije toga Sporazuma nije bio ništa jednostavniji od njegova donošenja. Bilo je negativnih referenduma i blokada od strane pojedinih zemalja. Stoga ono što se mukotrpno ostvari treba još više cijeniti. Tako opet mjesec listopad možemo smatrati prijelomnim, jer je napo-

kon uspjehom referendumom o Lisabonskom ugovoru u Irskoj započeo proces njegova prihvatanja koje se može očekivati možda i krajem ove godine. Češki je predsjednik Klaus na potezu i vjerujemo kako će i on smanjiti oštrinu svojega euroskepticizma.

Usporedno s prihvatanjem Lisabonskoga sporazuma kao institucionalnog temelja Europske Unije započela je i deblokada pregovora Republike Hrvatske za ulazak u EU. Jednim, uistinu nesretnim spletom okolnosti, proces daljnjega proširenja bio je vezan uz prihvatanje Sporazuma. To se zacijelo i odrazilo na pregovore Republike Hrvatske koji su neko vrijeme bili dodatno usporeni i zaustavljeni neriješenim graničnim pitanjima s Republikom Slovenijom. Ali, nakon što je postignut okvirni sporazum između predsjednice Vlade Republike Hrvatske, gospođe Jadranke Kosor, i predsjednika slovenske Vlade, gospodina Boruta Pahora, led je krenuo i sada se nalazimo upravo na pragu dovršetka Arbitražnog sporazuma koji je veoma delikatna i složna, sa znatnim aplikacijama.

Taj Sporazum treba riješiti pitanje što je predmet arbitraže, da li cjelokupna sporna granična područja, kako na moru tako i na kopnu, treba riješiti primjenu mjeroдавnoga prava, treba riješiti sastav i kompetencije Arbitražnoga suda. Konačno treba taj Sporazum donijeti odluku kojom će se, nakon što bude donesen arbitražni pravorijek, obje zemlje obvezati da će prihvatiti pravorijek Arbitražnoga suda, Arbitražnoga sudišta ili Arbitraže. Što znači, budući da će Arbitraža rješavati granična pitanja, da obje zemlje trebaju biti spremne i obvezati se da njihova očekivanja možda ne će biti ispunjena u punom iznosu, da će se morati prihvatiti teritorijalni kompromis. Zbog toga taj Arbitražni sporazum treba biti prihvaćen kako u Hrvatskom saboru tako i u Slovenskom parlamentu dvotrećinskom većinom jer će Hrvatska, isto kao i Slovenija, morati uvažiti odluku Arbitražnoga sudišta.

Europska Unija, s druge strane, upravo završava svoju institucionalnu i ustavnu konsolidaciju i time se otvara i proces daljnjega proširenja. Nakon što je poljski predsjednik dao zeleno svjetlo, nadamo se da će to uskoro učiniti i češki predsjednik Klaus i time se otvara slobodnim put za konačni proces daljnjega proširenja u odnosu na Hrvatsku.

Istodobno, Republika Hrvatska od strane Hrvatskog sabora nije zaustavljala blokade pregovora nego je upravo i ovo cijelo vrijeme intenzivno nastavljala proces prilagodbe i harmonizacije hrvatskog zakonodavstva s europskim pravnim stečevinama i demokratskim standardima. Od kraja 2005. s pravnom stečevinom EU usklađeno je negdje oko 400 zakona i 99% u hrvatski pravni poredak involvirane su europske pravne stečevine. Preostalo je još 10-tak zakona koje Hrvatska treba donijeti da bi u potpunosti ispunila svoj plan da na zakonodavnom području uskladi svoje zakonodavstvo s pravnim stečevinama EU. Otvoren je respektabilan broj poglavlja nakon deblokade, brojna zatvorena, pa se možemo nadati da bi u drugoj polovici iduće godine bila otvorena i zatvorena sva pregovaračka poglavlja te da bi bio zatvoren i počeo proces ratifikacije od strane pojedinih zemalja EU.

Postoje dva vrlo izražena problema koja su vezana za otvaranje i zatvaranje pojedinih poglavlja. Jedno od najdelikatnijih područja jest područje tržišnoga natjecanja. Posebni je ogromni problem u Hrvatskoj rješavanje privatizacije i statusa brodogradnje. To je težak, ozbiljan i vrlo složen problem sa stajališta zaštite vitalnih hrvatskih nacionalnih interesa. Po europskim pravilima više država ne može subvencionirati i dotirati brodogradilišta, a hrvatska su brodogradilišta opterećena brojnim jamstvima koje je dala država. Proizvode permanentno gubitke, ali se mora sačuvati njihova supstanca, njihova djelatnost i to uskladiti s pravnim stečevinama EU. To je jedan težak i gorući problem.

Drugi je problem pravosuđe i ljudska prava, povezan s blokiranjem Hrvatske od strane Velike Britanije i Nizozemske uz asisten-

ciju Belgije i Finske, gdje se vrlo ozbiljno usporava i ugrožava pristupanje Hrvatske EU. Te zemlje u velikoj mjeri prihvaćaju stajalište glavnoga tužitelja Haškog tribunala Sergeja Brammerta kako Hrvatska, navodno, ne ispunjava suradnju s Haškim tribunalom jer da ne predaje topničke dnevnike vezane za sudjelovanje Hrvatske vojske u vojno-redarstvenoj akciji „Oluja“. U topničkoj vatri u Kninu od toga je, prema stajalištu Haškoga tužiteljstva i suda, poginuo neizmjeran broj civila. Taj se broj, međutim, može svesti na brojku jedan. Jedan je jedini čovjek od te takozvane topničke vatre stradao u Kninu. I sada kada Haško tužiteljstvo nema argumenata i dokaza za tu prekomjernu topničku vatru traži od Hrvatske topničke dnevnike kojih nema. Ono što je bilo Hrvatska je Vlada već predala a oni traže još dodatno nešto čega nema.

Haški tužitelj treba podnijeti izvješće koncem prosinca pred Vijećem sigurnosti Ujedinjenih Naroda. Ako Hrvatska to ne ispuni i ne preda ono što ne može predati, njegovo će izvješće biti takvo, a prihvaćaju ga Velika Britanija i Nizozemska poglavito, da se može očekivati, što nam je nedavno iznio i povjerenik Europske komisije, da Hrvatska u potpunosti ne surađuje s Haškim tužiteljstvom. To bi moglo značiti da bi bio zaustavljen završetak poglavlja pravosuđa i ljudskih prava te da bi se tu mogla Hrvatska blokirati. Hrvatska Vlada i cjelokupna hrvatska vlast čini sve što je u njejoj moći da uvjeri i navedene zemlje i glavnoga tužitelja Haškog tribunala kako Hrvatska ispunjava sve svoje standarde i standarde ustavnoga zakona o suradnji s Haškim tribunalom. Nadamo se da ćemo u tom uvjeravanju argumentirano uspjeti polučiti svoj cilj.

To su, dakle, te dvije točke koje su kritične i za koje sam mislio da ih treba iznijeti s punom otvorenosti i na ovoj Konferenciji.

Istodobno smo počeli i s pripremama za promjenu Ustava. Dio je promjena nužan i za otvaranje i zatvaranje pojedinih pregovaračkih poglavlja, a dio je nužan i koristan za proces samoga pristupanja EU. Vlada je pripremila i uputila u proceduru prijedlog ustavnih promjena koji je izradila radna skupina profesora Pravnoga fakulteta sa svih katedri ustavnoga prava. Vodio sam izradu i bio na čelu te radne skupine. Drugi prijedlog ustavnih promjena izradila je udružena oporbena skupina zastupnika. Ta dva prijedloga sada su se susrela u raspravi u Hrvatskom saboru. Održane su dvije sjednice, na prvoj je bio raspravljan Vladin prijedlog za promjene Ustava na drugoj je bio raspravljen prijedlog oporbe. Oba se ta prijedloga slažu u 95% onoga sadržaja koji je nužan za pristupanje Hrvatske EU. U biti, oko toga, postoji konsenzus svih političkih snaga i faktora, osim nekoliko marginalnih, tako da su sada počeli i razgovori na jednoj paritetnoj osnovi oko tih promjena Ustava i vjerojatno će u najvećem dijelu doći do zajedničkoga kompromisnoga prijedloga promjena Ustava.

Koje su te glavne promjene koje su bitne i relevantne za samo otvaranje i zatvaranje pojedinih poglavlja i samo pristupanje EU, tu postoji praktično potpuni konsenzus. To je na tragu onih rješenja koja su u svojim ustavima donijele sve europske zemlje i u posljednjem i predposljednjem valu proširenja. Takve ustavne promjene trebaju omogućiti, u skladu s europskim pravnim poretkom, ulazak Hrvatske u EU. Jača se položaj i uloga središnje banke, Hrvatske narodne banke, vođenje državne revizije.

Posebice je zanimljivo što se promjenama Ustava omogućuje da će Hrvatska moći, na temelju osnivačkoga ugovora EU, prenositi ovlasti koje proizlaze iz njezina Ustava, a koje su dio suvereniteta svake države. Te se ovlasti pod određenim uvjetima i okolnostima prenose na tijela Europske Unije - Europsku komisiju i Europski parlament. Riječ je o privremenom prijenosu ustavnih ovlasti iz korpusa suvereniteta koji Hrvatska i svaka druga zemlja može vratiti natrag. Time se Hrvatska ne odriče svojega suvereniteta nego se na osebušan način, kao i svaka članica EU koja je unijela te klauzule u svoj ustav, omogućuje funkcioniranje EU i zajedničkih tijela - od Europske komisije kao sui generis europske vlade do Europskoga parlamenta koji će imati i svoje originalno zakonodavstvo.

Izmjena Ustava također treba omogućiti da se pravo EU, dakle budući zakoni, direktive, smjernice i drugi pravni instrumentarij neposredno i izravno primjenjuje u hrvatskom pravnom poretku od strane hrvatskih sudova i tijela državne vlasti. U slučaju kolizije između domaćega i europskoga prava prednost ima europsko pravo. To su ključne ustavne promjene provedene u svakoj zemlji koja je postala članicom EU na identičan način kako bi mogle postati članicom EU. Mnoge će od navedenih ustavnih promjena stupiti na snagu tek onda kada Hrvatska postane djelotvorna punopravna članica EU.

Da bi prema našem Ustavu Hrvatska postala članicom EU potrebno je da Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom donese odluku o pristupanju Hrvatske EU, a ta odluka Hrvatskog sabora treba biti potvrđena na referendumu. Tu sada postoji kolorit različitih mogućih rješenja vezanih za promjenu Ustava, vezanih za pristupanje Hrvatske EU. Sve zemlje koje su ušle u EU imale su na referendumu jedno vrlo jednostavno pitanje kao što su imali Česi, Poljaci, Slovenci, Mađari i svi drugi koje je glasilo: „Je si li za ulazak u EU?“ Sada je prema našem Ustavu vrlo otežana kritična masa koja je potrebna da bi na referendumu građani Hrvatske dali svoj glas za pristupanje EU.

Mi smo svojedobno jednom izmjenom Ustava jako otežali udruživanje u bilo koje asocijacije zbog toga što smo ustavnom zabranom htjeli spriječiti mogućnost da itko ikada u Hrvatskoj pokrene neki postupak za udruživanje u neke balkanske asocijacije ili u neku novu Jugoslaviju. Zato su sadašnjim Ustavom jako otežani uvjeti i pretpostavke za udruživanje pa kada bi se sada odvijao referendum po članku 141, stavak 4 Ustava to bi značilo da je za ulazak Hrvatske u EU potrebna većina od ukupnog broja svih birača. U Hrvatskoj sada ima registrirano oko 4 i pol milijuna birača, od čega je 4 milijuna s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, 396 tisuća izvan Hrvatske od kojega su broja opet oko 260 tisuća hrvatski državljani koji imaju prebivalište u Bosni i Hercegovini, a ostali žive u drugim europskim zemljama, Americi, Kanadi, Australiji. Dakle, da bi prema sadašnjoj ustavnoj odredbi referendum bio uspješan mora pristupiti i glasovati „za“ oko 2 milijuna 250 tisuća birača, što je vrlo teško postići.

Ostale europske zemlje koje su u posljednjem valu proširenju pristupile EU u svojem su Ustavu u svezi s referendumom upravo mijenjale broj birača odnosno kritičnu masu potrebnu za ulazak u EU. U znatnom broju zemalja kao što je Češka, Slovenija, neke baltičke zemlje bilo je dovoljno da u referendumu „za“ glasuje većina glasača izašlih na referendum, a ne iz popisa. Mi smo se u pri-

jedlogu Vlade opredijelili za jedno rješenje da se smanji kritična masa da bi bilo dovoljno da izađe na referendum 50% od upisanih birača i od tog broja da „za“ glasuje 50% plus 1. Prema sadašnjem prijedlogu to bi značilo da je za valjanost referenduma dovoljno da izađe 2 milijuna glasača „plus 1, a da „za“ glasuje 1 milijun plus 1. Ima tendencija da se i taj broj smanji i prihvati rješenje koje su imale neke druge zemlje, tj. da je dovoljno da glasuje „za“ većina onih koji izađu na referendum. U Mađarskoj je promjenom Ustava bilo napravljeno tako da je za valjanost referenduma bilo potrebno da izađe 25% biračkoga tijela, a od toga dovoljna je bila većina onih koji su izašli.

Prema sadašnjem javnom mnijenju, kada bi se sada raspisao referendum, negdje oko 40-45% birača bilo bi „za“ ulazak u EU. Uvijek dolazi do naglih oscilacija u trenucima kada su građani razočarani nekim potezima koji dolaze iz EU, kao što je sada ta frustracija što se javlja radi toga što mnogi u Hrvatskoj osjećaju da nema razumijevanja za gorući problem u Hrvatskoj oko brodogradnje, gdje nas europska povjerenica čvrsto uvjerava da nema dotacija, nema subvencija. A tko će kupiti brodogradilište koje je opterećeno ogromnim dugovima? I onda rade isto ono što je napravljeno u Gdanjsku, prema poljskim brodogradilištima. Hrvatska tu mora naći izlaz, jer ta politika ne bi bila u nacionalnom interesu nego bi značila njegovo napuštanje kada bi naše najvrednije potencijale ispustili iz ruku. To su sada glavni naglasci oko promjene Ustava.

Postoji još jedan detalj o kojemu se posljednje vrijeme puno govori i piše. Nikada nitko nije niti pomislio ograničiti, onemogućiti ili otežati hrvatskim državljanima, Hrvatima i svim drugim nacionalnostima, koji imaju hrvatsko državljanstvo, glasovanje na referendumu, kao što se lansira izmišljena teza, da je u pozadini nekih vladinih prijedloga ili vladajuće koalicije želja onemogućiti hrvatskim državljanima ono što se kolokvijalno, ali pogrešno, naziva u smislu izbornoga zakonodavstva „dijasporom“. Jer se ne radi o „dijaspori“, nego o hrvatskim državljanima, ma gdje oni živjeli. Oni imaju pravo glasa i imat će ga na predstojećim izborima za predsjednika Republike, na referendumu i na budućim parlamentarnim izborima. To je jedna demokratska pravna stečevina koju nitko ne će ugroziti. To će pitanje biti razriješeno na zadovoljavajući način.

Poštovane dame i gospodo, s ponosom mogu reći kako sam imao čast pripremati hrvatski Ustav koji je donesen pred Božić 1990. godine, u onim povijesnim trenucima kada su se polagali temelji samostalne i nezavisne Republike Hrvatske. Želio bih da se i ovaj sadašnji proces ustavnih promjena dovrši do Božića ove godine. To je realno, nije nemoguće, ako bude dobre volje i suradnje pozicije i opozicije. Ako ne bude zlovolje da se ucjenjuje i diktata manjine da se zaustave promjene koje su neophodne za pristupanje Hrvatske EU, da ih se ne veže za neke pojedinačne partikularne interese. Ima izgleda da se u povijesnom razdoblju od 1990. do 2009. zaokruži pravni temelj za ulazak Hrvatske kao suverene, samostalne i neovisne države u europski savez država.

Hvala na pozornosti i želim puno uspjeha našim paneuropskim prijateljima u njihovom zalaganju za snažnu i pravednu Europu.

Jan Bicko – predstavnik Paneuropske unije Slovačke

Poštovano predsjedništvo, poštovane dame i gospodo. Zahvaljujem organizatorima konferencije Paneuropske unije Hrvatske što mogu ovdje nešto reći. Ja sam veoma sretan što je naša delegacija iz Slovačke došla na taj skup. Bez specijalne pripreme reći ću nešto o tome što mislim o ovome skupu u Zagrebu, kao svoje osobno uvjerenje, ali možda će to biti i uvjerenje mnogih sudionika koji su ovdje govorili prije mene. Prije svega današnja svjetska kriza nije samo ekonomska, nego i duhovna kriza, što je bilo ovdje već rečeno. Nažalost, prva kriza je pojačana zbog ove druge.

Što to znači za nas paneuropejce, koji vjerujemo da iznad ljudi postoji onaj što je stvorio taj naš svijet u kojem mi moramo odgovorno djelovati. Dakle, sve što očekujemo od željenog kraja ove krize i sretnog ulaska Hrvatske u Europsku uniju, mora da se rukovoditi sljedećim principom: prije svega dobrim materijalnim osjećajem malih ljudi koji čine puk i naciju. Jer, kod nas u Slovačkoj vlada veliko beznađe i razočaranje, upravo zbog naših velikih nadanja, kada je bio demonstriran slovački ulazak u NATO.

Posljednja tri dana u Bratislavi se događa neoficijelni vrhunski skup NATO-a, za što moramo biti ponosni, kao i kod prijema u Europsku zajednicu, uz prihvaćanje zajedničkog novca eura. Iz našeg iskustva, upravo ovi mali ljudi osjećaju da su bili podmićivani lijepim sloganom o velikoj udobnosti ovog primanja u EU, a na kraju svega osjećaju se oštećeni, a što znači veliki broj oštećenih u ljudskom društvu ne moram vam govoriti. Upravo zato želimo mi u Paneuropskoj uniji Slovačke da budete vi u Hrvatskoj spremni za prijam u EU, tako da bude oštećen minimalan broj malih ljudi. Hvala lijepa za vašu pozornost.

Pavo Barišić i Marijan Maras

Mirta Pleteršek-Blašković, violina i Biserka Krčelić, harfa.

Predsjednik PEU Alan Terrenoire pozdravlja uvažene umjetnice

DOGAĐANJA UZ KONFERENCIJU

Nakon službenog dijela Međunarodne konferencije organiziran je prijam gradonačelnika Milana Bandića u Paloči Dverce gdje je održan i koncert glazbenica Mirte Pletershek-Blašković, violina i Biserke Krčelić, harfa. U subotu je organiziran izlet u grad Zaprešić i prijam kod gradonačelnika Željka Tučka te razgledavanje Novih dvora bana Josipa Jelačića. U večernjim satima u Duhovno-obrazovnom centru dvorca Lužnica bilo je razgledavanje, svečana večera, a glazbeni ugođaj priredili su nam domaćini iz Zaprešića, gradonačelnik i sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog te mješoviti i ženski zbor KUD „Ban Josip Jelačić“ iz Zaprešića, s dirigentom Marijanom Tucakovićem.

Opća skupština Međunarodne Paneuropske unije

Strasbourg 12.-13. prosinca 2009.

U zgradi Europskoga parlamenta u elzaškoj europskoj metropoli održana je sjednica proširenoga Predsjedništva na kojoj su podnesena izvješća o radu Međunarodne PEU i nacionalnih organizacija PEU. Potom je održana Opća izborna skupština Međunarodne PEU na kojoj su utvrđene personalne, organizacijske i sadržajne smjernice rada za sljedećih pet godina.

Najvažniji su događaji, uz izbore za Predsjedništvo Međunarodne PEU, bili rasprava o financijskom izvještaju Međunarodne PEU i žalba PEU Makedonije na aktivnosti Grčke PEU koja započinje svojim radom.

Vezano za podneseno financijsko izvješće, kojim je pokriveno razdoblje rada MPEU u posljednje dvije godine, vodila se žustra rasprava. Jedan dio kritika bio je usmjeren na rad generalnog tajnika Gerarda Bokanowskog. Glavni tajnik PEU Austrije Rainhard Klouček inzistirao je na puno detaljnijim podacima vezanim za prihode i troškove u posljednjem razdoblju. Potvrđeno je da je financijska situacija, općenito gledano, prilično ozbiljna, a naknadnim su glasovanjem odbačene sve optužbe za financijsko-menadžerske greške.

Opća je skupština bila prožeta nizom političkih i optimističnih govora, u kojima je istaknuto da usprkos svim poteškoćama Međunarodna PEU povećava intenzitet svoje djelatnosti i niže nove uspjehe u svom radu i širenju europskog zajedništva među svim narodima Europe.

Govorilo se također i o razlozima premještanja sjedišta Međunarodne PEU u Strasbourg.

Nadalje je istaknuto, kako nijedna od zemalja članica Europske Unije ne smije sprječavati ulazak preostalih europskih zemalja u «europsku obitelj». Takvo djelovanje ocijenjeno je neprihvatljivim i blago rečeno stranim duhu europeizma i vrijednostima koje njeguje i promovira Paneuropska unija.

Pohvaljen je rad organizacija mladeži Međunarodne Paneuropske unije.

Predsjednik Francuske PEU i bivši zastupnik u Europskom parlamentu Alain Terrenoire izabran je po drugi put na petogodišnji mandat za predsjednika Međunarodne PEU. Delegati iz svih dijelova Europe izabrali su članove Predsjedništva.

Za stalnog člana predsjedništva i potpredsjednika Međunarodne Paneuropske unije ponovo je izabran Mislav Ježić, koji je uz Pavu Barišića aktivno sudjelovao u radu Generalne skupštine i proširenog Predsjedništva Međunarodne PEU. Oni su također održali izlaganje na međunarodnoj konferenciji o europskoj suverenosti koju je dan ranije organizirala Francuska PEU uz sudjelovanje brojnih istaknutih govornika iz Europskoga parlamenta i političkoga života Francuske i drugih europskih zemalja. U delegaciji Hrvatske PEU bili su još: Laila i Franjo Benko, Neda Matasović, Alen Hutinović, Vesna Izaković i Jasmin Hutinović.

Opća skupština i rad proširenog Predsjedništva Međunarodne Paneuropske unije protekao je u radnom ozračju. Raspravljalo se o svim aktualnim pitanjima MPEU. Povremeno burne rasprave dovele su do konstruktivnih zaključaka, te možemo reći da je Opća skupština bila plodna i uspješna. Aktivnošću predstavnika Hrvatske PEU naša je organizacija, kao i naša zemlja, ostvarila dodatnu pozitivnu afirmaciju među ostalim članicama MPEU.

Jasmin Hutinović

Sjednica izabranoga Predsjedništva Međunarodne Paneuropske unije u Strasbourg

23. siječnja 2010.

Na sjednici Predsjedništva potvrđeni su članovi koji su bili izabrani na Glavnoj skupštini Međunarodne Paneuropske unije u Strasbourg 12. prosinca 2009.: Karl von Habsburg-Lothringen (143 glasa), Bernd Posselt (138), Walburga Habsburg-Douglas (136), Anna Zaborska (136), Andrej Rahten (128), Ingo Friedrich (123), Mislav Ježić (118), Stephan Bethlen (111), Dirk Voss (107), Julien Vanderbeeken (104), André Poulin (102), Franjo Topić (93), a

u drugome glasovanju još Carlos Uriarte (85) i Andrej Lepavcov (68).

Svi su bili prisutni osim počasnoga predsjednika, nadvojvode Otta von Habsburg i člana Predsjedništva Andreja Lepavceva.

U Predsjedništvo je prema Statutu predložen i kooptiran Christian d'Andlau Homburg, predsjednik ogranka Paneuropske unije u Alsaceu.

Potom je predsjednik Terrenoire predložio za izvršnu potpredsjednicu Međunarodne Paneuropske unije Walburgu Habsburg-Douglas, a za druge potpredsjednike Annu Zaborsku, Mislava Ježića i Dirka Vossa. Za glavnoga tajnika predložio je Christiana d'Andlau-Homburg, a za zamjenika glavnoga tajnika i rizničara Andréa Poulina. Svi su predloženi izabrani od Predsjedništva za spomenute službe.

Inga Friedricha predložio je predsjednik Terrenoire za predsjednika Ekonomskoga i financijskoga odbora. Za predsjednicu Radne grupe za promjenu sjedišta Međunarodne Paneuropske unije iz Lausanne u Strasbourg Walburgu Habsburg-Douglas. Za predsjednika Odbora za odnose s paneuropskom mladeži Carla Uriarte. Svi su predloženi potvrđeni za te službe.

Još se raspravljalo o pitanjima proslave obljetnica paneuropskoga piknika u Sopronu, o odnosima Europske Unije i Afrike, o zalaganju za ukidanje viza za sve zemlje jugoistočne Europe. Raspravljalo se i o radu nacionalnih ogranka Paneuropske unije i potrebi za organizacijom ogranka gdje ih još nema ili nisu djelatni.

Zamišljeno je tijelo Paneuropske unije za geopolitiku. Zadužen je Jean Claude-Empeur da poradi na njegovu ustroju u suradnji s Rudolfom Kučerom uz pomoć Mislava Ježića, Stephana Bethlena i Andreja Rahtena.

Podneseno je i izvješće o Paneuropskoj grupi u Europskome parlamentu. Novi predsjednik Grupe austrijski je paneuropejac Paul Rübige, a tajnikom ostaje Julien Vanderbeeken.

Na ručku se Predsjedništvu pridružila i hrvatska veleposlanica u Strasbourg gđa Anica Djamić koja srdačno surađuje s Paneuropskom unijom.

Mislav Ježić

XXXII. Europski dani u Andechsu

17./18. listopada 2009.

Tema konferencije:

Povratak demona?

Na dvadesetu godišnjicu pada „željezne zavjese“ Paneuropska unija Njemačke održala je konferenciju o pitanjima nacionalnih grupacija, neonacionalizmu i etatičkom provincijalizmu, neokomunizmu, neofašizmu, neomarksizmu, neoliberalizmu, i nekim drugim izmima. Sve to prijeti europskom zajedništvu i sjedinjenju. Nisu li to aveti prošlosti? U tom smislu bila je uvodna misao i pozdravni govor benediktinca oca Celestina Stöckera iz Andechsa, te pozdrav Bernda Posselta. Prof. Ferdinand grof Kinsky svoje predavanje naslovio je „EU u krizi motivacije, prijeti li nazadovanje u nacionalno?“ Čini se da je kriza u svijetu dala podstreka nekim starim idejama, koje smo već odavno smatrali pokopanim u prošlosti. Opet se javlja divljenje Staljinu, slavljenje Tita, propagiraju se neke stare ideologije. Svi ti demoni prošlosti opasnost su za cijelo čovječanstvo u trećem tisućljeću.

Stoga valja raditi i djelovati u pozitivnom smislu, zastupati tolerantnost i solidarnost među Europljanima, jer nedostaje one motivacije koja je postojala za uspostavu mira, opće suradnje i sjedinjenje naroda Europe.

Bernd Posselt spomenuo je u svome govoru Svetog Oca Ivana Pavla II., koji je rekao: „...rušenjem zida mora početi DOBRO kako se ne bi javljale iste greške kakve smo imali prije toga, da se ne ponove 20. i 30. godine prošloga stoljeća.“

Prof. Kinsky upozorava da nove generacije zaboravljaju na prošlost i nesreće prošlosti. Govori se samo o tome koliko EU košta, a ne spominju dobre i pozitivne strane Europske Unije, a nastala kriza iskorištava se i od protivnika EU, što se tako jasno vidi i kod Češke i gosp. Wacława Klause. Bez EU zajednice nema napretka ni za male narode, ali niti za one koje mi u Europi smatramo „velikima“, jer gledano s današnjeg stanovišta globalizacije, sve su europske zemlje „mali narodi“. Postojati i opstati možemo jedino sjedinjeni, pri čemu nitko ne smatra da moramo odbaciti naše individualne osobine.

Dr. Andrej Rahten iz „Instituta za kulturno zgodovino“, govorio je o starim strukturama i novim nacionalizmima, nostalgijom za Tita, i događajima u Sloveniji. Pojasnio je stanje Slovenije i Slovenaca unutar Jugoslavija od 1920 do stvaranja samostalne države Republike Slovenije.

Nisam mogla da ne pohvalim kolegu iz

Slovenije i kažem kako sve što je rekao za Sloveniju vrijedi i za Hrvatsku. Govorio je i o žrtvama ubijenim nakon II. svjetskog rata na području Slovenije i napomenuo da je veliki broj iz Hrvatske uglavnom civilnog stanovništva.

Jaroslav Sonka, češki žurnalista koji radi u Europskoj akademiji u Berlinu smatra da ostaci komunističkog odgoja i gledanja na svijet kao i provincijalizam prijete budućnosti, jer ih je teško izbrisati kao misaoni predložak. On smatra da bi se to prevladalo kako valja paziti da zaključak ne bude temeljem starih gledišta nekakve lokalne moći, nego da se razvija dijalog, solidarnost, povjerenje, da se kod manjina razbije strah od premoći jednih nad drugima. Tako u Slovačkoj postoji danas, tako barem u medijima, problem među Mađarima i Slovacima. Raspravom nakon predavanja postalo je jasno da je to malo napuhano, jer Mađari imaju i svoje škole i slične ustanove na području gdje su u većini, ali da moraju učiti i slovački jezik, razumljivo je.

Philip Hildmann, germanist i evangelički teolog, govorio je o tome kako je i konzervativna misao iz prošlosti bitna i danas, jer mi možemo graditi budućnost ako ne uzmemo u obzir prošlost. To je pouka za budućnost, a upravo se radi o omalovažavanju prošlosti, putem medija i američkog medijskog upliva. Druga bitna stvar za postizavanje harmonije u svijetu jest vjera, svejedno koje vjeroispovjesti, ali prava vjera. On se pita, ako nema vjere, koja je budućnost zemlje i čovjeka? Zato je za njega bitna veza čovjeka s transcendentnim, a ne samo s materijalnim. Isto tako je bitna etička slika čovjeka. Bitna je tu odgovornost za sebe, ali i za drugoga, i ne samo za čovjeka, nego za zajednicu i za sve što te okružuje. Govorimo o očuvanju okoliša, a ne govorimo o opasnostima koje prijete Zemlji i cijelom Sunčevom sustavu. U tom kontekstu spomenuo je i velike troškove Njemačkog centra za Aerospace, sredstva za projekt bespilotne sonde s brojnim instrumentima kao megalomansko zamagljenje vida.

U nedjelju je biskup Michael Mayer iz Pečuha (Mađarske) predvodio sv. misu, a iza toga slijedio je forum rasprave. Moderator je bio gosp. Hermann Voß. Zaključak bio bi u tome, da je zapravo pravi stav prema europskom ujedinjenju ucepljen povijesno životnim iskustvima stanovnicima svih krajeva i pokrajina koje su mijenjale svog gospodara između raznih susjednih državnih vladara, na pr. Elsass, Lothringena, Sudeta, Transilvanije, Banata, dijelova Poljske i Ukrajine, i napaćenom pučanstvu nakon teških ratova XX. stoljeća.

Prof. dr. Siegbert Alber upozorio je kako valja više raditi na stvaranju europskog identiteta, odgajati stanovništvo u tom smislu.

Vesna Izaković

XXXIII. Europski dani u Andechsu

20./21. ožujka 2010

Tema konferencije:

Demokracija bez obrazovanja osuđena je na propast?

U suradnji sa Zakladom Robert Schuman Paneuropska unija Njemačke organizirala je 20. i 21. ožujka 2010. u Andechsu XXXIII. Europske dane. Skupu je nazočio velik broj članova PEU Njemačke i predstavnici PEU iz Češke, Mađarske, Srbije, Slovačke i Hrvatske. Iz Hrvatske su u radu ove redovite godišnje manifestacije sudjelovali predsjednik Hrvatske PEU Pavo Barišić i članica Predsjedništva Neda Matasović. Tema ovogodišnjega susreta bila je posvećena aktualnom naslovu: Demokracija bez obrazovanja osuđena je na propast?

Pavo Barišić, Doris Pack i Bernd Posselt

Sudionike skupa pozdravili su generalni vikar samostana u Andechsu Coelestin Stöschler i predsjednik Paneuropske unije Njemačke te član Europskoga parlamenta Bernd Posselt. Otvarajući skup Posselt je istaknuo kako je u aktualnoj raspravi obrazovne politike previše financijskih i strukturnih problema, ali malo sadržaja. Obrazovanje je prema njegovu mišljenju osnova i životni eliksir demokracije kao i europskoga ujedinjenja. Stoga je EU kao najveća demokracija na svijetu nakon Indije upućena na jačanje svojih kulturnih temelja. Škole i sveučilišta trebaju se više angažirati u projekte i programe cjeloživotnoga učenja. Europske integracije mogu uspjeti samo ako se bude promatralo izvan

nacionalnih granica i na osnovi dugoročnih odluka. Za građansko obrazovanje postavio je četiri osnovna cilja: sposobnost prosuđivanja i djelovanja obrazovanjem osobnosti, sposobnost zajedništva čemu posebice pridonosi obitelj, te demokratska i europska sposobnost. Demokracija i mir kakvi vladaju u Zapadnoj Europi posljednjih 65 godina povijesno promatrano nisu normalno stanje nego teškom mukom izborna iznimka koja će prema zakonu vjerojatnosti brzo prestati ako se za nju ne bude dovoljno obrazovalo.

Bavarski ministar obrazovanja Ludwig Spaenle istaknuo je važnost školstva, koje snosi odgovornost za budućnost zemlje. Zalaže se za federalizaciju obrazovanja i tripartitnog školskog sustava Njemačke, kojim se osigurava da učenici nemaju ozbiljnih nedostataka u obrazovanju u slučaju preseljenja iz jedne države u drugu. Školsko obrazovanje služi istodobno otvaranju Europi i regionalnoj konsolidaciji.

Zapaženo je bilo izlaganje Pave Barišića, te su se na njega referirali u svojim govorima Dirk Voss, Bernd Posselt i Helmut Zöpfel. Kroz nekoliko tisuća godina ljudske povijesti, samo u dva relativno kratka razdoblja od po dva stoljeća razvijala se demokracija – antička u 5. i 6. stoljeću prije Krista u Grčkoj te moderna od doba Američke i Francuske revolucije do danas. Osobito je naglasak stavio na tezu kako se u oba demokratska iskustva razvija opsežan i raširen model obrazovanja građana. Građanska prava bila su razvijena, ali su žene dobile u potpunosti pravo glasa tek u 20. stoljeću.

Potpredsjednik Međunarodne PEU i direktor St. Ulrich Publishing House, Augsburg, Dirk Voss, naglasio je radikalne promjene među generacijama i unutar generacije u korištenju medija. Danas se malo čitaju tiskovine, a djeca mnogo vremena provode na internetu i gledanju televizije. Informacije koje dobivaju često su krive i daju im krivu sliku o stvarnom životu. Djecu treba stimulirati čitati povijest i pozitivno iz prošlosti prenijeti u sadašnjost. Inteligentno korištenje suvremenih medija bitno je za stabilizaciju demokracije.

Politolog Ferdinand grof Kinsky naglasio je da su potrebne europske integracije i da građani trebaju političko obrazovanje, a obrazovanje treba započeti u obitelji. Upozorio je na opasnost za demokraciju i europsko ujedinjenje od nacionalističkih predrasuda i nepoznavanja političkih sklopova.

Uz pratnju limenoga duhačkog kvarteta na pozornici je profesor pedagogije i pjesnik Helmut Zöpfel u kolažu pjesama, citata i aforizama izložio misli o obrazovanju, odgoju, vjeri i slobodi. Istaknuo je jezik kao jezgru obrazovanja i važnost odnosa prema

bližnjemu i okolnom svijetu kao središnji cilj obrazovanja.

Drugoga dana skupa održana je svečana sveta misa u hodočasničkom svetištu Andechs koju je u počast zaštitniku Europe sv. Benediktu predvodio biskup František Radkovsky, povjerenik Češke biskupske konferencije za laike, ekumenizam i informatiku. On je sudjelovao i u radu okrugloga stola „Kultura, osobnost, sloboda - samo obrazovanje stvara Europu“. U raspravi je naglasio kako je kršćanstvo kultiviralo Europu. Umjesto 'zajedničkoga egoizma' potrebno je više razvijati ljudsko i time kršćansko obrazovanje.

Predsjednica Odbora za kulturu i obrazovanje u Europskom parlamentu Doris Pack istaknula je kako Europska Unija, suprotno popularnim predrasudama, podupire kulturnu suradnju i identitet malih zemalja članica EU, jer razvitak kulture i obrazovanja pridonosi demokraciji i napretku. Založila se za prenošenje mladim ljudima izvorne ideje europskih otaca utemeljitelja.

Državni ministar kulture u miru i predsjednik Zaklade Hanns Seidel Hans Zehetmayer istaknuo je središnju ulogu kršćanstva u Europi. Sve članice EU ispovijedaju kršćanstvo najmanje 1000 godina. Također je naveo da je politika ne može bez kulture, ni kultura bez politike.

Spisateljica i vjerski pedagog Monika Gräfin Wolff Metternich, majka petero djece, istaknula je važnu ulogu obitelji, koja je temeljna vrijednost društva, izvor i jezgro obrazovanja.

Dramaturg Bavarske državne opere Rainer Karlitschek opisao je nastanak opere iz velikih obrazovnih akademija renesanse te naglasio važnost uspostave kontakta kazališta s društvom u svrhu obrazovanja.

Ravnatelj Centra nedržavnih muzeja u Bavarskoj, Michael Henker opisao je svoju misiju kako očuvati, prikupljati, pripremiti i znanstveno prikazati postave muzeje. Obrazovanje je najvažija uloga muzeja, te nekoliko međunarodnih konvencija štiti prava na kulturna dobra, da bi se u njima moglo uživati i koristiti u obrazovanju.

Neda Matasović

Međunarodna konferencija Paneuropske unije

Skoplje, 28. - 30. svibnja 2010.

Tema konferencije: „Proširenje EU: Između Lisabonskog sporazuma i ekonomskog oporavka“

Konferenciji je nazočio veliki broj članova PEU Makedonije i predstavnici PEU Belgije, Hrvatske, Njemačke, Slovenije, Srbije i Švicarske. Iz Hrvatske skupu je nazočila Neda Matasović, članica predsjedništva HPEU.

Sudionike konferencije pozdravili su Marjan Gjorcev, predsjednik PEU Makedonije i Alain Terrenoire, predsjednik Međunarodne PEU.

Marjan Gjorcev, predsjednik PEU Makedonije izrazio je želju da Makedonija što prije postane članica EU i istaknuo probleme s kojima se zemlja danas suočava u procesu integracije, posebno na ekonomskom planu.

Predsjednik Međunarodne PEU, Allain Terrenoire podržava želju Makedonije za članstvo u EU i izrazio je nadu da će se to i ostvariti. Postavio je i pitanje promjene imena Makedonije, što traži Grčka. Napomenuo je da Makedonija to ime nosi kroz stoljeća, a to ime prihvaća većina zemalja svijeta.

Vasko Naumovski, potpredsjednik Vlade Makedonije odgovoran za europske integracije istaknuo je da Makedonija pored svih prepreka ne odustaje od članstva u EU. Intenzivno se radi na ispunjavanju zadanih kriterija za pristup EU. Bez obzira na odluku o datumu početka pristupnih pregovora, nastaviti će se s ispunjavanjem zadanih kriterija, da bi se što spremnije moglo pristupiti pregovorima.

Siegbert Alber, bivši potpredsjednik Europskog parlamenta i tužilac Europskog suda osvrnuo se na postojeću pravnu regulativu istaknuvši da nema jedinstvenih EU zakona, nego da svaka zemlja ima vlastito zakonodvstvo.

Henri Bohne, direktor Zaklade Konrad Adenauer u Skopju istaknuo je važnost suradnje zemalja PEU na ekonomskom i kulturnom

planu. Posebno je istaknuo dobru suradnju Hrvatske s Austrijom i Njemačkom.

Michael Martens, dopisnik Frankfurter Allgemeinen Zeitunga iz Beograda u svom izlaganju također je podržao skori pristup Makedonije EU.

Predsjednik Makedonije Gjorge Ivanov uručio je Berndu Posseltu nagradu Boris Trajkovski zbog njegovog velikog zalaganja u Europskom parlamentu za prijem Makedonije u EU.

Posljednjeg dana konferencije održana je svečana sveta misa u pravoslavnoj crkvi svete Petke.

Neda Matasović

Treća regionalna konferencija Paneuropske unije u Prištini, Kosovo

27./29. studenoga 2009.

U je Prištini u organizaciji Paneuropske unije Kosova pod vodstvom predsjednika PEUK g. Ariana Kraniqia Regionalna konferencija Paneuropske unije. Nakon pozdravnih govora, prva su izlaganja održali ministar vanjskih poslova Kosova g. Skender Hyseni, potpredsjednik Međunarodne Paneuropske unije Mislav Ježić kojega je predsjednik MPEU Alain Terrenoire zamolio da ga zamijeni, i veleposlanik Republike Austrije g. Walter Maria Stojan.

G. ministar Hyseni prikazao je put Kosova do priznanja nezavisnosti od mnogobrojnih zemalja, postojeće probleme zemlje i predstojeće zadatke kosovske diplomacije.

Mislav Ježić ispričao je međunarodnoga predsjednika za odsutnost zbog obveza na skupu svoje stranke u Francuskoj, Unije za narodni pokret. Potom je govorio o dosljednome stavu Paneuropske unije prema Kosovu, o djelatnostima skupina za podršku Kosovu u Njemačkoj, o jasnoj potpori predsjednika Terrenoira priznanju neovisnosti Kosova u njegovu izvješću o jugoistočnoj Europi za Gospodarski i socijalni savjet i Predsjednika Francuske Republike, o povijesti podrške Kosovu i Albancima u Hrvatskoj i iz vremena prije i poslije osamostaljenja Hrvatske. Prisutnim je predstavnicima iz regije, iz Srbije, Crne Gore i Makedonije naglasio da se ne radi o izolaciji Kosova od susjeda jer će se svi u dogledno vrijeme naći u Europskoj Uniji, nego o stvaranju preduvjeta za ravnopravan ulazak u Uniju uza što bolju međusobnu suradnju. Analizirao je situaciju s međunarodnim priznanjem Kosova koja može pružiti građanima Kosova veliko

ohrabrenje: gotovo za svaku zemlju, pogotovo za onih pet zemalja u Europskoj uniji, ali i onih među svjetskim silama (Rusija, Kina), koje se još protive priznanju Kosova postoje unutrašnjopolitički razlozi za to, kod ovih drugih i neki vanjskopolitički no oni se ne tiču neposredno Kosova nego nekih širih pitanja ravnoteže snaga i interesa. Osobito se razumijevanje mora pokazati za teškoće koje mora osjećati srpsko stanovništvo i Republika Srbija pred činjenicom osamostaljenja Kosova. S druge strane, postoje u pravnim zasadama koje Kosovo izgrađuje dobre pretpostavke za budući dobar suživot svih građana Kosova, i na tome treba raditi s velikodušnošću koja ne smije nikomu teško pasti, pogotovo nakon što je cilj osamostaljenja zemlje ostvaren. Treba spomenuti da je izvrsne je temelje slobodi Kosova i mogućnosti razumijevanja svih građana položio kosovski velikan, gandijevac i paneuropski Ibrahim Rugova. Izlaganje je završio orisom paneuropskoga nazora na budućnost Europe i međunarodnih odnosa u svijetu.

G. Walter Stojan pokazao je u govoru izvrsno poznavanje okolnosti i podrobnosti u tijeku zbivanja koja su dovela do osamostaljenja Kosova. Dao je više dobrih savjeta Vladi i građanima Kosova kako da što uspješnije nastave put prema konačnom uključanju u Europsku Uniju.

Bilo je i žive diskusije u kojoj su domaći sudionici postavljali pitanja, zašto još Vatikan nije priznao Kosovo, diskriminira li se ono u Europi kao muslimanska zemlja, zašto vizni režim onemogućuje da se s kosovskom putovnicom putuje u Europsku uniju, što su preduvjeti za ulazak u Europsku uniju. Živost rasprave svakako pokazuje živost Paneuropske unije Kosova, koja ima članove iz raznih narodnosti na Kosovu, muslimane, a i kršćane. Kršćani se, i posebno katolici regije, pritom mogu ponositi na svoj veliki uzor, Albanku na glasu svetosti, Majku Tereziju. A ponosni su i na najuspješniju gimnaziju na Kosovu, na isusovačku gimnaziju u Prizrenu. Time oni, iako manjina, daju velike prinose europskomu duhu cijele kosovske zajednice.

Konferencija je bila lijepo organizirana i zastupljenost gostiju iz regije bila je dobra. Paneuropskoj uniji Kosova treba poželjeti dobar dalji rad jer pred njom stoji još mnogo vrijedna posla.

Mislav Ježić

Međunarodna konferencija Paneuropske unije Bosne i Hercegovine

Jugoistočna Europa pred vratima Europske Unije – izazovi za Bosnu i Hercegovinu

Međugorje 24./26. rujna 2010.

O organizaciji Paneuropske unije Bosne i Hercegovine u Herceg etno selu u Međugorju održana je međunarodna konferencija s ciljem promicanja što skorijeg priključenja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji. Konferencija je okupila više od sto sudionika iz više europskih zemalja, a iz Hrvatske Paneuropske unije prisustvovalo je jedanaest članova.

Prije službenog početka konferencije predstavljena je najnovija knjiga Gradimira Gojera: *Ladar sa Aheronta*.

Govorima dobrodošlice obratili su se prof. dr. Franjo Topić, počasni predsjednik Paneuropske unije Bosne i Hercegovine i član Predsjedništva Međunarodne paneuropske unije; Christian d'Andlau-Hombourg, glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije; Nevenka Savić, direktorica Direkcije za europske integracije; dr. Carlo Costelli, predsjednik Movimento Christiano Lavoratori; Sabina Wölkner, direktorica Predstavništva fondacije Konrad Adenauer u Bosni i Hercegovini.

Rad konferencije odvijao se u tri panela: politički, ekonomski i kulturni aspekti priključivanja Europskoj uniji

Zajednička misao svih izlaganja i kratke rasprave bila je da se Bosna i Hercegovina priprema za ulazak u Europsku uniju, da pripreme teku sporo, da postoje i dalje otvori kao i stavovi da i ne bi trebalo ulaziti u EU pod svaku cijenu. Svi govornici bili su razočarani izjavom koju je gospodin Valentin Inzko izrekao proteklih dana o tome da je 2020. godina vjerojatno godina ulaska BiH u Europsku Uniju.

Nakon rasprave usvojena je i zajednička deklaracija koja će se sudionicima dostaviti pisanim putem.

U tijeku ove, izuzetno dobro organizirane konferencije, bilo je i popratnih sadržaja. U subotu poslije podne organiziran je posjet vinariji „Hercegovina produkta“, razgledavanje Mostara i večera u restoranu Radobolja u Mostaru. U nedjelju ujutro prisustvovali smo svetoj misi u crkvi sv. Jakova u Međugorju, te razgledali Međugorje.

Božena Jurčić

Članovi Predsjedništva Međunarodne Paneuropske unije i Europskoga parlamenta posjetili Hrvatsku

Zagreb, 31. siječnja – 1. veljače 2010.

Ugledni članovi Europskoga parlamenta Anna Zaborska iz Slovačke, Bernd Posselt iz Njemačke i Antonio Cancian iz Italije boravili su 31. siječnja i 1. veljače 2010. u radnom posjetu Hrvatskoj. Gospođa Anna Zaborska dopredsjednica je Slovačke Paneuropske unije i zajedno s gospodinom Berndom Posseltom, predsjednikom Njemačke Paneuropske unije, članica je Predsjedništva Međunarodne Paneuropske unije.

Sudjelovali su uvodnim izlaganjima i poticajnom raspravom na okruglom stolu „Kako promovirati općeljudske vrijednosti na široj društvenoj i političkoj razini?“ koji je u organizaciji udruge „Glas roditelja za djecu – GROZD“ organiziran u nedjelju, 31. siječnja 2010. u 19.30 u dvorani Vijećar u Zagrebu.

Uz njih su na okruglom stolu sudjelovali također msgr. Josip Mrzljak, biskup varaždinski i predsjednik HBK za odnose s državom, Aziz ef. Hasanović, glavni imam zagrebački i zamjenik muftije, Ante Zvonimir Golem, državni tajnik u Ministarstvu zdravstva RH i Marijana Petir, zastupnica u Hrvatskom saboru. Okrugli je stol vodio predsjednik udruge GROZD Ladislav Ilčić.

U ponedjeljak 1. veljače 2010. paneuropski su gosti iz Europskoga parlamenta, koji su

ujedno i članovi zajedničkoga odbora Europskoga parlamenta i Hrvatskoga sabora za praćenje pregovora za ulazak Republike Hrvatske u Europsku Uniju, sudjelovali na okruglom stolu u Hrvatskom saboru na kojemu se raspravljalo o zaštiti prava i dostojanstva ljudske osobe i obitelji.

U radu okrugloga stola sudjelovali su izlaganjem također potpredsjednik Međunarodne Paneuropske unije i počasni

predsjednik Hrvatske Paneuropske unije akademik Mislav Ježić i predsjednik prof. dr.sc. Pavo Barišić.

Predstavljanje knjige:

Dr. Slavko Leban Utopija ili šansa

Rasprava o modernom političkom konzervativizmu u Europi - poticaj za razmišljanje

13. svibnja 2010.

Europa se nalazi pred prevratom. Pokretačka snaga europske tradicije, konzervativizam, nalazi se u dubokoj krizi identiteta. Ova knjiga, međutim, niti je priručnik niti panaceja za razboljeli europski konzervativizam. Autor želi prije svega oživjeti odgođenu, ali prijeko potrebnu raspravu o budućnosti konzervativizma. On želi potaknuti otvorenu raspravu o rješenjima izlaska iz krize, da bi se stvorilo priliku za postojanu perspektivu.

Knjigu su predstavili: prof. dr. Erma Ivoš Nikšić, prof. dr. Jure Zovko, prof. dr. Tomislav Sunić. Promociju je vodio i moderirao: Bože Čović, AGM, izdavač knjige.

Predstavljanje knjiga:

Matija Maša Vekić

Ususret kanonizaciji Don Josip Bebić – župnik

7. lipnja 2010

Knjige su predstavili: prof. dr. Nedjeljko Mihanović, prof. dr. Josip Jurčević, prof. dr. Vladimir Horvat, Nevenka Nekić, prof. i Matija Maša Vekić, prof.

Knjiga Don Josip Bebić - je zapis o župniku u Brelima Donjim od 1963. do 1973.

godine. Njegova nećakinja Matija Maša Vekić je pripravila i tiskala knjigu o životu i djelovanju ovog svećenika.

Knjiga "Ususret kanonizaciji" Matije Maše Vekić – strukturirana

je tropletno: od intervjua (Vladimir Stančević, Vladimir Tadić, Adalbert Rebić), članaka o nekim zanimljivim događajima iz katoličkoga kulturnoga života u Hrvatskoj, te od napisa ususret prijelazivanome skorom proglašenju svetima ili blaženima nekih velikana svete Hrvatske (Alojzije Stepinac, Ante Antić, Ante Gabrić...)

Izgradnja Velike Europe – geopolitičke realnosti i perspektive

Jure Vujić, geopolitolog i publicist

21. siječnja 2010.

Jure Vujić, geopolitolog i publicist, rođen je 1965. godine u Kninu, Hrvatska. Diplomirao je pravo na Pariškom sveučilištu prava, društvenih i gospodarskih znanosti (Paris II). Pravosudni ispit polaže u Parizu 1994. godine. Po struci je odvjetnik i član Pariške odvjetničke komore. Kao prvi civilni polaznik, diplomirao je 2006. godine na Ratnoj školi oružanih snaga Republike Hrvatske „Ban Josip Jelačić“. Autor je nekoliko knjiga: „Fragmenti geopolitičke misli“ (ITG, Zagreb), „Trg Maršala Tita-Mitovi i realnosti titoizma“ (Uzdancija), „Nord-Sud l'honneur ur du vide“ (NSE-Bruxelles), „Eloge de l'esquive: Hvalospjev izmicanju“ (Ceres, Zagreb), „Intelektualni terorizam-Heretički brevijar“ (Hasanbegović, Zagreb.), Hrvatska i Mediteran-geopolitički aspekti (izdanje Diplomatska akademija MVPE I, 2008.) Također je objavio u hrvatskim i međunarodnim znanstvenim časopisima stotinjak znanstvenih članaka na području geopolitike, sociologije i filozofije.

Na tribini se govorilo o aktualnim pitanjima izgradnje „Velike Europe“. Iz vrlo zanimljivog izlaganja donosimo nekoliko značajnijih misli ovog autora.

Vujić je iznio kratak presjek novih institucionalnih i geopolitičkih parametara iz Lisabonskog ugovora te je izjavio kako će u svakom slučaju koliko god bilo potencijalnih članica EU i ritam proširenja, najveći izazov biti stvaranje velike europske kontinentalne političke federacije koja će trebati uskladiti horizontalnu integraciju (proširenje) i vertikalnu institucionalnu integraciju (federalizaciju).

Postbipolarno razdoblje nakon kraja hladnog rata otvara put multipolarnoj geopolitičkoj rekonfiguraciji svijeta. U tom kontekstu postavlja se aktualno pitanje izgradnje „Velike Europe“ na geopolitičkim zasadama paneuropeizma i euroazijanizma, koji nastoje oživotvoriti koncept kontinentalne „Europe-sile“.

Izložba slika časne sestre Rozarije Radić

10. prosinca 2009.

Ovo je 100. izložba slikarice č.s. Rozarije Radić, iz reda Školske sestre sv. Franje od Krista Kralja koja donosi izbor iz sakralnoga i profanoga tematskog žanra.

Rozarija Radić diplomirala je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1982. godine. Bila je suradnica slikarske majstorske radionice Ivančić-Reiser. Članicom je Hrvatskoga društva likovnih umjetnika, Saveza zajednice umjetnika Hrvatske i Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske.

Završila je katehetski tečaj i pohađala Institut za teološku kulturu laika, te postigla visoku stručnu spremu iz religiozne pedagogije i katehetike.

Slikati danas sakralno i figurativno teme koje su kroz gotovo dvije tisuće godina nazočne u zapadnoj umjetnosti, zahtjevan je i hrabar čin. Ne poništavajući kanone djela velikih majstora koji su se približili biblijskim znamenjima, a ne kopirajući ih, pronaći svoj put u golemim prostranstvima slikarskih prostora i ostati unatoč mijenama dosljedan sebi u duhovnom i artistskom smislu, zaista je podvig. Časna sestra Rozarija Radić ostvarila je ovakav likovni put, najviše zahvaljujući ne samo bljeskovima uvjerenja i talentu, nego dubokoj vjeri u Boga.

Glazbeni okvir: Kristina Bjelopavlović, glasovir

KNJIGOKAZ

Joja Ricov
„(S)LOVOM U LIK“

likovidi (1952.-2008.)

14. prosinca 2009.

Nakladnik: Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, 2009.

Besjeda: Đuro Vidmarović, književnik, Nevenka Nekić, književnica, Joja Ricov, autor

Glazbeni okvir:

Mješoviti pjevački zbor Društva prijatelja glagoljice Baščina, dirigent dr. fra Izak Šprajla

Joja (Joso) Ricov profesor je slavistike, pjesnik, prevoditelj, književni i likovni kritičar, esejist, publicist i dramski pisac. U partizanima je od srpnja 1943., zatočenik u nacističkom logoru Musapstan kraj Zadra 1944.

Ni nova vlast nije bolja, od srpnja 1959. do travnja 1961. zatočenik je u konclogoru "Grgur" do Golog otoka zbog "kontrarevolucionarne" poezije Marabunte. Umjetnički je savjetnik kazališta "Trebbo" T. Comella u Milanu (1962.-1963.), dopisni urednik milanskog periodika "D'Ars Agency" (1963.-1967.), urednik "Hrvatskog književnoga lista" i Zajednice samostalnih pisaca TIN (1968.-1969.), audio-rehabilitator u Centru SUVAG (1968.-1984.), lektor hrvatskoga i srpskog jezika i književnosti na Državnome i Katoličkom sveučilištu u Milanu od 1973. do 1975. Član je specijalističke ekipe stručnjaka Verbotonalnoga sustava P. Guberine, uveo je u Italiji VM i AVGS metodu za rehabilitaciju slušnooštećenih i učenje stranih jezika.

TRIBINA:
Solidarnost i supsidijarnost: hrvatska stvarnost i EU perspektiva
PREDAVAČ: prof. dr. sc. Siniša Zrinščak

30. rujna 2010.

Siniša Zrinščak, doktorat znanosti iz područja sociologije, profesor socijalne politike i predstojnik Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Područje interesa / istraživanja: sociologija religije, europska i komparativna socijalna politika, civilno društvo. Detaljnije: <http://sinisazrinscak.webs.com/>

Europska unija, kao temeljni političko-ekonomski projekt europskog kontinenta druge polovice 20. i početka 21. stoljeća u bitnome se temelji na načelu solidarnosti (u njenim mnogobrojnim aspektima) te načelu supsidijarnosti, koja pokušava uspostaviti održivu ravnotežu između europske i nacionalnih (i sve više regionalno-lokalnih) razina vlasti. Ta su načela, ipak, podvrgnuta mnogobrojnim propitivanjima, a suvremeni društveni razvoj osobito dovodi u pitanje konkretnu manifestaciju načela solidarnosti: prema slabije razvijenima, prema marginaliziranim, prema manjinama i tsl. S druge strane, europska načela solidarnosti i supsidijarnosti izazov su hrvatskog razvoja, opterećenoga povijesnim nasljedem i tranzicijskim kontradikcijama. U tom će se pogledu, nakon prezentacije temeljnih dilema razvoja solidarnosti i supsidijarnosti u EU, na tribini razmotriti mogućnost njihove razvojne primjene u Hrvatskoj, a kroz teme socijalne države, civilnog društva i socijalnog dijaloga.

Siniša Zrinščak i voditelj tribine Pavo Barišić, predsjednik HPEU

Načela supsidijarnosti i solidarnosti i njihova važnost za razvoj demokracije i humaniziranje društva“

Ogranak Karlovac

Dana 22. svibnja 2010. održan je u organizaciji Ogranka Hrvatske Paneuropske unije Karlovac, simpozij o temi: „Načela supsidijarnosti i solidarnosti i njihova važnost za razvoj demokracije i humaniziranje društva“.

Simpozij je održan u zgradi gradskog kazališta "Zorin dom" na kojemu se okupio pored članova predsjedništva HPEU i zamjetan broj pozvanih i zainteresiranih iz Grada Karlovca.

Simpozij je otvorio i održao uvodnu riječ te pozdravio goste i sudionike i sve nazočne predsjednik ogranka HPEU u Karlovcu dr. Marijan Pavan, a zatim su se kratko nazočnima obratili predsjednik HPEU dr. Pavao Barišić i počasni predsjednik akademik Mislav Ježić, te predsjednik Caritasa za RH vlč. Ivan Milovčić.

Rad simpozija se odvijao od 9,00 do 13,00 sati i unutar toga vremenskog okvira svoja izlaganja, tematski raspoređena, iznijeli su ponajprije akademik Mislav Ježić, koji je o načelima solidarnosti i supsidijarnosti govorio kroz civilizacijska obzorja i upoznao nazočne o poimanju i primjeni ovog načela u drevnim civilizacijama pa sve do naše današnje kršćansko europske kulture. Ovo izlaganje akademika Ježića je svima pokazalo koliko su načela osobito solidarnosti ukorijenjena u ljudsko društvo, u ljude kao jedinku odnosno u ljudsku prirodu kao takovu, zbog čega i imaju tako važnu ulogu u ustroju modernog društva osobito europskog.

Prof. dr. Siniša Zrinščak je u svojem izlaganju o europskom poimanju i primjeni načela solidarnosti i supsidijarnosti upoznao nazočne o važnosti ovih načela u Europskom društvu, u ovome sadašnjem stanju, s obzirom na Europsku uniju, kao poseban savez država u kojima navedena načela imaju nadasve veliko značenje u uređivanju međusobnih odnosa država i Europske unije kao cjeline.

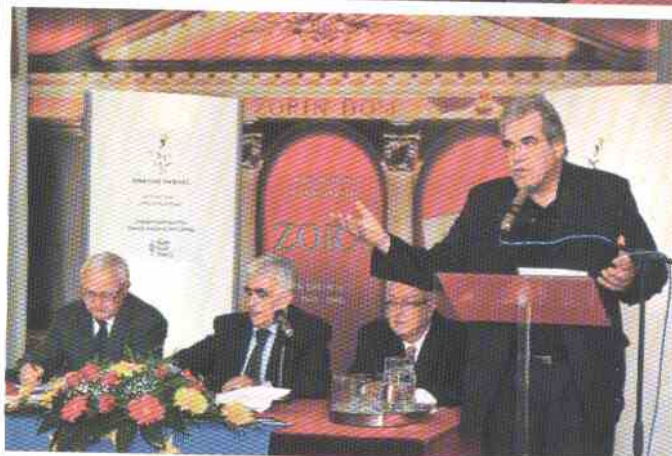
Izlaganjem prof.dr. Gojka Bežovana nazočnima se prikazalo stanje u hrvatskom društvu u primjeni ova dva načela kao i preprekama koje stoje na putu njihova ostvarenja, pri čemu valja imati u vidu da poimanje o značenju ovih načela slabo dopire do šireg kruga ljudi i kako istraživanja pokazuju mali broj ljudi točno prepoznaje njihovo značenje. Zbog toga odgoj i obrazovanje u smislu upoznavanja sa glavnim sadržajem ovih načela i napredovanje kolektivne svijesti u tom smislu ulijeva optimizam u buduće socijalne perspektive, gdje ova dva načela neće biti moguće zaobilaziti u rješavanju društvenih pitanja.

Kako je u krilu Crkve odnosno kršćanstva i Katoličke crkve došlo do rađanja ovih načela u najznačajnijim dokumentima vrhovnih crkvenih autoriteta pregnantno je izlagao prof. dr. Josip Grbac s Teologije u Rijeci i time dao do znanja koliku pozornost crkva, kao ovozemna tvorevina (dakle u tom vidu), pridaje značenje i važnost primjeni ovih načela. Ona su po mišljenjima crkvenih autoriteta nezaobilazna u rješavanju socijalnih pitanja i započinjaju u obitelji, kao osnovnoj društvenoj čeliji, da bi na kraju našla mjesto i u primjeni na međunarodne asocijacije poput saveza država i sl. Osobito je istaknuto da uz načelo dostojanstva ljudske osobe načelo solidarnosti i supsidijarnosti čine zapravo ona tri stupa koja su preduvjet najbolje organizacije svakog društva.

Završnim izlaganjem prof. dr. Pave Barišića o filozofsko etičkim vidicima primjene i značenja ovih načela zaokružena su sva

izlaganja i ponovljena važnost njihove primjene osobito u našem društvu i u ovom trenutku kada se priključujemo Europskoj uniji u kojoj se u njihovoj primjeni, slobodno možemo, reći najdalje otišli.

Ivan Perković

Siniša Štrkalj - U žarištu

Šibenske ratne godine 1991. – 1992.

12. studenog 2009.

Siniša Štrkalj rođen je u Šibeniku 1953. godine. Po zvanju inženjer, zaposlen je u Uredu državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji. Fotografijom se počeo baviti u osnovnoj školi. Od 1976. godine član je Fotokluba Šibenik, u kojem je obnašao dužnost dopredsjednika i tajnika u nekoliko mandata. Za dugogodišnji doprinos u radu Kluba dobio je Plaketu Narodne tehnike Hrvatske.

Do sada je imao jednu samostalnu izložbu "U žarištu" koja je održana u Gradskoj knjižnici u Šibeniku povodom 18. godišnjice napada na Šibenik, osim toga izlagao je na mnogim zajedničkim klupskim, domaćim i međunarodnim izložbama i na internetskim stranicama.

U uzburanama i tragediji koja je zadesila grad Šibenik i okolicu, kao i cijelu Hrvatsku, bilo je bitno zapisati okom objektiva scene koje su ranjavale: izbjeglice i njihova lica, prognani ljudi u iščekivanjima, dragi spomenici s ranama na tisućljetnom kamenu, masa koja u nadi i miroljubivo šalje poruku, tihe ruke starica koje rade-pletu, kačkaju....

Danica-Danijela Kapusta Vedrine

28. siječnja 2010.

Danica-Danijela Kapusta rođena je u Stubičkoj Slatini a živi i radi u Zagrebu i na Murteru. Slikanje je učila na Otvorenom učilištu kod profesora: Ota Burgera, Nade Tepeš, Nedjeljka Tintora, Frane Radaka i Dubravka Lepeja. Sudjelovala je na likovnim kolonijama i skupnim izložbama, a ovo je njena treća samostalna izložba.

Slikanje Danice-Danijele Kapusta ima značajke odanosti potpunoj figurativnosti koja ponekad sputava ruku i doživljaj, a u isto vrijeme oduševljava autoricu samim mimezisom. Stoga je opsjednuta bujnošću kolorita, arhitekturom maslinovih grana, poretkom latica ili odsjajem sunca na zalazu. Brine ju složeni red kamenjara, gomila na poljima naših otoka, raspored listova na hrastovima uz stare puteljke, kao da se boji da će izgubiti nit vlastita doživljaja i ushita nad viđenim. Tako iskreno i ponekad podatno prenosi na platno kolorizam i partikule teme, gubeći iz vida cjelinu za ljubav pojedinosti. Osobna toplina i zanosi ravnanju njenim duktusom, ponekad pretjerano pazeći na liniju kojom će obrubiti viđeno, a potom na drugom doživljaju, osobito u slikanju cvijeća kao teme mrtve prirode, dopusti lirskom lazuru da klizne u akvarelnu nigdinu i zalutalu liniju ne traži u doslovnosti njena postojanja, a obriši gube čvrstoću.

Antun Vuksan - Akvareli

4. ožujka 2010.

Antun Vuksan (1946.) završio je 1970. godine Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu, slikarski odjel. Od 1968. radi kao vanjski suradnik, a od 1970. do 1973. godine kao stalni djelatnik u Restauratorskom zavodu Hrvatske. Od 1973. godine radi u Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu kao stručni učitelj slikarskih tehnika. Član je HDLU-a. Dugi niz godina bavi se restauratorskim poslovima te je postigao više stručno zvanje: restaurator majstor, uža specijalnost zidno slikarstvo, slike na različitim nosiocima, polikromirana drvena plastika. Izlagao je na više od 20 samostalnih i skupnih izložaba.

Antun Vuksan (1946.) na ovoj je izložbi rasni akvarelist, koji nije samo perfekcionirao prastaru i tešku tehniku dodira boje i papira, nego se u drhtavim rasućima rasprostro preko golemih pejzaža, veduta i marina, bivajući na trenutke nejasna i neuhvatljiva lica, odan samo dojmu, doživljaju i hrlimičnom izdahu upijenoga.

Sve što se događa u njegovim prostorima nalik je na prustovsko neuhvatljivo vrijeme, tišinu ljetnoga popodneva koja se zbija u grumenima tamnih nanosa kolorita ili razlijeva u nedohvatnim vedrim licima melankolije neba, zemlje

i mora. Ta zgusnuća u duboko tamnom ultramarinu, ljubičastom kobaltu i šafranu, ili zmajskoj krvi, asociraju mimetičko i figurativno, ali tek kao udaljenu slutnju. Tome doprinosi nečitka linija u svojoj složenosti, nejasna u misaonoj vrtložnoj sklopčanosti, krijući ono esencijalno u motivu, ali ostajući na razini lirske apstrakcije i samosvojne poetike.

Zlatica Kovačiček Poljan

Boje hrvatskoga juga

22. travnja 2010.

Zlatica Kovačiček Poljan (1955.) završila je Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu u klasi prof. Josipa Biffela i Francine Dole-neca. Diplomirala je na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetno-

sti u slikarskoj klasi prof. Vasilija Jordana. Bila je polaznik Majstorske slikarske radionice prof. Ljube Ivančića i Nikole Reiser. Član je HDLU-a. Do sada je izlagala u nizu zajedničkih izložaba u Zagrebu, Parizu i Beču, te imala petnaestak samostalnih izložaba u Zagrebu, Dubrovniku i Beogradu. Autorica je vitraja u kapeli Bogoslovnog fakulteta na Jordanovcu u Zagrebu i u Katoličkoj katedrali u Beogradu.

Fascinacija hrvatskim jugom, bez obzira na topos umjetnikova rođenja, gotovo redovito donosi snagu kolorita, amplitude svjetlosnih udara, želju za apsorpiranjem svih osjetilnih dodira - od glazbe cvrčaka do mirisa velebilja i mora.

Slikarica Zlatica Kovačiček Poljan susret s pejzažem kamena tijela hrvatskoga juga pretvara u silinu ekspresionističkoga rukopisa i vodi dijalog gotovo zagrenuta potrebom da iskaže sve valere koji isijavaju iz struktura krajolika - planina, rijeka, starih utvrda hrvatske povijesti, dr-

veća iznikla iz pjesničkih snoviđenja naših kaštelana, miličevića ili pupačića. Razlaže ideju u partikule gustih impastiranih nanosa, plamenih, toplih spektara da bi na njih naslonila komplementarno modrinu, akvamarinsku, pariškomodru ili crni rub koji se u gustoći pokrenutih linija ponekad jedva nazire. Ta struktura postaje koncept na rubu apstrakcije, ali nikada ne napušta unutar pogleda figurativni detalj, nenametljiv, srastao na pragu poetike raskoši izazovnoga motiva i emocionalne zanesenosti u naslućene dubine prostora i vremena.

Marija Vojnić

Poetika tavankutskog piska

20. svibnja 2010.

Marija Vojnić (Tavankut, 1948.) završila je Školu za primijenjenu umjetnost u Novom Sadu godine 1968. Radila je kao grafički dizajner i bavila se pedagoškim radom. Bila je članicom likovne sekcije „Matija Gubec“ u Tavankutu, te Radničkog univerziteta u Subotici, a sada je član likovne sekcije HKC „Bunjevačko kolo“ u Subotici i slamarske kolonije „Matija Gubec“ u Tavankutu. Izlagala je na više skupnih izložaba, a ovo je njena treća samostalna izložba i ujedno prva u Zagrebu.

Marija Vojnić oplemenila je svoj život poetikom koju daruje u slikama, jednako u tradicijskim slamarskim ostvarenjima kao i drugim uobičajenim slikarskim tehnikama - uljem na platnu, suhim pastelom, akvarelom. U nizu likovnih umjetnica naših bunjevačkih Hrvatica zauzima originalno i samosvojno mjesto ne samo u rodnom Tavankutu, nego i izvan užega zavičaja izlažući na skupnim i samostalnim izložbama.

Slamarski tematski krug zagrlio je svakodnevicu: rodna polja, salaše, kućna dvorišta, puteljke, dermove, interijere, panorame zemlje i neba, sve u reljefnoj pozlati i srebru čudesnog sjaja kojega može dati slama. Uistinu je začudna blistavost upravo srebrnoga na tim slikama pa se zlatni tonovi doimlju kao tonski umirujući valeri, kao zatamnjenja.

Miljenko Marotti - Pustinja

16. rujna 2010.

Prof. dr. sc. Miljenko Marotti (Rijeka, 1948.) redoviti je profesor na Katedri za radiologiju pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Voditelj je Odjela za magnetsku rezonanciju u KB »Sestre milosrdnice« u Zagrebu. Od studentskih dana bavi se fotografijom, a od 2002. aktivno izlaže.

Pod pokroviteljstvom FIAP-a izlagao je u stošezdeset salona na raznim kontinentima te dobio brojne nagrade i priznanja. Posljednja značajna nagrada je Zlatna medalja 2010. na 1. digitalnom salonu «Wild» (FIAP) u Sofiji u Bugarskoj. Godine 2009. dodijeljeno mu je zvanje Artiste FIAP. Član je «Foto-kluba Zagreb» sa zvanjem kandidat majstora. Ovo mu je deseta samostalna izložba.

Motiv pustinje u slikarstvu, fotografiji, literaturi ili bilo kojoj umjetnosti sadrži uvijek i simboliku duhovnog, transcendentalnog, asocijaciju na šutnju, tišinu, skrivene zvukove u škrtom pejzažu, sugestiju tajnoga, biblijski dubokoga. Pustinja ne može biti i ostati samo tema, efemerni susret, ona je otvaranje prvih i posljednjih pitanja. Autor je upravo na tom tragu i napravio izvrsne fotografije.

Izložba fotografija

Žene danas - na tragu sv. Elizabete

11. listopada 2010.

Izložba predstavlja dio mađarsko-njemačko-poljskog intervju-foto-projekta „Na tragu svete Elizabete“ čiji je cilj afirmacija nenasilja i dobrote. Zbirci fotografija žena iz 6 zemalja, pridruženo je i 10 foto portreta žena iz Vukovara. Žene na fotografijama su različite dobi, interesa i profesija. Povezuje ih ruža koju svaka ima u ruci-ruža koja se veže i asocira na sv. Elizabetu. Nakon Zagreba, izložba nastavlja put po Europi.

Zašto je izložba dobila ime „Na tragu svete Elizabete“?

Sveta Elizabeta Ugarska (Bratislava, 1207. - Marburg, 17. studenog 1231.) - katolička svetica, kći ugarsko - hrvatskog kralja Andrije II., zaštitnica je kršćanskoga Caritasa. Njezin život je za sve kršćane pravi izazov - izazov na djela kršćanske ljubavi i milosrđa. Potajno je hranila gladne, siromahe i bolesne. Jednom je, prema legendi, grof zaustavio Elizabetu, s ciljem da vidi što skriva, a kad je otvorila pregaču haljine, umjesto kruha koji je tamo bio prije minute, pojavile su se ruže. Nakon smrti grofa Ludovika, prodala

je sve imanje, prihvatila siromaštvo, i brinula se za svoja tri sina te za bolesnike i siromahe

Živjela je prije osam stoljeća i pripada najistaknutijim ženskim figurama europske povijesti. Radeći predano i nesebično za opće dobro, predstavljala je pravu suprotnost današnjem ponešto sebičnom i egocentričnom svijetu. Njena je ličnost nadahnula stvaranje ovog projekta. Ovom izložbom želi se postaviti pitanje i potaknuti na razmišljanje da li je Elizabetin način života, njena humanost i milosrđe utopija u današnjem egocentričnom i otuđenom svijetu. Osnovna po-

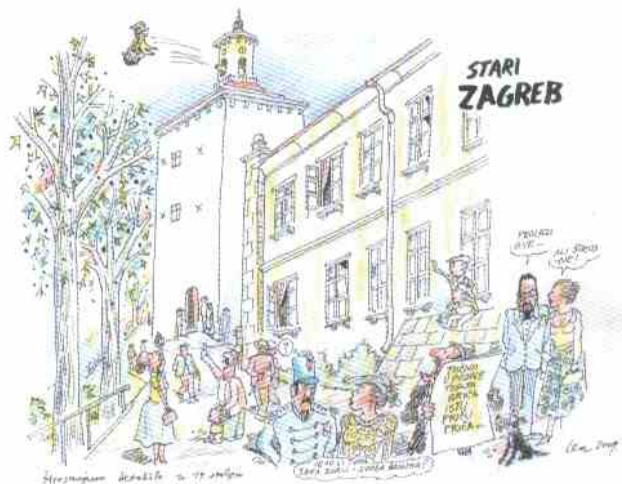
ruka i ideja projekta Europski forum - na tragu sv. Elizabete je graditi mostove, povezati obične ljude, umjetnike, znanstvenike, gospodarstvenike i političare te ih potaknuti na razmišljanje o općem dobru i milosrđu.

Zvonko Lenner

Zagreb, kak' imam te rad

12. listopada 2010.

Zvonko Lenner, novinar-karikaturist rođen je 1934. godine. Već kao gimnazijalac objavljuje prve karikature u omladinskim listovima (1951/52 godine). Za vrijeme studija arhitekture zaposlio se kao ilustrator i grafički urednik u "Zadružnom vjesniku" tjedniku za poljoprivredu u ono vrijeme. Od 1954. redovito objavljuje karikature i ilustracije u Kerempuhu, Ježu, Čičku, Vjesniku u srijedu, Borbi, Delu i drugim novinama. Sudjelovao je na festivalu karikature 1965. u Montrealu. U Tokiju je 1984. godine dobio specijalnu nagradu za karikaturu. Ilustrira knjige, humoreske, crtao je likove u tjedniku Studio (popularni PIKO BODLIJČ), a u Vjesniku TVRTKA u RTV prilogu. Ilustrirao je više knjiga, udžbenika i priručnika. kao i knjigu lingvista Stjepana Babića, "Hrvatski politički vicevi", Zapažen je i po karikaturama hrvatskih političara.

Lenner se na ovoj izložbi vezuje za povijesne scene i svaka bi karikatura mogla biti scenografski ambijent u kakvu Komedijinu kazališnom komadu. Tu su neponovljivi arhitektonski, uljudbeni i povijesni podaci o Zagrebu s akterima koji imaju već odavna mjesta na Mirogoju, a Lenner ih u dragoj namjeri susreta, otvoren i topla duha nudi kao partikule iščezloga vremena, ponekad kao djelić komedije situacije, ili pak karaktera. Trenutak prolazne radosti života, vedrina i lagana ironija odaju da njegovo otvoreno srce ima spremnosti za dodir s drugim ljudskim bićem, oštar i pronicljiv pogled odmah stvara vedru atmosferu i plašt u kom se Talija šeta, prekriva ovaj ponekad tužni svijet vedrim stakalcima, stvara mozaik anegdotskoga svemira.

Karikature o starom Zagrebu crtane su za duše koje imaju na stolu onaj naš starinski bilikum s natpisom: Kaj je život bez pajdaša?

Sve izložbe HPEU organizirala je, vodila i otvorila potpredsjednica HPEU Nevenka Nekić, prof.

Koncert

Albert Vučinović, klavir Maksimilijan Vučinović, violina

15. lipnja 2010.

Koncert je organiziran u suradnji s Hrvatsko-austrijskim društvom Zagreb (HAD Zagreb) i voditeljica glazbene sekcije HAD Alidom Poljak, prof. Na programu su bila djela L. van Beethovena, F. Chopina, F. Mendelssohna, J. Masseneta, J. Brahmsa, A. Dvořáka i M. Ravela.

Albert Vučinović rođen je 1980. u Zagrebu. Osnovnu glazbenu školu završava u klasi profesorice Tanje Patarčec. Srednju glazbenu školu završio je u klasi profesorice Maje Terbovc. Završio je Muzičku akademiju u Zagrebu u klasi doc. Marije Gvozdić-Horvat. Nakon završene akademije, godinu dana se usavršava kod prof. Nelson Delle Vigne-Fabbria. Trenutačno radi kao profesora klavira u Koprivnici.

Maksimilijan Vučinović rođen je 1985. u Zagrebu. Osnovnoškolsko glazbeno obrazovanje završava u Glazbenoj školi Blagoje Bersa, u klasi profesora Delia Malpere. Srednjoškolsko obrazovanje završava u Glazbenoj školi Pavla Markovca, u klasi prof. Maje Dešpalj-Begović. Studij violine završava na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu u klasi prof. Gorana Končara (2006.). Nakon studija prestaje svirati na tri godine. Godine 2010. počinje zajedno sa svojim bratom pijanistom, Albertom održavati koncerte.

Božićni domjenak

Kao i svake godine, tako je i 28. prosinca 2009. upriličeno Božićno čestitanje u Hrvatskoj Paneuropskoj uniji.

Nazočne članove i prijatelje pozdravili su počasni predsjednik akademik *Mislav Ježić*, predsjednik prof. dr. sc. *Pavo Barišić*, predsjednik mladeži *Tomislav Čović* i dopredsjednica *Nevenka Nekić*, prof.

U prigodnom programu nastupila je Katarina Hideg, violina, a prve glazbene nastupe imali su Ela Đimoti, Leon Tuček.

Ženski pjevački zbor „Korezin“, Čavle i „Marinići“, Viškovo

23. rujna 2010.

Nastupom u Hrvatskoj Paneuropskoj uniji s raznovrstnim glazbenim programom oduševio je posjetioce ovog koncerta, zbora koji je 20. obljetnicu djelovanja nedavno proslavio. Zbor je svojim nastupom uspješno predstavilo Hrvatsku i primorski kraj.

Regina von Habsburg bila je utjelovljeni ideal

(Iz pera Stephana Baiera)

Supruga Otta von Habsburga preminula je u krugu obitelji – osoba puna duha i dobrih srca – sa sedmero djece i dvadesetidvoje unučadi.

Kakva je bila Regina von Habsburg (85), takav bi zacijelo trebao biti ideal carice: od dobrostive pažljivosti prema svakomu do suosjećajne spremnosti na pomoć, postojana u svim pitanjima pravednosti i u svojim kršćanskim načelima, samozatajna do po-zrtvovnosti.

Uz ljubaznost kojom je osvajala, borbene crte karaktera pokazivale su se samo tamo gdje je vidjela nepravdu i bijedu. Regina von Habsburg, supruga Otta von Habsburga i majka sedmero njegove djece preminula je u srijedu, 3. veljače 2010. okružena djecom u svojoj kući u Pöckingu na Stamberškom jezeru – primivši svete sakramente Katoličke crkve.

Tko je smatrao kako ona stoji posve u sjeni svojega muža, austrijskoga prijestolonasljednika i najuglednijega člana kuće Habsburg, nije dovoljno jasno vidio: zapravo, ona mu je štitila leđa – stalno služeći i smiješeći se, povezujući unutarnji mir s velikom energijom. Otto von Habsburg, koji se danas osvrće na svojih 97 godina ispunjenih radom i pustolovnom poduzetnošću, često je naglašivao kako njegov vlastiti rad ne bi bio moguć bez te snažne, samosvojne žene.

Vjenčanje iz ljubavi

Kada su se Otto i Regina upoznali 1950. u izbjegličkom logoru kod Münchena, oboje su već iza sebe imali uzbudljivu životnu prošlost. Otto von Habsburg, odrastao kao prijestolonasljednik Austro-Ugarske Monarhije doživio je kao dijete progon carske obitelji iz domovine i gorke godine izgnanstva. Borio se protiv priključenja Austrije Hitlerovoj Njemačkoj, potom u Americi protiv progona Sudetskih Nijemaca, pa za obnovu Austrije, za pravo na samoodređenje Južnih Tirolaca.

Regina je rođena 6. siječnja 1925. kao kći vojvode Georga od Sachsen-Meiningena i odrasla na posjedu Heldburg u Tiringiji. Na svršetku rata doživjela je otmicu oca od strane Crvene Armije te je pobjegla s obitelji u Bavarsku. Jedan brat poginuo je u ratu, drugi, princ Friedrich Alfred, stupio je kao pater Marianus u benediktinski red u Niederaltaichu i postao kasnije kartuzijanski redovnik.

Kad je Otto von Habsburg, čiji je otac Karlo, koji je u međuvremenu proglašen blaženim, bio ne samo car Austrije nego i kralj Ugarske, posjetio 1950. mađarske izbjeglice u Allachu, susreo je 25-godišnju princezu od Sachsen-Meiningena koja je tu radila kao njegovateljica. Zacijelo je to bila ljubav na prvi pogled jer se Regina – premda je staleški bila podobna – nije nalazila na popisu relevantnih kandidatkinja za vjenčanje s prvorodencem carice Zite.

Regina von Habsburg sa suprugom Ottom u Zagrebačkoj katedrali 2007. godine.

Dnevnički zapisi Otta von Habsburga pokazuju, međutim, da je poglavar kuće Habsburg, koji je tada živio u Parizu, odmah promijenio sve svoje planove kako bi što češće mogao susretati mladu princezu. Manje od godinu nakon prvoga susreta održano je 10. svibnja 1951. svečano vjenčanje u Nancyju, metropoli Lotaringije.

Gradonačelnik Nancyja Lionel Pélerin ovako se obratio mladoženji: „Nesreće nije nedostajalo u Vašoj mladosti. No ona jakim duhovima daje jak karakter i dobrotu srca.“ Obraćajući se Regini, kazao je: „Gospodo, i Vi ste upoznali težinu života. To Vas je iskustvo učinilo zreloom, a da Vam nije oduzelo dražest Vaše mladosti.“ Papa Pio XII. koji je uvijek bio blagonaklon kući Habsburg poslao je tada svoj blagoslov u

Nancy: „Taj radostan događaj ne možemo propustiti, a da vam ne podijelimo radost naše očinske želje za sreću. To nam nalaže naša ljubav prema vama, a to želi i vaša djetinja duboka pobožnost.“

Dok je Lotaringija slavila vjenčanje visokoga para, u Austriji je zavladao živo uzbuđenje. Duhove je uzbudila glasina da je prior Mariazella, pater Beda Döbentaí, poslao za vjenčanje u Lotaringiju čudotvorni kip Majke Božje, jer prognani prijestolonasljednik nije mogao doći u Mariazell.

Navodno je tadašnji savezni kancelar Leopold Figl srdito nazvao patra Bedu: „Pater Beda, gdje je Majka Božja?“

Pater Beda, poznat po svojem monarhističkom uvjerenju, posve je mirno odgovorio: „No, gospodine Savezni kancelaru, pa Vi to i sami znate: Majka je Božja na nebu!“ Doista je na vjenčanju u Nancyju bila prisutna povijesna kopija čudotvorne Majke Božje iz Mariazella, „Magna Mater Austriac“, znakovita za pobožnost katoličke carske kuće. Svoj srebreni (1976.) te potom zlatni pir (2001.) slavili su Otto i Regina von Habsburg poslije u Mariazellu.

Srce povijesne obitelji

Nakon vjenčanja mladi je par živio prvo pokraj Pariza dok se nije 1954. preselio u Pöcking u Gornjoj Bavarskoj. Regina je donijela na svijet pet kćeri. Andrea (1953.) i blizanke Monika i Michaela (1954.) rodile su se u Würzburgu, Gabriela (1956.) u Luxemburgu, Walburga (1958.) u Bergu kod Stamberga. Nasljednik je rođen 1961. i prema rano preminulom carskom djedu kršten imenom Karlo. Papa Ivan XXIII. čestitao je: „S najiskrenijom radošću primili smo vijest o rođenju mladoga princa Karla

Otto von Habsburg i Regina von Habsburg u Zagrebu (Šestine) 2007. godine.

Regina i Otto von Habsburg s članovima Hrvatske Paneuropske unije i gostima u Zagrebu 2007. godine, pred Zagrebačkom katedralom.

i čestitamo od srca uzvišenim roditeljima. Za njih i njihovu visoku kuću, posebice za njihova novorođenoga sina molimo obilje Božjega blagoslova i stalnu zaštitu.“ Najmlađi je Georg došao na svijet 1964.

Sljedećih je godina šira javnost upoznala Reginu von Habsburg prije svega kao suprugu stalno aktivna Otta von Habsburga, pisca, zastupnika u Europskom parlamentu i predsjednika međunarodne Paneuropske Unije (1973.-2003.).

U Europskom je parlamentu Otto von Habsburg bio „uzoran parlamentarac“, uzorit po nazočnosti, rječitosti i temeljitome znanju, kazao je bivši austrijski zastupnik u Europskom parlamentu Michl Ebner. Onima koji su imali prigodu pobliže upoznati Reginu von Habsburg ona će ostati u sjećanju kao velika osoba koja je povezala dobrotu srca s duhovitošću, asketsku skromnost s vedrim duhom. Bila je srce obitelji, ne samo za svojih sedmero djece i 22 unuka nego i za cijelu tu veliku povijesnu obitelj.

Wiltrud Dressler, Regina von Habsburg i Ivančica Liszt u Palači Dverce, Zagreb 2007.

Kratki portret: Regina von Habsburg

Princeza Regina von Sachsen-Meiningen iz kuće Wettin – punim imenom Regina Helene Elisabeth Margarete princeza von Sachsen-Meiningen – rođena je 6. siječnja 1925. u Würzburgu.

Regina je bila najmlađa od četvero djece bivšega nasljednog princa Georga von Sachsen-Meiningen (1892-1946) i grofice Klara-Marie von Korff (1895-1992), kćeri grofa Alfreda i barunice Helene von Hilgers. Otac joj je umro sa 53 godine u ruskom zarobljeništvu na njezin 21. rođendan. Udala se 10. svibnja 1951. za Otta von Habsburga (*1912.), sina cara Karla I. Austrijskoga i Zite Marije delle Grazie di Borbone, Principessa di Parma, u Église des Cordeliers u Nancyju, Francuska. Iz te je veze poteklo sedmero djece.

Nadalje je nosila naslov najviše Pokroviteljice Zvezdokrsnoga reda, počasne i posvećene velikokrsne dame viteškoga i bolničkog reda sv. Ivana od Jeruzalema, od Roda, od Malte, te je bila visoka meštrica reda Elisabete Ugarske (Austro-Ugarske). Regina je dijelila s Clausom Hippom pokroviteljstvo Münchenskoga stola. Od 10. svibnja 1954. stalno joj je prebivalište zajedno s Ottom von Habsburgom bila Villa Austria (ili „Carska vila“) u Pöckingu na Stamberškom jezeru.

Godine 2007. Regina je dobila od Zaklade dvorca Friedenstein povrat 47 slika koje potječu iz zbirke njezina oca te su nakon Drugoga svjetskog rata bile oduzete u sovjetskoj okupacijskoj zoni. Četiri su slike ostale kao trajni posudbeni dar dvorcu Friedenstein u Gothi. U čast Regini nazvana je jedna vrsta fuksije. Umrla je u srijedu, 3. veljače 2010.

Regina von Habsburg, Zagreb, 2007.

IN MEMORIAM ČLANOVIMA HPEU

14.1.2010. **Metodi Ivanov**, dugogodišnji član HPEU

31.1.2010. **Mato Marčinko**

Mato Marčinko (13.1.1925.–31.1.2010.) bio je samozatajan književnik i povjesničar a njegovom smrću hrvatska kultura izgubila je osobu visoke moralnosti, velike su-sretljivosti, iznimne radne discipline i ljudske topline i dobrote.

Objavio je niz književnih te znanstvenih djela iz povijest hrvatskoga naroda, među kojima su i zbirke pjesama „Mjesečev zavičaj“, „Noćurci u krajoliku“ i „Moliti nebo“. Zbog pjesme „Hrvatska molitva“ osuđen je 1972. na godinu dana strogog zatvora u Staroj Gradiški.

Član Hrvatske Paneuropske unije bio je od samog osnivanja 1991. godine i uvijek ćemo ga pamtiti kao iskrenog borca za najplemenitije vrline stvorene kroz europsku povijest: kršćansku ljubav, slobodu svih ljudi i istinu. Hvala mu za sve što je učinio za svoj hrvatski narod.

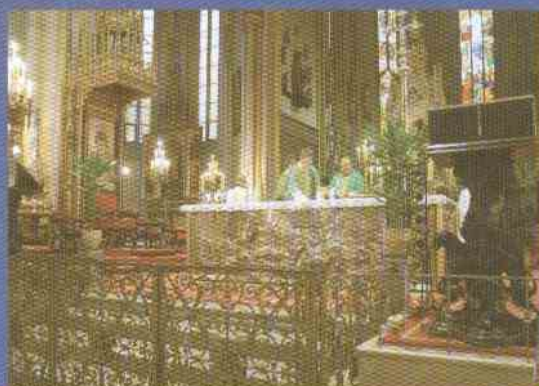

HRVATSKA PANEUROPСКА UNIJA

HRVATSKA PANEUROPŠKA UNIJA nevladina je udruga osnovana 1991. godine. Djeluje u Zagrebu i desetak gradova Hrvatske.

Organizira političke, gospodarske, kulturne i znanstvene tribine, izložbe, koncerte, različita glazbena, filmska i druga događanja.

Zadnjih desetak godina organizira uz potporu Vlade RH i Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija RH međunarodne konferencije Paneuropske unije, a aktivnost je usmjerena je na pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji.

NAČELA PANEUROPŠKE UNIJE

Jedinstvo Europe: Europski narodi i zemlje dijele zajedničku povijest i zajedničko nasljeđe. Stoga njihovo ujedinjenje nije samo apstraktni zadatak za političku i gospodarsku budućnost, nego i povratak prirodnom i kulturološkom nizu zajednica od obitelji, zavičaja, naroda i kulturnoga kruga do čovječanstva i svijeta. Poštovanje toga prirodnoga niza krugova u kojima čovjek ostvaruje svoju osobnost posljedica je poštovanja totaliteta te osobnosti, a u političkoj organizaciji zajednica ono se izražuje načelom supsidijarnosti.

Načelo supsidijarnosti: Što se god može riješiti na razini elementarne zajednice, bliže čovjeku, ne treba rješavati na višim razinama. Naravno, uvijek ostaje mnogo regionalnih, nacionalnih ili globalnih pitanja koja se ne mogu rješavati na nižim razinama te svako od njih treba rješavati na najnižoj razini koja ga obuhvaća. Između naroda i čovječanstva postoje i kulturni krugovi kojima također pripada bitan dio čovjekova određenja. Europski kulturni krug počiva na zajedničkom nasljeđu, koje se krilaticom može nazvati:

Ulička mudrosti, rimsko pravo, kršćanska vjera: Paneuropska se unija zalaže za ujedinjenje Europe. Pritom se preduvjetima smatra očuvanje toga zajedničkoga nasljeđa kao i svih kulturnih posebnosti pojedinih naroda, zemalja ili krajeva, kao što je i prirodno za kontinent koji nije nastao naglim naseljavanjem i miješanjem, nego dugom kristalizacijom kultura, posebnih inačica europske kulture. Grčka je Europi namrla duhovne obzore filozofije i društvene vrijednote demokracije. Rim je utemeljio pravnu državu, a kršćanstvo je nanovo udahnuo dušu Europi.

